

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΕΥΧΟΣ 2 του 1986	Τρίμηνη έκδοση του επιστημονικού ιδεολογικού Σωματείου ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ Γραφεία: Οδός Κουμουνδούρου 25 — Αθήνα 104 37 Τηλ. 52 47 162
--	---

Έτος 1^ο - Τεύχος 2^ο (Β' τρίμηνο 1986 - Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος)
(Στοιχεία για την έκδοση και για εισφορές βλ. στη σελ. 128)

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

- Γιάννη Στρογγύλη: Το νόημα του Συνεργατισμού και η επίδρασή του στην Οικονομία (σ. 65)
- Νικ. Κολύμβα: Η ανεξαρτησία του Συνεταιριστικού Κινήματος (σ. 69)
- Κ.Α. Παπαγεωργίου: Η πορεία των Συνεταιρισμών στην Ελλάδα (σ. 73)
 - Διον. Μαυρόγιαννη: Η θέση της γυναίκας στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις των υπό ανάπτυξη χωρών (σ. 77)
 - Απ. Δερμεντζόπουλου: Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί και το γεωργικό μας πρόβλημα (σ. 83)
 - Βαρβ. Δημητριάδου: Η Συνεταιριστική νομοθεσία (σ. 95)
 - Γιάννη Στρογγύλη: Ιστορικές μνήμες: Κιλελέρ (σ. 98)
 - Μνήμη Δημητρίου Πάνου (σ. 99)
- Βαρβ. Δημητριάδου: Οι Συνεταιρισμοί στο 5ετές πρόγραμμα (σ. 100)
 - Σκέψεις και θέσεις της ΠΑΣΕΓΕΣ (σ. 103)
 - Θέσεις - Απόψεις (σ. 110)
- Ο Υπουργός Γεωργίας τροποποιεί αποσπασματικά το ν. 1541/85 (σ. 115)
 - Τα Συνεταιριστικά στη Βουλή (σ. 120)
 - Νέα Βιβλία (σ. 124)
- Η Εταιρεία των Φίλων του Συνεργατισμού και το χρονικό της ίδρυσης και της δραστηριότητάς της (σ. 125)
- Στοιχεία δραστηριότητας Συνεταιριστικών Οργανώσεων (σ. 118, 119, 122, 123)

Revue Cooperative «SINETERISTIKI PORIA» Cooperative Review

25, Koumoundourou str. - Athens 104 37

Sommaire a page 128 - Table of contents page 128

ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΛΕΣΒΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ για λογαριασμό της
και για λογαριασμό
των παραγωγών:

- Ελκυστικές
- Τυροκομικές
- Πιστωτικές
- Προμηθευτικές

• Εκμετάλλευση πυρηνελαιουργείου, ραφινερίας, σαπωνοποιείου, κονσερβοποιείου βρώσιμων ελιών, παρασκευής ζωοτροφών, κατασκευής ελαιοπάνων, ακινήτων.

• Συγκέντρωση, επεξεργασία και διάθεση ελαιολάδου για λογαριασμό των παραγωγών.

• Εξαγορά, επεξεργασία και διάθεση ελαιολάδου για λογαριασμό της Ένωσης.

• Λογιστική εξυπηρέτηση συνεταιρισμών.

• Εξυπηρέτηση αγροτών σε

θέματα ΕΟΚ (επιδότησεις, προγράμματα κλπ.).

- Αγροτουριστικές δραστηριότητες
- Εξαγωγές ελαιολάδου
- Ολοκληρωμένη εμπορία κρέατος
- Έρευνα

ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΛΕΣΒΟΥ ΣΥΝ. Π.Ε.

Αλκαίου 21 — Μυτιλήνη 811 00

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: Πρόεδρος (0251) 21.626 — Διευθυντής (0251) 28.559
— Τηλεφωνικό Κέντρο (Κεντρ. Γραφεία) (0251) 24.793, 28.673,
29.007, 28.636, 22020 — Βιομηχανικό Συγκρότημα Παμφίλων (0251)
31.273, 31.283, 31.284 — Συνεταιριστικό Γραφείο Τουρισμού (0251)
21.329 — Παρασκευαστήριο Ζωοτροφών (0251) 22.252 — Τηλεγρα-
φική Δ' νση (Κεντρ. Γραφ.) «ΛΕΣΒΕΝΩΣΗ» — Τηλεγραφική Δ' νση
(Γραφείο Τουρισμού) «ΛΕΣΒΑΓΡΟΤΟΥΡ».

ΤΕΛΕΞ (Κεντρ. Γραφεία) 297131 EGSL GR

ΤΕΛΕΞ (Γραφ. Τουρισμού) 297149 SGTL GR

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥ ΑΚΡΙΤΙΚΟΥ ΛΕΣΒΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ — ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τεύχος 2 (Β' Τρίμηνο 1986: Απρίλιος, Μάιος, Ιούνιος)
(Στοιχεία για την έκδοση και για εισφορές βλ. στη σελ. 128)

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Του Γιάννη Στρογγύλη(*)

Στην εξέλιξη των κοινωνιών, η διαμόρφωση ιδεών και θεσμών αποτελεί συνάρτηση των εκπολιτιστικών δραστηριοτήτων του ανθρώπινου παράγοντα και κινείται προς δυο βασικές κατευθύνσεις, τη δημιουργία και την κοινωνικότητα. Στη δημιουργική δραστηριότητα, που αποτελεί και τον κύριο συντελεστή της ανάπτυξης, έγινε κατανοητή στον άνθρωπο η ανάγκη μιας ομαδικότερης σύνδεσης και ενέργειας, τόσο για την αξιοποίηση των συντελεστών της παραγωγής, όσο και για την καλλιέργεια και ανάπτυξη του πνευματικού στοιχείου, απαραίτητου όχι μόνο για την ανέλιξη ιδεών και μεθόδων, αλλά και για τη διαμόρφωση των παραγωγικών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.

Έτσι διαμορφώνεται σταδιακά το πνεύμα της συνεργασίας με το πλατύτερο νόημά της, που ακολούθησε εξελικτικά διάφορες μορφές και αναπτύχθηκε σε ποικιλόμορφους τομείς. Δέχτηκε την επίδραση της κοινωνικής διάρθρωσης, των διοικητικών συστημάτων και των θρησκευτικών δοξασιών, πριν κατασταλάξει σε συνειδητοποιημένες μορφές. Ξεκινώντας από την απλοϊκή και καλοπροαίρετη μορφή οδηγήθηκε με την ανάπτυξη οικονομικής δύναμης και διοικητικής εξουσίας, κάτω από ακόρεστα ένστικτα, στη δημιουργία κοινωνικών ομάδων των ισχυρών στον κοινωνικοοικονομικό τομέα, που οδήγησαν στην καταδυναστευση των αδυνάτων. Η ανθρώπινη αυτή καταπίεση, οικονομική ή κοινωνική, από την ηπιότερη μορφή της ως την τυραννική, φυσικό ήταν να δημιουργήσει αντίδραση με διάφορες μορφές, από ιδεολογικές μέχρι επαναστατικές. Διαπιστώθηκε όμως, ότι η απλή ανατροπή μιας καταπιεστικής κατάστασης δεν έλυσε το πρόβλημα και κάτω από την επίδραση διάφορων θεωριών οδηγούσε σε σχηματισμό νέων καταπιεστικών εξουσιών, εφόσον δεν αντιμετωπιζόταν κατά οργανικό τρόπο η στήριξη και ενίσχυση αναπτυξιακά των οικονομικά και κοινωνικά αδυνάτων.

Κάτω από μια τέτοια προσπάθεια εμφανίζεται κατά τον 19ο αιώνα η μορφή του σύγχρονου Συνεταιρισμού. Στα τέλη του 18ου αιώνα η ανθρωπότητα αντιμετώπιζε μεγάλη κοινωνικοοικονομική κρίση και τα επιτεύγματα της Γαλλικής Επανάστασης με την κατάργηση της φεουδαρχίας κινδυνεύουν ν' ανατραπούν από τη βιομηχανική ανάπτυξη μετά την εφεύρεση της μηχανής και τη δημιουργία ισχυρών συγκροτημάτων και άλλων οικονομικών οργανισμών, που κάτω από την επήρεια της φιλελεύθερης σχολής οδήγησαν στη δημιουργία νέων οικονομικά ισχυρών ομάδων. Εργάτες, διπτέχνες, αγρότες στάθηκαν ανίσχυροι ν' αντιμετωπίσουν τη νέα πανίσχυρη κοινωνική τάξη. Η προσδευτική χειροτέρευση της θέσης τους δημιουργεί την

(*) Ο κ. Γιάννης Στρογγύλης, είναι Πρόεδρος της Εταιρείας Φίλων Συνεργατισμού, τ. Δ'ντής Συνεταιρισμών στην ΑΤΕ.

αντίδραση και με την έμφυτη ανθρώπινη τάση της κοινωνικότητας αναζητείται η λύση προς την κατεύθυνση της οργανικής συνεργασίας των οικονομικά αδύνατων για ν' αποφευχθεί η εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο και να στηριχθεί το πολυτιμότερο αγαθό ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Έτσι ξεπήδησε η συνεταιριστική θεωρία και σαν πρακτική της μορφή Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ.

Μετά την αναγκαία παραπάνω σύντομη εισαγωγή, για να γίνει κατανοητό το πλατύ και βαθύ περιεχόμενο που εγκολπώνει ο Συνεταιρισμός, είναι ανάγκη να αναλυθεί και να οριοθετηθεί το νόημα του για την αποφυγή παρερμηνειών που εμφανίζονται από δυο πλευρές: Από κείνους που ενσυνείδητα διαστρεβλώνουν το πνεύμα του Συνεταιρισμού για να τον κλονίσουν και από κείνους που από άγνοια ή ημιμάθεια του περιεχομένου του τον οδηγούν σε εξωσυνεταιριστική μορφή. Μπορεί η συνεταιριστική φιλοσοφία και ιδεολογία να παρουσιάζει ορισμένες παραλλαγές, αλλά κινείται πάντοτε στα πλαίσια της δημιουργίας μιας καλύτερης οικονομικής και κοινωνικής τάξης, πραγματοποίηση της ιδέας της ανθρώπινης αλληλεγγύης και της στήριξης ενός συνεταιριστικού τομέα στην οικονομία. Οι αρχές αυτές αποτελούν συνισταμένη της εμπειρίας στην ανοδική εξέλιξη της οικονομίας με παράλληλη εδραίωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Το νόημα του Συνεταιρισμού οριοθετείται στη δημιουργία ελεύθερης ένωσης των οικονομικά ασθενέστερων ανθρώπων, που με τη συνεργασία και την αυτεθύννη προσπαθεί να καλυτερέψει την οικονομική και κοινωνική θέση των μελών του και να θεμελιώσει ισχυρό τον ανθρώπινο παράγοντα. Κάθε άλλη μορφή ομαδοποίησης δραστηριοτήτων μπορεί ν' αποτελεί μορφή συνεργασίας, αλλά δεν είναι Συνεταιρισμός.

Τα κύρια χαρακτηριστικά που συνθέτουν την υπόσταση και λειτουργία του Συνεταιρισμού είναι η ένωση προσώπων, που τον διακρίνει από ενώσεις κεφαλαίου, η ισότητα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, η αυτοδιοίκηση, η αυτεθύννη, η διατήρηση της ατομικότητας του μέλους και η συμπλήρωσή της με τη συνεργασία, γιατί ο Συνεταιρισμός συντονίζει τις δραστηριότητες των μελών του και δεν ενεργεί ξεχωριστά από αυτά. Επίσης η μή επιδίωξη κερδοσκοπίας, αλλά κατανομή της πραγματοποιούμενης ωφέλειας από τη συντονισμένη δραστηριότητα των μελών του μεταξύ τους.

Οποιαδήποτε εξωτερική επέμβαση στην εσωτερική λειτουργία του Συνεταιρισμού είναι αντίθετη στο νόημα του και καταργώντας την αυτοδιοίκηση και αυτεθύννη των μελών του τον αποδυναμώνει και τον καθιστά υποχείριο σε ξένα πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα. Του αφαιρεί το δυναμικότερο συστατικό, την πρωτοβουλία και κλονίζει την πίστη στη δύναμή του.

Αντίθετα η δημοκρατική έκφραση των απόψεων και η δημιουργία κατευθύνσεων από τα μέλη, η αδέσμευτη λειτουργία του και η διαρκής επιμόρφωση των μελών του, που αποτελούν τα κύρια στοιχεία του, τον ενδυναμώνουν. Έτσι αντικαθιστά το εγωϊστικό και ατομικιστικό πνεύμα με την ομαδική προσπάθεια, αλλά και με ισότιμη συνεργασία, εξυψώνει την ανθρώπινη προσωπικότητα και την κάνει ανθεκτική απέναντι σε κάθε έντονη πίεση των οικονομικά ισχυρών ή του κρατικού παρεμβατισμού ή των πολιτικών κομμάτων. Διαμορφώνει το πληρέστερο περιεχόμενο της κοινωνικής δικαιοσύνης και με τις μορφωτικές του δραστηριότητες ενισχύει τον ανθρώπινο παράγοντα, που είναι και ο ισχυρότερος στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Η διαρκής επιμόρφωση όχι μόνο των συνεταιριστικών στελεχών, αλλά και όλων των μελών πρέπει ν' αποτελεί διαρκή φροντίδα των διοικούντων τον συνεταιρισμό για να αφομοιώσουν το συνεταιριστικό περιεχόμενο και να μπορούν να διατυπώσουν υπεύθυνη γνώμη, για να μη οδηγείται ο Συνεταιρισμός σε ανεξέλεγκτη κηδεμονία της Διοίκησης ή των υπαλληλικών στελεχών του. Στις αναπτυγμένες συνεταιριστικά χώρες ιδεολογικοί σύνδεσμοι που αναλαμβάνουν και τον έλεγχο στους Συνεταιρισμούς, ελέγχουν όχι μόνο τα οικονομικά στοιχεία και τη νομιμότητα των αποφάσεων των οργάνων τους, αλλά διατυπώνουν και υπεύθυνη γνώμη αν η Διοίκηση ανταποκρίνεται στο δημοκρατικό τρόπο λειτουργίας του Συνεταιρισμού και στο καθήκον προαγωγής των συμφερόντων των μελών. Για τον ίδιο λόγο επιβάλλεται η προώθηση της συνεταιριστικής επιστημονικής διδασκαλίας που στη χώρα μας περιορίζεται μόνο στις δύο Ανώτατες Γεωπονικές Σχολές, ενώ πρέπει να επεκταθεί στις Οικονομικές και Νομικές, κι' ακόμα στις Τεχνικές Σχολές.

Η εισροή εκατοντάδων εκατομμυρίων μελών στην παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση καταδεικνύει την πλατειά απήχηση που έχει το συνεταιριστικό πνεύμα και την κατανόηση των ευεργετικών επιδιώξεων του Συνεταιρισμού από τις λαϊκές τάξεις, τα δέ ευεργετικά αποτελέσματα της λειτουργίας του πιστοποιούν την ευεργετική επίδρασή του στην οικονομία όχι μόνο των συνεταιριών, αλλά γενικότερα του συνόλου κάθε χώρας τόσο για τις τάξεις των παραγωγών όσο και των καταναλωτών.

Η συνεταιριστική μόρφωση και η επίδραση του ομαδικού πνεύματος καθιστά τον άνθρωπο παραγωγικότερο και αποδοτικότερο.

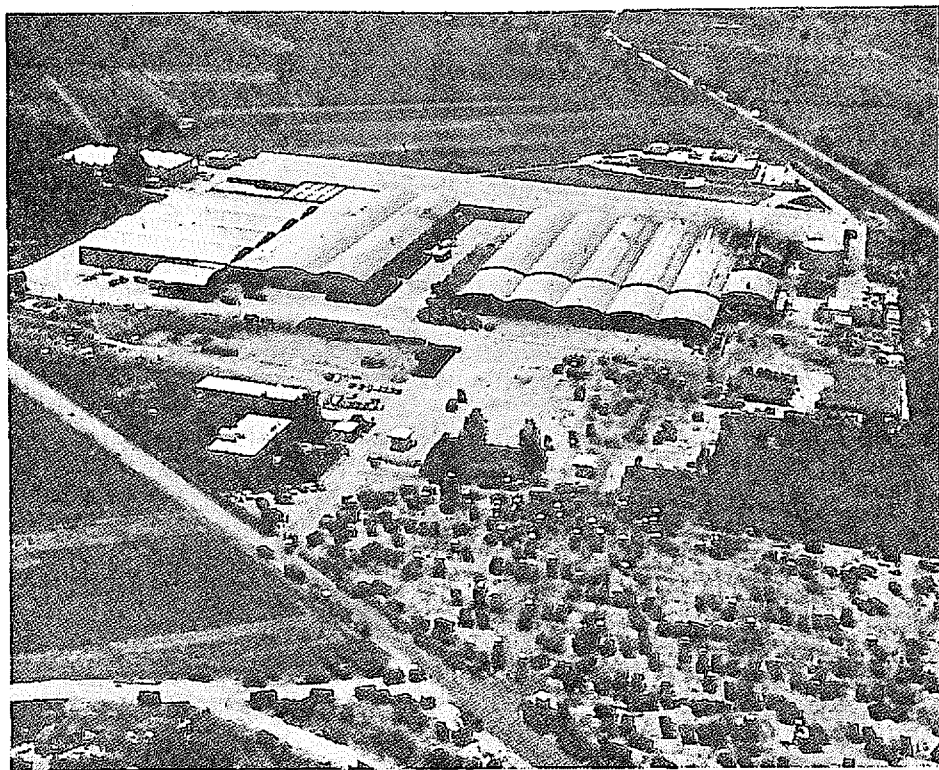
Στο στάδιο της παραγωγής και διακίνησης προϊόντων ο Συνεταιρισμός εξασφαλίζει στον παραγωγό τ' απαραίτητα μέσα παραγωγής, βελτιωμένες μεθόδους εκσυγχρονισμού της, πιστωτική ενίσχυση, συμμετοχή στο στάδιο επεξεργασίας των προϊόντων και στην ανάλογη οικονομική ωφέλεια, πληρέστερη απασχόληση, καλύτερη και μεγαλύτερη κυκλοφορία στη διάθεση της παραγωγής με τελική απόληξη την καλύτερη εφικτή αμοιβή των κόπων του. Επιτεύγματα που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν από τον κάθε παραγωγό χωριστά.

Στο στάδιο της καταπόνησης, αυτοπροστασία του καταναλωτή στην ποιότητα και γνησιότητα των αγαθών για τη συντήρησή του προϊόντων και την αξιοποίηση του εισοδήματός του με την εξασφάλιση ευνοϊκότερων τιμών.

Με τις απεριόριστες δυνατότητες του ο Συνεταιρισμός παρέχει μια ζωτικότερη ωφέλεια και στην εθνική οικονομία, γιατί οδηγεί στην ευημερία των ατόμων στηρίζοντας έτσι μια υγιή κοινωνία. Με την αγάπη για το λαό, με πίστη στην ιδέα, οι πρωτοπόροι ιδεολόγοι συνεταιριστές ξεκίνησαν για την εφαρμογή του, στρατοκόποι και απόστολοι στη διαμόρφωση μιας κατάστασης πιο δίκαιης και πιο ανθρώπινης με διαρκή καλυτέρεψη. Η ανεμπόδιση ανάπτυξη της ατομικής πρωτοβουλίας των συνεταιριών, με σεβασμό προς το κοινωνικό σύνολο, οδηγεί σε μια γενικότερη ευημερία. Η τόνωση της προσωπικότητας μέσα στο κοινωνικό σύνολο στεργιώνει την πραγματική δημοκρατία, εξασφαλίζει την ηθική αξιοπρέπεια του πολίτη και οδηγεί σε γόνιμη κοινωνική συμβίωση, τόσο απαραίτητη στη σύγχρονη εποχή. Παράλληλα προφυλάττει τη διατήρηση όχι μονάχα της ατομικής, αλλά και της εθνικής ταυτότητας για να μην εξαφανιστούν μέσα στο σύνολο. Αρχεί μονάχα ν' αφήνεται ο Συνεταιρισμός ανεμπόδιστος και ανεπηρέαστος από εξωτερικές επεμβάσεις στην αποστολή του.

ΣΕΒΑΘ ΑΒΕ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΘΡΑΚΗΣ
Ξάνθη: Καραολή 79 — Αθήνα Λ. Ριανκούρ 64)

- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ το εισόδημα των αγροτών.
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ποιότητα στον καταναλωτή.
- ΔΙΝΕΙ εργασία στους ανθρώπους της ακριτικής περιοχής.
- ΒΟΗΘΑ την εθνική οικονομία.
- ΣΤΗΡΙΖΕΙ τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Του Νικ. Κολύμβα

Ο όρος «Συνεταιρισμός» χρησιμοποιήθηκε από τον Όουεν και τους μαθητές του στις αρχές του 19ου αιώνα για να δώσει την έννοια ενός νέου κοινωνικού συστήματος. Ήταν αντίθετος με το «συναγωνισμό» και συνώνυμος με τον προμαρξιστικό σοσιαλισμό που εμπνεόταν από την αδελφωσύνη και την αλληλεγγύη.

Όταν αργότερα δημιουργήθηκαν οι διάφορες νέες σοσιαλιστικές σχολές, που ορισμένες πρέσβευαν την κοινωνική επανάσταση, την πάλη των τάξεων, τον κολεκτιβισμό και την αλλοτρίωση (δήμηση) κάθε μορφής ιδιοκτησίας, σημειώθηκε για αρκετό καιρό μια σύγχυση ιδεών στους τομείς τόσο της συνεταιριστικής όσο και της σοσιαλιστικής σκέψης με πολλές αμφισβητήσεις και από τις δύο πλευρές.

Αν ορισμένοι υποστήριζαν μια συλλογική ιδιοκτησία που παίρνει τη μορφή της κρατικής ιδιοκτησίας, άλλοι σοσιαλιστές μεταξύ των οποίων και οι Όουεν και Φουριέ, οι ιδεολογικοί πατέρες του συνεργατισμού, προτιμούν μια συλλογική ιδιοκτησία μέσα στους κόλπους ελεύθερων συνεταιρισμών. Άλλωστε η αρχή της ανοιχτής θύρας καλεί κάθε νέο μέλος να συμμεριστεί τη συνεταιριστική ιδιοκτησία και να καρπωθεί τα πλεονεκτήματα των προσπαθειών που έχουν γίνει στο παρελθόν. Και συμπληρώνεται από την κατάργηση του κέρδους και την αντικατάστασή του με την αφιλοκερδή διαχείριση.

Το Μανιφέστο των ιδρυτών της 1ης εργατικής (Σοσιαλιστικής) Διεθνούς του 1864 που προσωπογράφει και ο Μαρξ αναγνωρίζει την αξία του Συνεταιριστικού Κινήματος και το Συνέδριο της Διεθνούς που επακολούθησε (1866) ψηφίζει ομόφωνα την εξής απόφαση: «Η Διεθνής πρέπει να βοηθάει την εξάπλωση του Συνεταιριστικού Κινήματος και όχι να του επιβάλλει την Α ή Β δογματική μορφή».

Τέλος, το διεθνές Σοσιαλιστικό Συνέδριο της Κοπεγχάγης (1910) αναγνωρίζει πλήρως επίσημα την αξία των συνεταιρισμών και, γεγονός σημαντικό, την ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ του συνεταιριστικού κινήματος, που καλείται ν' αναζητήσει τους σκοπούς του στους δικούς του κόλπους, ώστε να μη γίνεται το όργανο οποιασδήποτε άλλης κίνησης. Το Συνέδριο αυτό είναι που διακήρυξε πως «οι εργαζόμενοι στον αγώνα τους κατά της κεφαλαιοκρατίας ενδιαφέρονται πάρα πολύ όπως οι συνεταιρισμοί, τα συνδικάτα και τα Κόμματα διατηρούν την αυτοδυναμία τους και την ξεχωριστή το καθένα οντότητά του».

Την απόφαση αυτή χαιρέτισε με ενθουσιασμό η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ) που στο Συνέδριό της του Αμβούργου (1910) υιοθέτησε απόλυτα την πιο πάνω διακήρυξη της Σοσιαλιστικής Διεθνούς.

Σήμερα ο αγώνας για την αυτονομία, που πέρασε από φάσεις ζωνής πολεμικής (1890 - 1910) ανάμεσα στους αστικούς, τους αγροτικούς και τους εργατικούς συνεταιρισμούς (Σχολή του Αγίου Κλαυδίου κατά της Σχολής της Νιμ του Κρόλου Ζιντ, Σχολή του Αμβούργου κατά της Σχολής της Μ. Βρετανίας της Πότερ Ουέμπ) με τους φανατισμούς και τις αντιθέσεις τους, αποτελεί μια μακρινή ανάμνηση που άφησε όμως πολλά χρήσιμα διδάγματα στην ιστορία του συνεργατισμού για τη διαφύλαξη της ενότητάς του.

Συμφιλιωμένοι οι Συνεταιριστές από τις πολιτικές έριδες συγκεντρώνονται όλοι στους κόλπους της Δ.Σ.Ε. που ιδρύθηκε το 1895 και συμφωνούν σ' ένα κοινό πρόγραμμα που έχει σα βάση τις συνεταιριστικές αρχές και κανόνες που θέσπισαν οι Δίκαιοι Σκαπαναίς της Ροσντέιλ της Αγγλίας στο συνεταιρισμό τους το 1844.

Έτσι, όπως σωστά λέχθηκε, τα αγαθά του συνεργατισμού γίνονται προσιτά σε όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από χρώμα και θρησκείμα, από τάξεις και κόμματα, με την ίδια γενναιοδωρία που ο ήλιος δίνει σε όλους το φως του και οι πηγές το νερό τους.

Η Δ.Σ.Ε. θέσπισε στο καταστατικό της την αυστηρή ουδετερότητα και ανεξαρτησία.

Την ανεξαρτησία και ουδετερότητα δέχεται ολόκληρο το παγκόσμιο συνεταιριστικό κίνημα και τούτο α) λόγω της πίστης του στην αυτονομία του, για την οποία υπερηφανεύεται, δηλαδή της πίστης του στην ιδεολογία και τις δυνάμεις του κινήματος να πραγματοποιήσουν το πρόγραμμά τους της προοδευτικής κοινωνικής αναμόρφωσης της οικονομίας και της κοινωνίας και β) γιατί η πολιτική διαίρεση μειώνει και εξασθενεί το συνεταιριστικό κίνημα και όχι λίγες φορές το οδήγησε στη διάσπαση και εξαφάνιση.

Με κανέναν τρόπο όμως η ουδετερότητα ή ανεξαρτησία δεν σημαίνει ότι ο συνεταιρισμός δεν πρέπει να παίρνει μέρος στα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας που έχουν εθνικό ή παγκόσμιο χαρακτήρα όπως η διεθνής συνεργασία, η ειρήνη, η ανάπτυξη του τρίτου κόσμου κλπ.

Σύμφωνα με το καταστατικό της η ΔΣΕ επιδιώκει με πλήρη ανεξαρτησία, την υποκατάσταση στο καθεστώς των ιδιωτικών κερδοσκοπικών επιχειρήσεων ενός συνεταιριστικού καθεστώτος οργανωμένου προς το συμφέρον της κοινότητας των ανθρώπων και στηριζόμενο στην αλληλεγγύη και αλληλεδοξείθεια.

Επιδιώκει δηλαδή να κατακτηθεί, σύμφωνα με τις αρχές του Συνεργατισμού, η παγκόσμια οικονομική και κοινωνική οργάνωση, καταργώντας το δικαίωμα του κεφαλαίου στη διεύθυνση και το κέρδος των επιχειρήσεων.

Ο Συνεταιρισμός είναι συλλογική επιχείρηση που έχει συσταθεί και διευθύνεται από μια ένωση προσώπων που εφαρμόζει τη Δημοκρατία. Ο Συνεταιρισμός ανακάλυψε την οικονομική Δημοκρατία. Αυτός πραγματοποίησε στον κόσμο το νεωτερικόν, οικονομικό και κοινωνικό, μιας επιχείρησης που έχει θεμέλιο της λειτουργίας της τη Δημοκρατία.

Τέλος, επειδή θέλει να εξυπηρετήσει τα μέλη του και το σύνολο, επιδιώκει να επικρατήσει σε παγκόσμιο επίπεδο και ν' αλλάξει την οικονομική και κοινωνική οργάνωση του κόσμου.

Η ουσία του συνεργατισμού συγγέεται με την ουσία του σοσιαλισμού. Αυτό δεν σημαίνει πως συνδέεται με ορισμένη σοσιαλιστική Σχολή από τις πολλές που υπάρχουν και ακόμη λιγότερο με ορισμένο πολιτικό κόμμα. Κατ' ανάγκη είναι ουδέτερος και ανεξάρτητος.

Η δημοκρατική φύση του συνεταιρισμού επιβάλλει την αυτονομία του και τον αυτοκαθορισμό του. Τον διευθύνουν τα μέλη του που εκλέγουν τους καλλίτερους και ικανότερους να διοικήσουν την κοινή επιχείρηση. Γιατί είδαν σ' αυτούς προσωπικές ικανότητες που τους κάνουν κατάλληλους να διαχειρίζονται αυτοί και όχι

άλλοι: τη συνεταιριστική επιχείρηση.

* * *

Και ενώ όλα αυτά εκφράζουν τη λαμπρή πορεία ενός παγκόσμιου προοδευτικού κινήματος και την καθιερωμένη πρακτική σε όλες τις χώρες, στη δική μας χώρα με τους νόμους 1257 του 1982 και 1541 του 1985 επιβλήθηκε για τις αρχαιρεσίες των συνεταιρισμών το σύστημα των συνδυασμών. Αυτό οδήγησε στην αναπόφευκτη κομματική αντιπαράθεση στους κόλπους των συνεταιρισμών στην ανοικτή επέμβαση των κομματικών σχηματισμών στα εσωτερικά των οργανώσεων και στην προώθηση απ' αυτές στελεχών που δέχονται να μεταβληθούν σε μιάνες μεταφοράς των κομματικών επιρροών μέσα στους συνεταιρισμούς, καταργώντας έτσι την αυτονομία τους. Ύστερα από έναν περίπου αιώνα από τότε που τερματίστηκαν οριστικά οι ανώφελες πολιτικές προστριβές στους κόλπους του διεθνούς συνεταιριστικού κινήματος, να λοιπόν που στη χώρα μας με τις ατυχείς αυτές διατάξεις θεσμοθετούμε τη δημιουργία μέσα στη συνεταιριστική οργάνωση αντίθετων ομάδων που η κάθε μία πρόκειται και σε ένα διαφορετικό κόμμα από το οποίο και καθοδηγείται.

Ο Βέλγος Καθηγητής Π. Λαιμπέρ, διακεκριμένος σοσιαλιστής και συνεταιριστής, μιλώντας στο Συμπόσιο του Γαλλικού Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Σπουδών (1966) είπε «Όταν (τρίτοι) υπαγορεύουν στο Συνεταιρισμό τί πρέπει να κάνει κατά τη διάρκεια της διαχείρισής του, δεν υπάρχει πλέον Συνεταιρισμός. Η αυτονομία είναι η ουσία του συνεταιριστικού κινήματος και νομίζω ότι ήρθε η στιγμή για να ειπωθεί αυτό».

Άλλωστε η συνεταιριστική ιδεολογία είναι αυθύπαρκτη και αυτοδύναμη και δεν έχει ανάγκη να προσδιορίζεται σε σχέση με οποιοδήποτε κόμμα. Η βισούμενη στο συνεταιρισμό ηθική της αλληλεγγύης ενώνει τους ανθρώπους και αποτελεί τη μόνη δύναμη των αδυνάτων καθώς και του τύπου των ανθρώπινων σχέσεων που πρέπει να αναπτυχθούν. Για να μεταμορφώσουν οι άνθρωποι την οικονομία και την κοινωνία δεν πρέπει να σπαταλούν τις ενέργειές τους αγωνιζόμενοι ο ένας κατά του άλλου. Χρειάζονται συμπιλώση, ενότητα και συνεργασία. Όχι κομματική αντιπαράθεση. Ο πραγματικός συνεταιριστικός χαρακτήρας του συνεταιρισμού εξαρτάται κυρίως από το αν τα μέλη εμφορούνται από το συνεταιριστικό πνεύμα της αδελφωσύνης και της ενότητας, αν έχουν αναπτυγμένη συνεταιριστική συνείδηση. Ένας συνεταιρισμός χωρίς τέτοιους συνεταιριστές, που να εξωτερικεύουν τη συνεταιριστική ηθική και να τη μετατρέπουν σε ανάλογη συμπεριφορά και δράση στην πράξη, δεν μπορεί να παίξει τον οικονομικό και κοινωνικό ρόλο που ανταποκρίνεται στο χαρακτήρα του.

Δεν αρκεί η εχθρότητα που δείχνουν προς τους συνεταιριστές οι έμποροι, οι μεσάζοντες, οι τοκογλύφοι και τα άλλα αντίθετα συμφέροντα; Χρειάζεται να τους προσθέσουμε και τις άσκοπες μεταξύ τους κομματικές προστριβές;

Αλλά ο συνεταιρισμός είναι ο παραδοσιακός υπερασπιστής όλου του λαού που προστρέχει σ' αυτόν για να θεραπεύσει τις ανάγκες του σε τρόπο που όλοι οι άνθρωποι καλής θέλησως, χωρίς διάκριση, να παρακινούνται σε μεγαλύτερη συμμετοχή στις δραστηριότητές του που υπηρετούν τη Συνεταιριστική Δημοκρατία.

Και δεν είναι μόνο η διάταξη για τους συνδυασμούς στις αρχαιρεσίες που αλλοιώνει κατά βάση την ουσία του συνεργατισμού. Υπάρχουν και άλλες διατάξεις

στον ίδιο νόμο 1541) 85 που συγκρούονται με τις συνεταιριστικές αρχές όπως αυτές εφαρμόζονται σ' όλο τον κόσμο. Οι κυριότερες είναι αυτές που αφορούν στις υποχρεωτικές συγχωνεύσεις, στη διάκριση των μελών σε τακτικά και ειδικά, στη δομή του συνεταιριστικού κινήματος, στον αποκλεισμό των τριτοβάθμιων οργανώσεων από την ΠΑΣΕΓΕΣ κλπ. Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας αυτών των διατάξεων, που επιβάλλεται εκ των άνω, καταλύει κάθε έννοια αυτονομίας των οργανώσεων σε μια εποχή που η συνεταιριστική κίνηση στη χώρα μας καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ορισμένων τομέων, όπως ο αγροτικός. Είναι επιτακτική ανάγκη να αποσαφηνισθεί αν ενσυνείδητα οικοδομούμε ένα κατευθυνόμενο συνεταιριστικό κίνημα με όλους τους κινδύνους που συνεπάγεται για την ενότητα και συνοχή του ή οι σημειούμενες εκτροπές από τις ορθόδοξες αρχές του δημοκρατικού συνεργατισμού οφείλονται σε συγκυριακά σφάλματα.

Η ανησυχία, σύγχυση και αβεβαιότητα που επικρατεί σήμερα δεν εξυπηρετεί και δεν ωφελεί κανένα.

Η ηγεσία του διεθνούς Συνεταιριστικού κινήματος, που εκφράζεται κατά τρόπο ενιαίο και ενωμένο από τον περασμένο ήδη αιώνα από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, σε όλο τον κόσμο, δυτικό, ανατολικό και τρίτο κόσμο, έχει προσδιορίσει την ισχύ των νομικών κανόνων που πρέπει να διέπουν την οργάνωση και λειτουργία των συνεταιριστικών μονάδων.

Τα πάμπολλα ακαδημαϊκά κέντρα και οι ειδικευμένες Πανεπιστημιακές Σχολές σε αλληπάλληλα συνέδρια και συμπόσια συμπλήρωσαν την κοινωνιολογική θεμελίωση των νομικών κανόνων που διέπουν σήμερα τις συνεταιριστικές οργανώσεις των ευρωπαϊκών χωρών.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο οι Έλληνες συνεταιριστές, νομικοί, οικονομολόγοι και κοινωνιολόγοι επιβάλλεται ν' αρχίσουν μια κριτική συζήτηση των παραπάνω θεμάτων, είτε από τις στήλες του περιοδικού αυτού είτε στα πλαίσια και με πρωτοβουλία της επιστημονικής Εταιρείας που το εκδίδει είτε και κατά οποιαδήποτε άλλο τρόπο, ώστε, να διερευνήσουν και αναλύσουν τους νομικούς προσανατολισμούς στο δικό μας συνεταιριστικό δίκαιο που πρέπει να εμπνέεται άμεσα από το αντίστοιχο ευρωπαϊκό και αποτελεί σπουδαίο τμήμα του ευρύτερου και σύγχρονου κοινωνικού δικαίου. Και τούτο εν όψει και των συζητήσεων που γίνονται στα όργανα της ΕΟΚ για την ενοποίηση της νομοθεσίας για τους Συνεταιρισμούς, αλλά και για την Ανώνυμη Εταιρεία και το νέο θεσμό της Ευρωπαϊκής Εταιρείας που θα λειτουργήσουν στη διευρυμένη κοινή αγορά των 320 εκατ. Ευρωπαίων.

Αν εμείς οι συνεταιριστές, όλοι οι συνεταιριστές, δεν ενδιαφερθούμε να μελετήσουμε αυτά τα θέματα και να θρούμε μια κοινή γραμμή και να την υποστηρίξουμε όλοι μαζί σε κάθε Κυβέρνηση, το πιθανότερο είναι πως σε κάθε Κυβερνητική μεταβολή στον τόπο μας, συνεχίζοντας μια κακή αρχή, θα απολύονται οι εκλεγμένες Διοικήσεις των Οργανώσεων και θα καταργείται η εκάστοτε ισχύουσα συνεταιριστική νομοθεσία για ν' αντικατασταθεί με άλλες.

Αλλά τότε τί θα μείνει από το κίνημά μας και τις προσδοκίες που ο λαός και η κοινωνία μας στηρίζει σ' αυτό;

Το καθήκον μας αυτό αποτελεί μία ελάχιστη οφειλή και μια ιστορική ευθύνη απέναντι σε όλους εκείνους που είχαν τη γενναιότητα να δημιουργήσουν και διαμορφώσουν το ελληνικό συνεταιριστικό κίνημα μέσα σε συνθήκες τραυματικά δύσκολες.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Του Κ. Α. Παπαγεωργίου

Ανάμεσα στους βασικούς σκοπούς του περιοδικού μας είναι να παρακολουθεί την πορεία των γεωργικών συνεταιρισμών και να καλλιεργεί τον γόνιμο προβληματισμό γύρω από τα συνεταιριστικά θέματα. Ως αφητηρία αυτής της κατεύθυνσης θεωρείται η γνώση της υφιστάμενης κατάστασης.

Με τίτλο «Η πορεία των συνεταιρισμών» παρουσιάζεται σε δύο μέρη, η εξέλιξη των συνεταιρισμών μεταξύ 1980 και 1984. Οι πληροφορίες αντλούνται από τις Εκθέσεις Πεπραγμένων της Διεύθυνσης Συνεταιρισμών της ΑΤΕ. Στο πρώτο μέρος, που δημοσιεύεται σ' αυτό το τεύχος, παρουσιάζονται οι εξελίξεις στον αριθμό των συνεταιριστικών μονάδων διαφόρων επιπέδων. Στο δεύτερο μέρος (που θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος) θα παρουσιαστούν οι εξελίξεις των δραστηριοτήτων των συνεταιριστικών οργανώσεων.

ΜΕΡΟΣ Α'

Οι πληροφορίες που υπάρχουν για τη γενική πορεία των συνεταιρισμών στη χώρα μας είναι συνήθως λιγιστές και προέρχονται από την Αγροτική Τράπεζα, που έχει στη διάθεσή της τις σχετικές εκθέσεις ελέγχου. Εξ άλλου οι πολλές συζητήσεις που γίνονται σχετικά με τους συνεταιρισμούς προϋποθέτουν έναν ελάχιστο βαθμό πληροφόρησης, αφού μόνον το πληροφορημένο άτομο είναι σε θέση να κρίνει σωστά.

Μια γενική και συνοπτική εικόνα της πορείας της συνεταιριστικής κίνησης κατά τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται στη συνέχεια.

1. Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί

Οι συνεταιρισμοί που λειτουργούσαν στο τέλος του έτους κατά την περίοδο 1980—1984 και ο αντίστοιχος αριθμός μελών τους ήταν:

Έτη	Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί	Αριθμός μελών	Μέσος όρος μελών κατά Συνεταιρισμό
1980	7055	705.560	100
1981	7109	713.581	100
1982	7233	842.837	116
1983	7611	895.283	118
1984	7817	929.297	119

Στους συνεταιρισμούς αυτούς περιλαμβάνονται τόσο οι ελεύθεροι όσο και οι αναγκαστικοί. Οι τελευταίοι, κατά το 1984 ήταν 283 με 61.194 μέλη.

Μεταξύ των ετών 1980 και 1984 ο αριθμός των συνεταιρισμών αυξήθηκε κατά 11ο), ενώ ο αριθμός των μελών τους κατά 32ο), γεγονός που καταλήγει σε αύξηση του μέσου μεγέθους των συνεταιρισμών από 100 σε 119 μέλη. Σημαντική αύξηση εγγραφών νέων μελών στους συνεταιρισμούς άρχισε το 1982, όταν έγινε νομικά δυνατή η συμμετοχή στο συνεταιρισμό περισσότερων από ένα μελών από την ίδια οικογένεια.

Στους πέντε πάνω αριθμούς μελών των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται και όσοι

είναι μέλη σε περισσότερους από ένα συνεταιρισμούς. Αν αφαιρεθούν αυτές οι περιπτώσεις, ο αριθμός των αγροτών που είναι μέλη συνεταιρισμών δίνεται στη συνέχεια, παράλληλα με τον υπολογιζόμενο αριθμό αγροτών που δεν είναι μέλη συνεταιρισμών.

Έτη	Αγρότες μέλη Συνεταιρισμών	Αγρότες μη μέλη Συνεταιρισμών	Ποσοστό (%) συνολικών
1980	605.910	348.566	63
1981	605.426	340.989	64
1982	712.216	297.320	71
1983	745.045	284.386	72
1984	767.837	271.589	74

Στον αριθμό των αγροτών που δεν είναι μέλη συνεταιρισμών είναι δυνατό να περιέχεται ένα ποσοστό σφάλματος, αφού το σύνολο μελών και μη μελών παρουσιάζεται αυξανόμενο διαχρονικά, γεγονός που δεν επιβεβαιώνεται από άλλες πηγές πληροφοριών.

2. Κατηγορίες Συνεταιρισμών

Η πιο πολυπληθής κατηγορία συνεταιρισμών είναι οι ονομαζόμενοι «πιστωτικοί», των οποίων κύριο έργο είναι η μεσολάβηση κατά τη χορήγηση των δανείων της ΑΤΕ και των παραγωγικών εφοδίων (λιπασμάτων, φαρμάκων, ζωοτροφών) στους παραγωγούς. Ο αριθμός των συνεταιρισμών της κατηγορίας αυτής παραμένει περίπου σταθερός, ενώ μειώνεται η συμμετοχή του στο σύνολο εξαιτίας της αύξησης του αριθμού των συνεταιρισμών άλλων κατηγοριών, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Κατηγορίες	1980	1981	1982	1983	1984
Πιστωτικοί	4879	4877	4893	4906	4839
Πωλήσεως	228	256	325	457	496
Παραγωγικοί	1494	1509	1539	1715	1888
Διάφοροι	102	110	122	148	168
Αλιευτικοί	71	79	81	109	143
Αναγκαστικοί	281	278	273	276	283
Σύνολο	7055	7109	7233	7611	7817

Η επόμενη σε αριθμό συνεταιρισμών κατηγορία είναι οι παραγωγικοί, δηλαδή συνεταιρισμοί που επεξεργάζονται γεωργικά προϊόντα (έκθλιψη ελαιοκάρπου, οινοποίηση, τυροκόμηση κλπ.), ή έχουν αναλάβει κοινή δράση στην παραγωγή, εκτροφή ζώων, άρδευση κλπ., ή των οποίων τα μέλη εργάζονται από κοινού (π.χ. δασικής εργασίας). Ο αριθμός των συνεταιρισμών αυτών δείχνει σταθερή ανοδική πορεία.

Οι συνεταιρισμοί πωλήσεως διαθέτουν από κοινού τα προϊόντα των μελών τους (γάλα, φρούτα κλπ.). Ο αριθμός των συνεταιρισμών αυτών υπερδιπλασιάστηκε κατά την πενταετία 1980—'84.

Στους διάφορους συνεταιρισμούς υπάγονται γεωργικοί συνεταιρισμοί που δεν υπάγονται στις προηγούμενες κατηγορίες, όπως οι μελισσοκομικοί, οι εξαγοράς ή ενοικίασης γαιών κλπ. Ο αριθμός των συνεταιρισμών αυτών αυξάνει σταθερά.

Ο αριθμός των αλιευτικών συνεταιρισμών υπερδιπλασιάστηκε κατά την πενταετία ενώ περίπου σταθερός παραμένει ο αριθμός των αναγκαστικών συνεταιρισμών.

3. Κοινοπραξίες Συνεταιρισμών

Κατά το 1980 υπήρχαν 4 Κοινοπραξίες Συνεταιρισμών. Κατά την περίοδο 1981 μέχρι τέλος 1984 ιδρύθηκαν οι ακόλουθες 6:

- Κοινοπραξία Ανθοκομικών Συνεταιρισμών Ελλάδος, το 1981.
- Κοινοπραξία Γεωργικών Συνεταιρισμών Άρτας, το 1981.
- Κοινοπραξία Συνεταιρισμών Αχαΐας «Ο Άραξος» το 1981 (αδρανεί).
- Γεωργ. Κοινοπρ. Οπωροκ. Συνεταιρισμών Αλιωπίας (ΓΕ.ΚΟ.ΣΑ.) το 1983.
- Κοινοπραξία Εμπορ. Καπνών Γ. Σ. Νομού Πέλλας (ΚΕΚΑΓΕΣ), το 1984.
- Κοινοπρ. Γ. Συνεταιρισμών Νότιου Πηλίου (ΚΟ.ΓΕ.ΣΥΝ.ΝΟΠ.), το 1984.

Κατά το 1984 στις Κοινοπραξίες αυτές συμμετείχαν 40 συνεταιρισμοί με 6.001 μέλη. Συνολικά, 105 συνεταιρισμοί με 8.887 μέλη μετείχαν και στις 10 Κοινοπραξίες.

4. Ενώσεις Συνεταιρισμών

Ο αριθμός των Ενώσεων Συνεταιρισμών παραμένει σχεδόν σταθερός. Μέχρι το τέλος του 1982 υπήρχαν 133 Ενώσεις. Κατά το 1983 και 1984 παρέμειναν 132. Όμως η συμμετοχή συνεταιρισμών σ' αυτές διευρύνθηκε, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

Έτη	Αριθμός Ενώσεων	Αριθμός Συνταρισμών	Αριθμός μελών Συνεταιρισμών
1980	133	6594	642.595
1981	133	6672	651.344
1982	133	6806	775.489
1983	132	6943	814.864
1984	132	7037	842.120

Σε γενικές γραμμές, το 90% των συνεταιρισμών που εκπροσωπούν και το 90% των συνεταιρισμένων μελών, μετέχουν στις Ενώσεις Συνεταιρισμών.

5. Κοινοπραξίες Ενώσεων

Στις 4 Κοινοπραξίες Ενώσεων που υπήρχαν κατά το 1980 προστέθηκαν άλλες 5 μέχρι το 1984. Οι παλαιότερες Κοινοπραξίες ήταν: ΚΥΔΕΠ, ΚΣΟΣ, Σηροτροφική (αδρανής) και Κοινοπραξία Ε.Γ.Σ. Διαχειρίσεως Νωπών. Οι νέες Κοινοπραξίες είναι:

- Κοιν. Ε.Γ.Σ. Βέροιας — Ήλεξάνδρειας — Νάουσας (ΑΛΒΕΝΑ), το 1982.
- Κοιν. Ε.Γ.Σ. νομού Πέλλας (ΚΕΣΠΕΛ), το 1982.
- Κοιν. Διεθνών Μεταφορών (ΚΟΔΙΜΕΤ), το 1983.
- Κοιν. Ε.Γ.Σ. Βόλου — Αλιωρού — ΚΥΔΕΠ (ΚΕΣΒΑΚ) το 1983.
- Κοιν. Ανάπτυξης Ελασιοκμ. Δυτ. Ρεθύμνης (ΚΑΤΕΛΥΡ), το 1983.

Στις νέες Κοινοπραξίες Ενώσεων μετέχουν συνολικά 16 Ενώσεις και 1 Συνεταιρισμός.

6. Κεντρικές Ενώσεις

Κατά το 1980 υπήρχαν 11 Κεντρικές Ενώσεις από τις οποίες η μία (Δασικών Συνεταιρισμών Ελλάδος) αδρανούσε. Κατά το τέλος του 1984 είχαν απομείνει σε

λειτουργία 7 Κεντρικές Ενώσεις, οι ακόλουθες:

- Κ.Ε. Ελαιοπαραγωγών Ελλάδος (ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ).
- Κ.Ε. Οίκοσ. Συνετ. Οργανώσεων Ελλάδος (ΚΕΟΣΟΕ)
- Κ.Ε. Κτηνοσρ. Συνετ. Οργανώσεων Ελλάδος (ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ)
- Κ.Ε. Συκοπαραγωγών Ελλάδος (ΣΥΚΙΚΗ)
- Κ.Ε. Γ. Συνεταιρισμών Κορινθίας (ΚΕΝΚΟΡ)
- Κ.Ε. Προστασίας Γ. Προϊόντων Ν. Μεσσηνίας
- Κ.Ε. Γ. Συνεταιρ. Οργανώσεων Ν. Χανίων.

7. Συνεταιριστικές μονάδες εταιρικής μορφής

Η αριθμητική εξέλιξη των συνεταιριστικών μονάδων εταιρικής μορφής που λειτουργούσαν κατά την περίοδο 1980—84 είναι η ακόλουθη:

Κατηγορίες	1980	1981	1982	1983	1984
α) Ανών. Ετ. Συνετ. Οργ. και ΑΤΕ (Ν.Δ. 4087/60)	14	18	18	18	22
β) Ανών. Ετ. Συνετ. Οργ. μετά της ΑΤΕ ή θυγατρ. εταιρ. της ΑΤΕ και τρίτων	8	9	8	7	5
γ) Ανώνυμες Εταιρίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων αμιγείς και θυγατρικές τους	14	15	14	15	14
δ) Ανώνυμες Εταιρίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων και τρίτων (χωρίς συμμετοχή της ΑΤΕ)	9	9	9	7	7
ε) Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης και Ομόρρυθμες	13	21	24	22	22
στ) Κοινοπραξίες του Ν.Δ. 3874) 58 Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ΑΤΕ	9	10	10	8	7
ζ) Άτυπες Κοινοπραξίες — Συνεργασίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων αμιγείς ή με την ΑΤΕ ή τρίτους	18	17	16	14	15
Σύνολο	85	99	99	91	92

Μερικές από τις πιο γνωστές συνεταιριστικές οργανώσεις εταιρικής μορφής που υπάρχουν στις πιο πάνω κατηγορίες είναι:

Κατηγορία α': ΣΕΚΑΠ, ΣΕΒΑΘ, ΣΕΠΕΚ, ΡΟΔΟΠΗ, ΕΛΒΙΖ, ΣΥΝΕΛ με πλειοψηφία των συνεταιρισμών και ΝΕΟΓΑΛ, ΣΕΡΓΑΛ, ΠΡΟΒΙΓΑΛ, ΟΛΥΜΠΟΣ, ΔΩΔΩΝΗ, ΕΣΠΕΡΙΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗ (ασρ), ΗΛΒΙΓΑΛ με πλειοψηφία της ΑΤΕ.

Κατηγορία β': Ένωση Σουλτανοπαραγωγών Κρήτης με πλειοψηφία των συνεταιριστικών οργανώσεων και ΕΛΒΙΚ, ΝΕΣΤΑΕ ΕΛΛΑΣ με πλειοψηφία ΑΤΕ και τρίτων.

Κατηγορία γ' ΣΕΚΟΒΕ, ΣΕΚΕ, ΣΠΕΚΑ, ΕΛΣΥ ΔΙΑΝΟΜΕΣ, ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ (ασρ), ΣΥΝΕΔΙΜ, ΣΥΝΒΙΟΣΙ, ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ.

Κατηγορία δ': ΑΣΕ (εκδόσεις), ΑΕΒΕΚ, ΚΑΤΡ με ισχυρή πλειοψηφία των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Κατηγορία ε': ΣΥΝΕΡΓΑΛ Ε.Π.Ε.

Κατηγορία στ': ΒΕΡΜΙΟ — ΝΑΟΥΣΑ, ΑΣΤΥ, πλειοψηφίας ΑΤΕ.

Κατηγορία ζ': ΣΕΚΕ — ΔΗΜΗΤΡΑ, ΑΒΙΚΩ.

(Στο επόμενο τεύχος το Β' Μέρος)

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΩΝ

Του Καθηγητή Διον. Μαυρόγιαννη(*)

Η συμμετοχή της Γυναίκας στους συνεταιρισμούς και τις παρασυνεταιριστικές ενώσεις έχει μια ιδιαίτερη σημασία; Μεταξύ όλων των οικονομικοκοινωνικών δραστηριοτήτων που η γυναίκα ασκεί ή μπορεί να ασκήσει, οι συνεταιριστικές δραστηριότητες έχουν την ιδιαιτερότητα να βασίζονται στις αρχές της αυτονομίας, της αυτοδιαχείρισης, της ισότητας και της αλληλεγγύης. Από τη διαπίστωση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στο συναγωνισμό τους με τους άντρες στην εξάσκηση των διαφόρων επαγγελματίων ή σε οικονομικές δραστηριότητες, συμπεραίνεται, ότι πρέπει να εξασφαλιστούν σ' αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις που θα τους εγγυηθούν την επιτυχία των δραστηριοτήτων τους.

Μια τέτοια επιτυχία και αποτελεσματικότητα στο χώρο των οικονομικών δραστηριοτήτων μπορεί να εξασφαλισθεί στον συνεταιριστικό τομέα, όπου ακριβώς εφαρμόζονται οι αρχές της ισότητας και της αυτοδιαχείρισης, που προαναφέρθηκαν. Εάν δε γίνουν γνωστά, αφ' ενός η θέση που κατέχουν τώρα οι γυναίκες στις συνεταιριστικές εταιρείες και ομάδες, ιδίως στις υπό ανάπτυξη χώρες και τα προβλήματα ή οι δυσκολίες που συναντούν, εύκολα μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα πρόσφορα να βοηθήσουν τον καθορισμό των μέτρων διόρθωσης της κατάστασης.

Το θέμα αυτό απασχόλησε τόσο τις Συνδιασκέψεις των Ηνωμένων Εθνών στο Μεξικό το 1975 και στην Κοπεγχάγη το 1980, όσο και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας σε προσπάθειές του από το 1919 μέχρι το 1975.

Το 1980 η Υπηρεσία Συνεταιρισμών του ΔΓΕ διατύπωσε ένα ερωτηματολόγιο που απεύθυνε στις κυβερνήσεις και κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις όλων των Κρατών - Μελών καθώς και σε διεθνείς οργανώσεις και Ινστιτούτα, για να ερευνηθούν: α) ποιά είναι η θέση των γυναικών στους συνεταιρισμούς και β) ποιά είναι τα εθνικά προβλήματα και οι απαντώμενες δυσκολίες.

Από τις 100 απαντήσεις που επιλέχθηκαν, καθώς και από αναφορές ειδικών αποστολών και από αποτελέσματα διαφόρων προγραμμάτων που οργανώθηκαν, εξάγονται τα συμπεράσματα, που ακολουθούν.

Η θέση των γυναικών

Έχει διαπιστωθεί, με σίγουρο και αναμφισβήτητο τρόπο, ότι οι γυναίκες στις υπό ανάπτυξη χώρες, τις οποίες αφορά η παρούσα μελέτη, εκτελούν ένα πλήθος μικρών καθημερινών εργασιών που τις απασχολούν για ένα μεγάλο μέρος της ημέρας ή ακόμη και της νύχτας(1). Στον αγροτικό τομέα, κατ' αρχήν, εκτελούν όλες τις γεωργικές εργασίες, εκτός ίσως από το ψάρεμα και τη φύλαξη μεγά-

(*) Ο Καθηγητής κ. Διονύσιος Μαυρόγιαννης είναι στέλεχος του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. Το κείμενο στηρίζεται σε δεδομένα ειδικής έρευνας του Δ. Γ. Ε.

(1) Η οικονομικοκοινωνική μελέτη πάνω σ' αυτό το θέμα, που πραγματοποιήθηκε στο Μπενέν το 1980 από την Υπηρεσία Οικογενειακής Οικονομίας και Αναζωογόνησης της Υπαίθρου δείχνει ότι οι αγρότισσες εργάζονται περισσότερο από 14 ώρες την ημέρα.

λων ζώων. Εργάζονται επίσης στις φυτείες και σε άλλες προσοδοφόρες καλλιέργειες. Οι τροφοδοτικές καλλιέργειες είναι ο αποκλειστικός τους τομέας. Το ιδιαίτερο που υπάρχει σ' αυτό τον όγκο εργασίας είναι ότι δεν έχει υπολογιστεί, με την έννοια ότι δεν εμφανίζεται στις εθνικές ή διεθνείς επίσημες στατιστικές. Εξ άλλου, οι εργαζόμενες δεν παίρνουν καμμιά αμοιβή για μεγάλο μέρος αυτών των εργασιών, ή αν παίρνουν αυτή είναι κατώτερη από αυτήν των ανδρών για παρόμοιες εργασίες. Έχουν αποκλεισθεί από πολλές οικονομικές δραστηριότητες, όπως η εμπορία των προσοδοφόρων προϊόντων, και από την οικονομική ζωή έξω από το σπίτι και το νοικοκυριό τους. Εάν τους επιτραπούν άλλες εργασίες, τους είναι αδύνατον να τις ασκήσουν, με αποτελεσματικότητα, λόγω του καθεστώτος που ισχύει για την ακίνητη ιδιοκτησία των γυναικών, τη δανειοληπτική και εγγυοδοτική τους ικανότητα γενικά προς τράπεζες και πιστωτικούς οργανισμούς. Εάν εξαιρεθεί η περίπτωση των χωρών της Αφρικής νότια της Σαχάρας, όπου οι γυναίκες, έχουν όπως και οι άντρες, τη δυνατότητα καλλιέργειας των χωραφιών, που έχουν παραχωρηθεί ή δοθεί σ' αυτές από τις οικογένειές τους ή από τον αρχηγό της φυλής, σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου δεν έχουν γενικά παρά ελάχιστη δυνατότητα απόκτησης ακίνητης ιδιοκτησίας. Μελέτες σ' αυτό το θέμα, που έγιναν π.χ. στην Ινδία, δείχνουν ότι δεν αποκτούν παρά μόνο το 1% της ακίνητης ιδιοκτησίας σε σχέση με τους άντρες(2). Κάτω από αυτές τις συνθήκες τους είναι δύσκολο, ακόμη και αν τους επιτραπεί ν' ασκήσουν ορισμένες δραστηριότητες ή όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούν οι άντρες, να τις φέρουν σε πέρας με αποτελεσματικότητα λόγω απουσίας ευνοϊκών νομικών και κοινωνικο-οικονομικών προϋποθέσεων. Καταλαβαίνει κανείς ότι και αν ακόμα οι γυναίκες μπορούσαν ν' αναλάβουν οικονομικές και συνεταιριστικές ευθύνες δεν είναι σε θέση ν' αναλάβουν διαχειριστικές ευθύνες που προκύπτουν, ή να συμμετέχουν αποτελεσματικά στη λήψη αποφάσεων. Ακόμη και όταν οργανώνουν χωριστούς συνεταιρισμούς, τους λεγόμενους γυναικείους συνεταιρισμούς, η διαχείριση και η γραμματεία ανατίθενται σε άντρες, ακριβώς γιατί οι γυναίκες είτε είναι αναλφάβητες, είτε δεν έχουν τις προσήκουσες διαχειριστικές ικανότητες(3).

Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι το βάρος στερεότυπων και παραδοσιακών ρόλων θασισμένων στο διαχωρισμό των εργασιών κατά φύλο και η εξάρτηση της γυναίκας από το ρόλο που ασκεί ο άντρας, τις θέτει σε κατώτερη μοίρα και δυσκολεύει την πρόσθασή τους στο πεδίο των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων, σε όλα τα επίπεδα.

Τα επισημανθέντα μειονεκτήματα εξηγούνται από το γεγονός ότι ο κόσμος στον οποίο καλούνται να ασκήσουν δραστηριότητες άλλες από τις στερεότυπες ή ν' αναλάβουν ρόλους άλλους από τους παραδοσιακούς είναι ένας κόσμος που επινόησαν, σκέφθηκαν και δόμησαν οι άντρες. Τα γυναικεία προβλήματα, που αναφέρονται στους συνεταιρισμούς, τα σκέφτονται και τα χειρίζονται οι άντρες και όχι οι άμεσα ενδιαφερόμενες. Αλλά το φορτίο τους γίνεται ακόμη πιο μεγάλο, εάν αναλογισθεί κανείς ότι όλες οι δουλειές του νοικοκυριού και της οικογενειακής και κοινωνικής προόδου τις θαραίνουν ολοκληρωτικά.

Το συμπέρασμα είναι, ότι από τη μιά μεριά, τα γυναικεία προβλήματα τα χει-

(2) SUSHAMA PENDHAKAR, Ανάμειξη των Γυναικών στους Συνεταιρισμούς στην Ινδία (μελέτη περιπτώσεων, δακτυλογραφημένη) ΔΓΕ, 1983 σ. 38.

(3) Βλ. παραπάνω υποσημείωση 2.

ρίζονται οι άντρες και από την άλλη οι προϋποθέσεις και οι ευκαιρίες πρόσβασης των γυναικών στις κοινωνικο - οικονομικές δραστηριότητες, άρα και στις συνεταιριστικές είναι λίγες, αν όχι περιορισμένες. Ακόμη χειρότερα, είναι όταν παρ' όλο που μπορούν να έχουν πρόσβαση σ' αυτές, επειδή η νομοθεσία, το πολιτιστικό επίπεδο και οι τοπικές συνθήκες το επιτρέπουν, δεν μπορούν να ενεργήσουν όπως θα έπρεπε, από έλλειψη πληροφόρησης, συνεταιριστικής μόρφωσης, επαγγελματικής κατάρτισης και διαχειριστικών ικανοτήτων.

Όμως, δεν είναι αρνητικά όλα όσα αφορούν τη συμμετοχή τους στις συνεταιριστικές και προσυνεταιριστικές εταιρείες και ομάδες. Σ' ολόκληρο τον κόσμο σχεδιάζεται τώρα μια τεράστια κίνηση των ίδιων των γυναικών και κατά ένα μέρος των ανδρών υποστηριζόμενων από τις περισσότερες κυβερνήσεις και κρατικά ιδρύματα με σκοπό την εισαγωγή τους στη διαδικασία της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Όπως αποτελούν περίπου το μισό του συνολικού πληθυσμού και το μισό του ενεργού πληθυσμού, καταλαβαίνει κανείς ότι η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί και να είναι πλήρης, εάν δεν γίνει προσεταιρισμός αυτού του άλλου μισού μέσω της προσφερόμενης εργασίας στην κάθε χώρα. Μ' αυτόν τον τρόπο οι γυναίκες θρίσκουν όλο και περισσότερα ευνοϊκά πεδία για να οργανωθούν σε συνεταιρισμούς.

Τα ευνοούμενα πεδία γυναικείας συνεταιριστικής δράσης είναι κατ' αρχήν, η βιοτεχνία, παραδοσιακή και μοντέρνα, η βιοτεχνία που χρησιμοποιεί τις τοπικές και εθνικές πρώτες ύλες και που αξιοποιεί την εθνική κουλτούρα κάθε κοινωνίας και κάθε χώρας, με ένα άνοιγμα προς την εμπορία αυτών των προϊόντων είτε σε τοπικό, είτε σε εθνικό, είτε ακόμη και σε διεθνές επίπεδο. Υπάρχουν προγράμματα στην Ασία, π.χ. που διεκολώνουν το άνοιγμα εμπορίας των προϊόντων των γυναικείων βιοτεχνιών στη διεθνή αγορά, όπως στην Ταϊλάνδη, στη Μαλαισία και σ' άλλες χώρες της περιοχής(4). Άλλα παρόμοια σχέδια έχουν ξεκινήσει στην Ένωση Αραβικών Κρατών, ενώ στην Τουρκία, στο Σουδάν και στην Μαυριτανία βοηθούν τις νέες κοπέλλες να οργανωθούν σε μικρές συνεταιριστικές ομάδες για την παραγωγή προϊόντων παραδοσιακής βιοτεχνίας που μπορούν να πωληθούν εν συνεχεία, είτε στο εσωτερικό, είτε στο εξωτερικό της χώρας(5).

Αυτά τα σχέδια υποστηρίζονται από τους άντρες, όντας δεδομένο ότι η γυναίκα, καλούμενη ν' ασκήσει παραδοσιακές βιοτεχνικές δραστηριότητες, παραμένει στο οικογενειακό και παραδοσιακό πλαίσιο· έχει λοιπόν την υποστήριξη και τη συγκατάθεση όλης της τοπικής και εθνικής κοινότητας.

Ένας άλλος ευνοούμενος τομέας συνεταιριστικής δράσης είναι αυτός της αποταμίευσης και πίστωσης. Έχει παρατηρηθεί ότι στις υπό ανάπτυξη χώρες, τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών, εμπιστεύονται περισσότερο τις γυναίκες, όταν πρόκειται να συλλέξουν, να φυλάξουν και να διαχειρισθούν μικρές πο-

(4) R. AKEBY, Αναφορά για την προσαρμογή προϊόντος, διαχείριση, και τεχνικές εξαγωγών σε σχέση με τα χειροτεχνήματα, Γενεύη, ΔΓΕ, 1982.

(5) A. BARRAS, Οργάνωση και συνεταιριστική λειτουργία του κεντρικού καταστήματος βιοτεχνίας γυναικών της Μαυριτανίας (Αναφορά αποστολής), ΔΓΕ, 1984, σ. 90. ΔΓΕ)WFP, Σχέδιο αρ. 2285 για την προώθηση των γυναικών (Τουρκία), 1982. Συνεργαζόμενοι Σύμβουλοι, Πρότυπος Συνεταιρισμός Γυναικών Κατασκευής χαλιών στη Βόρεια Επαρχία του Κορτοπάν (Σουδάν), Τελική Αναφορά, 1981, σ. 136. ΔΓΕ, Για την ενδυνάμωση του Κέντρου Γυναικείων χειροτεχνημάτων. Ευρήματα και συστάσεις, Γενεύη, 1983 σ. 68.

σότητες χρημάτων που εξυπηρετούν κοινωνικά ταμεία για τις καθημερινές οικογενειακές ανάγκες. Η γραμματεία των συνεταιρισμών και πιστωτικών και αποταμιευτικών ομάδων αποτελείται πάνω από 50% από γυναίκες. Αλλά αυτό που είναι πιο αξιοσημείωτο και θετικό στην περίπτωση των δραστηριοτήτων διαχείρισης των μικρών οικονομιών, είναι ότι οι συνεταιρίστριες συμμετέχουν εξίσου στα διοικητικά συμβούλια και στις διάφορες επιτροπές δράσης(6). Δεν είναι λοιπόν μόνο μέλη, αλλ' επίσης διαχειρίζονται και διευθύνουν τις συνεταιριστικές εταιρείες στο πλευρό των ανδρών και συχνά στην ίδια αναλογία. Είναι η περίπτωση των χωρών της Αφρικής, της Ασίας και της Καραϊβικής. Η εξήγηση είναι ότι οι γυναίκες είναι πιο οικονομίες και προβλέπουν καλύτερα από τους άνδρες τις ανάγκες του αύριο. Επί πλέον, προφυλάσσουν και διαχειρίζονται καλύτερα τα εξοικονομηθέντα χρήματα για το συμφέρον της οικογένειας (Τρόφιμα, ένδυση, υγεία και εκπαίδευση των παιδιών), ενώ οι άντρες δεν φέρνουν, το συνηθέστερο, τις οικονομίες τους στο σπίτι. Η σπουδαιότητα αυτού του φαινομένου είναι τεράστια για τις αγροτικές και αστικές κοινωνίες στις υπό ανάπτυξη χώρες, στο μέτρο, που ένα απ' τα προβλήματα, και όχι το λιγότερο ακανθώδες που τίθεται για την οργάνωση της συνεταιριστικής δράσης, είναι αυτό της κινητοποίησης της ιδιωτικής αποταμίευσης για επενδύσεις(7).

Ο τρίτος τομέας θετικής γυναικείας συνεταιριστικής δράσης είναι η πώληση στις μικρές τοπικές αγορές φαγητών, που ετοιμάστηκαν με φυτικά προϊόντα ή από κρέας τοπικών ζώων. Ο ρόλος τους στο πλαίσιο αυτών των ομάδων μεταποίησης και πώλησης τροφίμων είναι πολύτιμος, με την έννοια ότι οι δραστηριότητες αυτές συμβάλλουν αφ' ενός στην προώθηση των γεωργικών προϊόντων αφ' ετέρου στη δημιουργία θέσεων αμειβόμενης εργασίας στις φτωχές συνοικίες των αστικών κέντρων.

Πρέπει ακόμη να αναφερθούν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στους οποίους συμμετέχει ένας μεγάλος αριθμός γυναικών, αν και ο άντρας αντιπροσωπεύει κατ' αποκλειστικότητα την οικογένεια προς τα έξω. Η συμμετοχή στον συνεταιρισμό γίνεται πράγματι στο όνομα του άντρα, ενώ στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι οι γυναίκες - σύζυγοι που πραγματοποιούν τις αγορές στο συνεταιριστικό μαγαζί και χρησιμοποιούν κατ' αυτό τον τρόπο τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού.

Τέλος, οι δραστηριότητες της κοινωνικής και οικογενειακής προόδου ανήκουν αποκλειστικά στις γυναίκες, αφού αυτές ασχολούνται με τα παιδιά στο σπίτι, κα-

(6) JAYA ARUNACHALAM, Μελέτη γυναικείων προγραμμάτων ανάπτυξης των πιστωτικών ενώσεων στη Νότια, Νοτιανατολική και τμήματα της Ανατολικής Ασίας, Μαντράς, 1982, σ. 37. Υπάρχουν κι άλλα πιο επιτυχημένα ακόμη παραδείγματα γυναικείων συνεταιρισμών, όπου όλες τις ευθύνες έχουν αναλάβει οι συνεταιρίστριες. Αυτή είναι η περίπτωση της Τράπεζας BHAGINI NIVEDITA SAHAKARI PUNE των Ινδιών, που είναι μία συνεταιριστική Τράπεζα διευθυνόμενη από γυναίκες. Βλ. για το σύνολο των γυναικείων συνεταιριστικών τραπεζών το άρθρο του SUNANDRA SONARIKAR «Γυναίκες σε συνεταιριστικές τραπεζικές εργασίες», Συνεταιριστική Εφημερίδα της TAMILNADU, τ. 74, αρ. 1, 1982 σ. 20-12 και «Τραπεζικές εργασίες με φτωχές γυναίκες», σ. 17 (φυλλάδιο).

(7) Η Γπηρεσία Συνεταιρισμών του ΔΓΕ εκπονεί τώρα σε συνεργασία με το διεθνές συνεταιριστικό Πανεπιστήμιο (Παρίσι) και την Παγκόσμια Οργάνωση Πιστωτικών Ενώσεων, μια μελέτη για την ενεργοποίηση της αποταμίευσης των αγροτών της Αφρικής σε συνεταιριστικές επενδύσεις.

Εώς και με θέματα διατροφής και υγείας στο πλαίσιο της οικογενειακής εστίας. Όπου οργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν συνεταιριστικές και προσυνεταιριστικές δραστηριότητες για την οικογενειακή και κοινωνική πρόοδο όπως στην περίπτωση της Βολιβίας, οι γυναίκες μπόρεσαν ν' αναλάβουν όλους τους ρόλους και όλες τις ευθύνες συμμετοχής, διαχείρισης και διοίκησης(8).

Αυτή είναι λοιπόν η θέση των γυναικών στις συνεταιριστικές εταιρείες και ομάδες: ακόμη ανεπαρκής, επιφυλακτική, αφήνοντας πολλές ελπίδες για μια γρήγορη εξέλιξη σ' ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων, που τους είναι οικείες.

Προοπτικές

Η γνώση της θέσης των γυναικών και η διάγνωση της θέσης που κατέχουν στις συνεταιριστικές εταιρείες μπορεί να χρησιμεύσουν για την κατάρτιση και την οριοθέτηση ενός προγράμματος προτεραιότητας ενεργειών προς όφελός τους.

Ποιές λοιπόν θα είναι αυτές οι ενέργειες που θα μπορούσαν να ληφθούν σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο με προοπτική την καλλιτέρευση της θέσης των γυναικών μέχρι το τέλος της πρώτης δεκαετίας;

Κατ' αρχή πρέπει να ληφθούν μέτρα με σκοπό τη δημιουργία και οργάνωση θεσμικών υποδομών του γυναικείου πληθυσμού, αρχίζοντας από την παροχή βασικής εκπαίδευσης και φθάνοντας μέχρι τη διαμόρφωση διαχειριστριών. Οι εκδότες εφημερίδων, βιβλίων, εικόνων, όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης πρέπει να προσλαμβάνουν συνεργάτριες προς όφελος της ένταξής τους στην Κοινωνία και για να μπορέσουν ν' αναλάβουν τους νέους κοινωνικο - οικονομικούς ρόλους τους. Πρέπει τέλος να εντυπωθεί στις γυναίκες η συνεταιριστική ιδεολογία, με όλες τις διαχειριστικές και οικονομικές τεχνικές της.

Αλλά πρώτ' απ' όλα, πρέπει οι γυναικείες υποθέσεις να προβλεφθούν, προγραμματιστούν και διαχειριστούν με τη βοήθεια των άμεσα ενδιαφερομένων γυναικών. Πρέπει κι αυτές να γίνουν μέλη των διευθυντικών τμημάτων των διαφόρων υπηρεσιών και δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών, των επιφορτισμένων με την εποπτεία και την τεχνική παρακολούθηση των συνεταιρισμών. Πρέπει, λοιπόν, να καταλάβουν ηγετικές θέσεις στα όργανα προγραμματισμού, διαχείρισης και διεύθυνσης που συνδέονται με την ανάπτυξη των συνεταιρισμών.

Στη συνέχεια, είναι απαραίτητο να επιμένουμε για μια νομοθετική διαπαιδαγώγηση, εξισωτική των όρων ζωής και εργασίας για μακροπρόθεσμη καλλιτέρευση της θέσης τους σε σχέση με αυτή των ανδρών. Θα πρέπει, π.χ. να εξασφαλιστεί στις γυναίκες εύκολη πρόσβαση στην ιδιοκτησία, στις πιστώσεις, σε μια δίκαιη αμοιβή, και στα επαγγέλματα που μέχρι τώρα ήταν μόνο για άνδρες. Σε ορισμένους τομείς, όπως ο δημόσιος τομέας και οι κοινωνικοποιημένες ή εθνικοποιημένες επιχειρήσεις, θα άρμοζε να τους παρασχεθεί, με την νομοθετική οδό, ένας ορισμένος αριθμός θέσεων εργασίας. Διαφορετικά, δεν μπορούν να ελπίζουν να έχουν σ' αυτές πρόσβαση ούτε τώρα, ούτε ακόμη στο αμέσως προσεχές μέλλον.

Η περίπτωση της νομοθεσίας της Μπαγκλαντές, για το διορισμό γυναικών στο δημόσιο τομέα, αποτελεί αξιοσημείωτο παράδειγμα. Το ίδιο ισχύει για τη συμμετοχή των γυναικών στη διαχείριση και διεύθυνση των μικτών συνεταιρισμών, ό-

(8) E. MOJICA DE CAMACHO, Συμμετοχή της γυναίκας στους συνεταιρισμούς, 1983 σ. 11 (δακτυλογραφημένες). ΔΙΕ, Σύλλογοι μητέρων και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της γυναίκας στην Βολιβία, Λα Πάζ, 1979, σ. 86.

πως συμβαίνει σ' ορισμένα κρατίδια της Ινδίας. Η θούληση του νομοθέτη μπορεί να γίνει αντίδοτο των άνισων καταστάσεων, που επικρατούν στην πράξη, δίνοντας στις γυναίκες, σε μεταβατικό και παιδαγωγικό στάδιο, την άσκηση ρόλων, που θα τους επιτρέψουν να δοκιμάσουν τις ικανότητές τους και ν' αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις δράσης.

Εν τούτοις, δεν θα μπορέσουν να λυθούν τα πολλαπλά προβλήματα που θέτει η συμμετοχή τους στον συνεταιρισμό, αν δεν έχει μελετηθεί και λυθεί το παγκόσμιο και σοβαρότερο πρόβλημα της συμμετοχής τους στη διαδικασία της κοινωνικο - οικονομικής ανάπτυξης, της οποίας οι συνεταιρισμοί αποτελούν αναπόσπαστο μέρος. Για να γίνει αυτό, πρέπει να ευνοηθεί η πρόσβαση των γυναικών στα επαγγέλματα που κατείχαν πρώτα οι άνδρες, καλλιτερεύοντας συγχρόνως και αναπτύσσοντας το χώρο των παραδοσιακών τους δραστηριοτήτων (αποταμίευση και πίστωση, κατανάλωση, τροφοδοτικές καλλιέργειες και κτηνοτροφία μικρών ζώων, βιοτεχνία, οικογενειακή και κοινωνική ευημερία).

Όσο για την πιο ιδιαίτερη τεχνική της συνεταιριστικής οργάνωσης προς όφελος των γυναικών, η μελέτη του Δ.Γ.Ε. καταλήγει στο ακόλουθο συμπέρασμα: Κατά τη διάρκεια ενός μεταβατικού σταδίου, δεν θα ήταν άστοχο να οργανωθούν οι γυναίκες σε χωριστούς συνεταιρισμούς ή σε γυναικείους συνεταιρισμούς, για να μπορέσουν ν' αναλάβουν όλες τις διαχειριστικές και διευθυντικές δραστηριότητες. Αλλά ο τελικός σκοπός κάθε πολιτικής προς όφελος των γυναικών στο θέμα της ίδρυσης και διαχείρισης των Συνεταιρισμών είναι η δημιουργία μικτών Συνεταιρισμών, που θα είναι ανοικτοί και θα διευθύνονται όμοια από άντρες και γυναίκες. Όταν πριν 140 χρόνια περίπου αναγγέλθηκαν για πρώτη φορά οι ευρωπαϊκές συνεταιριστικές αρχές και προσδιορίστηκε ότι η είσοδος στους Συνεταιρισμούς ήταν ελεύθερη, ανεξάρτητα από πολιτικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις των υποψηφίων μελών, εννοείται ότι εκείνη την εποχή, οι πρώτοι συνεταιριστές ήθελαν εξίσου να μην υπάρχει καμμία διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τα σύγχρονα προγράμματα προς όφελος των γυναικών, σε διεθνές επίπεδο, επανέρχονται στις πρώτες ιδέες του συνεταιριστικού κινήματος του 19ου αιώνα για ισότιμη θεώρηση όλων των ενδιαφερομένων. Διαφορετικά, οι συνεταιριστικές αρχές, όπως η ισότητα, η δημοκρατική διαχείριση και η ανοικτή θύρα δεν θα έχουν ούτε νόημα, ούτε αποτέλεσμα (9).

Αλλά δεν θα πρέπει να μας διαφύγει η γρήγορη παγκόσμια εξέλιξη της κατάστασης σ' αυτό τον τομέα. Όταν τον Ιούλιο του 1985 (*), η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη των Γυναικών στο Ναϊρόμπι θα εκτιμήσει τις δραστηριότητες και τ' αποτελέσματα της εθνικής και διεθνούς πρωτοβουλίας στον τομέα αυτόν από το 1975 και μετά τα δεδομένα του προβλήματος θα είναι τελείως διαφορετικά από αυτά που αναγγέλθηκαν ή είναι γνωστά. Όποια κι αν είναι η εξέλιξη του προβλήματος, ένα πράγμα είναι πάντως σίγουρο, ότι όλα τα μέτρα που πάρθηκαν

(Συνέχεια στη σελ. 102)

(9) Οι «Συνεταιριστικές Αρχές» ή «Συνεταιριστικοί Κανόνες», έξη τον αριθμό, προσδιορίστηκαν για τελευταία φορά κατά τη διάρκεια του 23ου Συνεδρίου της ΔΣΕ στη Βιέννη το 1966. Πάνω σ' αυτό το θέμα, υπάρχει μια άφθονη αλλ' όχι πάντα ξεκάθαρη και ακριβής βιβλιογραφία, που οφείλεται στο γεγονός, ότι οι σύγχρονες συνεταιριστικές αρχές είναι το αποτέλεσμα μιάς μακράς εξέλιξης από το πρώτο μισό του 19ου αιώνα.

(*) Το άρθρο γράφηκε πριν από την ημερομηνία αυτή.

ΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

**Σε ποιά βαθμό μπορούν οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί
να λύσουν το γεωργικό μας πρόβλημα;**

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Β. ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρα Γεωπεν. Επιστημών - Γεωργοοικονομολόγου

Στην ιστορία της γεωργικής μας οικονομίας αρχικά συναντάται το «α γ ρ ο τ ι κ ό ζ ή τ η μ α», δηλαδή ο αγώνας των γεωργών για την απόκτηση ή διατήρηση ενός, οποιουδήποτε μεγέθους, κομματιού γεωργικής γης, που να εξασφαλίζει, με την καλλιέργειά του, ένα τρόπο ζωής, γενικά το ζην, και μια ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Ήταν δηλαδή ένα ζήτημα υπάρξεως.

Αργότερα, θα έλεγα κυρίως στον αιώνα μας, μετά την εξαφάνιση πια της μεγάλης έγγειας ιδιοκτησίας συνεπεία των απαλλοτριώσεων και διανομής αυτής στους ακτήμονες, γηγενείς και πρόσφυγες, το αγροτικό ζήτημα μπορούμε να πούμε ότι λύθηκε στη χώρα μας σχεδόν τελειωτικά· αναφάνηκε όμως ένα νέο φαινόμενο, το «γ ε ω ρ γ ι κ ό π ρ ό β λ η μ α». Καινούργιες τώρα αντιλήψεις εμφανίζονται· δεν αρκεί πια στους γεωργούς και στους ανθρώπους που τους εκφράζουν, η απλή εξασφάλιση των προς το ζην· απαιτούν το ευ ζην, την ευημερία.

Δεν είναι απόλυτη η έννοια της ευημερίας· έχει διάφορη όψη και μέγεθος, ανάλογα με τη χώρα και την εποχή. Επικράτησε να εκφράζεται σε ύψος εισοδήματος, σε νομισματικές μονάδες, κατά κεφαλήν εργαζομένου ή κατοίκου μιας χώρας ή κατά οικογένεια. Έτσι, διαφέρει από κατηγορία σε κατηγορία ανθρώπων μέσα στην ίδια χώρα και από χώρα σε χώρα κατά την ίδια εποχή ή κατά διάφορες εποχές. Και η διαφορά στο εισοδηματικό επίπεδο της γεωργικής τάξης από την αστική αποτελεί το «γεωργικό πρόβλημα» της χώρας.

Όστε, ενώ το αγροτικό ζήτημα (που ουσιαστικά είναι γ α ι ο κ τ η τ ι κ ό ζ ή τ η μ α) είναι πρόβλημα του ζην, πρόβλημα υπάρξεως, το γεωργικό πρόβλημα (που ουσιαστικά είναι ε ι σ ο δ η μ α τ ι κ ό π ρ ό β λ η μ α) είναι πρόβλημα του ευ ζην, πρόβλημα εισοδηματικής συγκρίσεως μεταξύ γεωργών και αστών, πρόβλημα δικαιοσύνης στην κατανομή του εισοδήματος της χώρας και κοινωνικής δικαιοσύνης και γι' αυτό λιγότερο αξύ από το πρώτο, αφού ο γεωργός έχει πια ένα γεωργικό κλήρο δικό του και αποζητ' αυτόν, αδιάφορα αν φτωχικά ή πλούσια, χωρίς να εξαρτάται κοινωνικά και οικονομικά από κανένα.

Βέβαια, ποτέ δεν υπήρχαν σαφή όρια μεταξύ των δύο αυτών φαινομένων, δεδομένου ότι και στο πρώτο υπήρχαν θέματα ύψους εισοδήματος (επιτεύξεως ή ίσως και προστασίας αυτού), που απασχόλησαν τις τότε κοινωνίες, και τώρα στο δεύτερο υπάρχουν θέματα διανομής γης και αυξήσεως του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αλλ' η κυριαρχούσα μορφή στην πρώτη περίπτωση ήταν η εξασφάλιση ίδιας γεωργικής γης, ενώ στη δεύτερη περίπτωση η κυριαρχούσα μορφή είναι η εξασφάλιση υψηλότερου και δικαιότερου εισοδήματος.

Α. Ποιά είναι το σημερινό μας γεωργικό πρόβλημα;

1. Σε τί συνίσταται το γεωργικό μας πρόβλημα;

Προτού απαντήσουμε στο ερώτημα αυτό, είναι ανάγκη να εξετάσουμε μερικές βασικές έννοιες και να δώσουμε το περιεχόμενό τους και τη δυνατότητα προσδιορισμού των μεγεθών τους.

Βασικό μέγεθος της οικονομίας της χώρας, που συλλαμβάνεται από την Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας είναι το Α κ α θ ά ρ ι σ τ ο Ε γ χ ώ ρ ι ο Π ρ ο ÷ ό ν (ΑΕΠ), το οποίο διακρίνουμε σε ΑΕΠ εκ της γεωργίας ήτοι το ΑΕΠγ και σε ΑΕΠ εκ των άλλων, των αστικών τομέων της οικονομίας ήτοι το ΑΕΠα. Το ΑΕΠγ ονομάζεται από την πιο πάνω Υπηρεσία, εσφαλμένα καθ' ημάς, και Α γ ρ ο τ ι κ ό Ε ι σ ό δ η μ α και εξετάζεται ως καταναεμόμενο (α) κατά κεφαλήν απασχολούμενου ή ενεργού γεωργικού πληθυσμού, (β) κατά κεφαλήν συνολικού γεωργικού πληθυσμού και (γ) κατά γεωργική οικογένεια ή εκμετάλλευση.

Η τέτοια εξέταση του ΑΕΠγ, η οποία μπορεί να ονομασθεί μ α κ ρ ο σ ι κ ο ν ο μ ι κ ή, είναι δυνατή, διότι η Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών δίνει κάθε χρόνο το μέγεθος αυτό και διότι τα άλλα απαιτούμενα μεγέθη (συνολικός ενεργός γεωργικός πληθυσμός, συνολικός γεωργικός πληθυσμός και αριθμός γεωργικών οικογενειών - εκμεταλλεύσεων) μπορούν να υπολογισθούν από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΕΣΣΥΕ) και από το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ). Επί πλέον, και οι άλλες χώρες υπολογίζουν και δίνουν τα μεγέθη αυτά κι έτσι είναι δυνατόν να γίνουν επιτρεπτές συγκρίσεις μεταξύ χωρών.

Άλλα εισοδήματα που απολαμβάνει ο γεωργικός πληθυσμός είναι (α) το κατά LAUR Γ ε ω ρ γ ι κ ό ε ι σ ό δ η μ α (Γε), που προέρχεται από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και διακρίνεται σε κατά στρέμμα (Γεστρ) και σε ολικό της εκμεταλλεύσεως (Γεεκμ), (β) τα Ε ξ ω γ ε ω ρ γ ι κ á ε ι σ ό δ η μ α τ α (Εε) και (γ) το Ο λ ι κ ό ή Ο ι κ ο γ ε ν ε ι α κ ό ε ι σ ό δ η μ α (Οε), που είναι το άθροισμα των δυο προηγούμενων. Τα εξωγεωργικά εισοδήματα προέρχονται είτε από εργασία μελών της γεωργικής οικογένειας σε εξωγεωργικές απασχολήσεις, είτε από μεταβίβαση εισοδήματος, είτε από περιουσία της γεωργικής οικογένειας που δεν ανήκει όμως στη γεωργική εκμετάλλευση(1).

Δυστυχώς δεν υπάρχουν φορείς ή πηγές που να δίνουν όλα αυτά τα στοιχεία, από τα οποία θα μπορούσαμε να γνωρίζουμε ποιό είναι το οικογενειακό εισόδημα των γεωργών της χώρας κι έτσι αναγκαζόμαστε να βασισθούμε στο ΑΕΠγ που δίνεται από την Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών. Παρά το γεγονός όμως ότι το τελευταίο αυτό στοιχείο δεν δίνει πλήρη και πιστή εικόνα της πραγματικής καταστάσεως των εισοδημάτων που απολαμβάνουν οι γεωργοί, όπως θα έδιναν τα στοιχεία Γε, Εε και Οε, εν τούτοις το ΑΕΠγ είναι το μόνο διαθέσιμο σοβαρό και σημαντικό μέγεθος, πάνω στο οποίο μπορούμε να στηριχθούμε για να κρίνουμε αν το εισόδημα του μέσου Έλληνα γεωργού είναι χαμηλό ή όχι, αφού και από τις άλλες χώρες σχεδόν μόνο αυτό το στοιχείο διαθέτουμε για συγκρίσεις.

Μετά τα ανωτέρω εννοιολογικά θέματα, ας εξετάσουμε το βασικό θέμα του ύψους του εισοδήματος του μέσου Έλληνα γεωργού εν σχέσει προς το ύψος του εισοδήματος του μέσου Έλληνα αστού και του μέσου γεωργού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ).

Από τον πίνακα 1 βλέπουμε ότι η σχέση του κατά κεφαλήν εισοδήματος του γεωργικού πληθυσμού προς το αντίστοιχο εισόδημα του αστικού πληθυσμού είναι για μεν το έτος 1971 1:3,24, για δε το 1977 1:2,92 ήτοι το κατά κεφαλήν εισόδημα του γεωργικού πληθυσμού είναι το 1)3 περίπου του αντίστοιχου εισοδήματος του αστικού πληθυσμού.

Από τον ίδιο πίνακα 1 βλέπουμε επίσης ότι η σχέση του κατά κεφαλήν εισοδήματος του Έλληνα γεωργού προς το αντίστοιχο εισόδημα του γεωργού της ΕΟΚ είναι 1:3,50 κατά το 1971 και 1:2,89 κατά το 1977 ήτοι και εδώ το κατά κεφαλήν εισόδημα του Έλληνα γεωργού ανέρχεται στο 1)3 περίπου του αντίστοιχου εισοδήματος του ευρωπαϊκού γεωργού.

Από τον πίνακα 2 βλέπουμε ότι η σχέση των εισοδημάτων του μέσου γεωργικού και του μέσου αστικού νοικοκυριού είναι ως τα (12):(15) ήτοι το εισόδημα του μέσου γεωργικού νοικοκυριού για το 1971 είναι μόλις το 0,29 (= 46.406/159.131) του εισοδήματος του μέσου αστικού νοικοκυριού (σχέση 1:3,42). Η σχέση αυτή για το 1961 είναι 1:3,28 και για το 1981 1:3,07.

Από τις τρεις αυτές συγκρίσεις φαίνεται καθαρά ότι το ελληνικό γεωργικό πρόβλημα

είναι πρόβλημα χαμηλού εισοδήματος του γεωργικού πληθυσμού τόσο ως προς το αντίστοιχο εισόδημα του αστικού πληθυσμού της χώρας, όσο και ως προς εκείνο του ευρωπαϊκού γεωργικού πληθυσμού.

2. Αίτια της τέτοιας διαμορφώσεως του προβλήματος.

Εδώ τίθεται πρώτα το βασικό ερώτημα: Γιατί είναι έτσι χαμηλό το μέσο γεωργικό εισόδημα (ΜΓΕ) (υπό τις τρεις όψεις του 10, 11 και 12 του πίνακα 2); Όπως φαίνεται από τις τρεις αυτές σχέσεις του πίνακα 2, το ΜΓΕ εξαρτάται: (α) από το ΑΕΠγ που είναι στον αριθμητή και των τριών κλασμάτων, πράγμα που σημαίνει ότι όσο πιο μεγάλο είναι το ΑΕΠγ, τόσο μεγαλύτερο είναι το ΜΓΕ, (β) από το γεωργικό πληθυσμό, τον ολικό ή τον ενεργό, που είναι στον παρονομαστή των δύο πρώτων κλασμάτων, πράγμα που σημαίνει ότι όσο πιο μικρός είναι αυτός, τόσο μεγαλύτερο είναι το ΜΓΕ, και το αντίστροφο, και (γ) από τον αριθμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που είναι στον παρονομαστή του τρίτου κλάσματος, πράγμα που σημαίνει ότι όσο πιο μικρός είναι ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τόσο μεγαλύτερο είναι το ΜΓΕ, και το αντίστροφο.

Είναι όμως γνωστό ότι ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων εξαρτάται από το μέγεθος του ολικού γεωργικού πληθυσμού' όσο δηλαδή πιο μεγάλος είναι ο ολικός γεωργικός πληθυσμός, τόσο πιο πολλές, κατά κανόνα, γεωργικές οικογένειες - εκμεταλλεύσεις υπάρχουν, δεδομένου ότι ο αριθμός μελών κατά οικογένεια ή νοικοκυριό σ' εμάς ποτέ δεν ήταν πολύ μεγάλος και κατά τα τελευταία 30 χρόνια δεν υπερβαίνει κ.μ.δ. τα 4 άτομα. Συνεπώς και ο όρος αυτός ανάγεται τελικά σε πληθυσμό, όπως και οι δύο πρώτοι παρονομαστές. Έτσι, σε τελευταία ανάλυση, και τα τρία κλάσματα, που δίνουν το ΜΓΕ, παρουσιάζονται υπό τη γενική μορφή

ΑΕΠγ

Ολικός γεωργικός πληθυσμός

και το συμπέρασμα που προκύπτει είναι: όσο πιο μικρός είναι ο ολικός γεωργικός πληθυσμός της χώρας, τόσο πιο μεγάλο γίνεται το ΜΓΕ. Από αντίστροφη του συμπεράσματος αυτού προκύπτει η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα: ότι το ΜΓΕ είναι έτσι χαμηλό διότι είναι μεγάλος ο ολικός γεωργικός πληθυσμός της χώρας και, κατά συνέπεια, και ο αριθμός των γεωργικών οικογενειών - εκμεταλλεύσεων.

Οι γεωργοί όμως, στον μικροοικονομικό τομέα, επιτυγχάνουν το δικό τους ο καθένας ολικό (της εκμεταλλεύσεώς του) γεωργικό εισόδημα (Γε εκμ), καλλιεργώντας το γεωργικό του κλήρο, λειτούργώντας δηλαδή τη δική του γεωργική εκμετάλλευση. Από διάφορες παρατηρήσεις (II, 35, III 39) ξέρουμε ότι το ολικό γεωργικό εισόδημα της εκμεταλλεύσεως είναι θετική συνάρτηση του γεωργικού κλήρου, δηλαδή του μεγέθους της εκμεταλλεύσεως, λαμβανομένου ως έκταση, σε στρέμματα, υπό τον περιορισμό του αυτού συστήματος παραγωγής' και λέγω υπό τον περιορισμό αυτόν, διότι υπό άλλο σύστημα παραγωγής, π.χ. με καλλιέργεια λαχανικών σε θερμοκήπιο, που προϋποθέτει σημαντική επένδυση κεφαλαίου, το από την ίδια έκταση εισόδημα είναι πολλαπλασίως ανώτερο από εκείνο με λαχανικά καλλιεργούμενα ελεύθερα στο ύπαιθρο. Αλλ' οι τέτοιες περιπτώσεις σε μια χώρα ως η Ελλάδα είναι ολίγες σε αριθμό και δεν επηρεάζουν το μέσο γεωργικό εισόδημα.

Γι αυτό, περνώντας από τη μικροοικονομική στη μακροοικονομική άποψη του θέματος, καταλήγουμε στο να πούμε ότι όσο πιο μεγάλο είναι το μέσο μέγεθος των εκμεταλλεύσεων της χώρας, τόσο πιο υψηλό είναι και το μέσο γεωργικό εισόδημα (ΜΓΕ). Και τολμούμε να το πούμε αυτό (α) διότι το σύνολο των γεωργών έχουν εκ προοιμίου εισοδήματα από τη γεωργία δηλαδή Γε, για να μπορούν να θεωρούνται γεωργοί, (β) διότι ολίγοι σχετικά απ' αυτούς έχουν επί πλέον και εξωγεωργικό εισόδημα από εργασία ή περιουσία, (γ) διότι ολίγοι επίσης είναι εκείνοι εκ των πρώτων που έχουν και εξωγεωργικό εισόδημα εκ μεταβιβάσεως (συντάξεις, τυχόν άλλες παροχές, επιδοτήσεις κ.ά.) ή αυτό είναι όχι σημαντικό σε ύψος και (δ)

διότι τα υπό στοιχεία β και γ εισοδήματα είναι πολύ μικρά εν σχέσει προς το υπό στοιχείο α εισόδημα.

Αντιστρέφοντας τώρα το λίγο πιο πάνω συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι είναι χαμηλό το δικό μας μέσο γεωργικό εισόδημα (ΜΓΕ) διότι είναι μικρό το μέσο μέγεθος των γεωργικών μας εκμεταλλεύσεων. Και είναι πράγματι πολύ μικρό το μέσο μέγεθος των γεωργικών μας εκμεταλλεύσεων εν συγκρίσει προς εκείνο της ΕΟΚ, όπως φαίνεται από τον πίν. 1 Π.χ. το δικό μας ΜΜΕ ήταν 34,2 στρέμματα κατά το 1971 και 34,0 κατά το 1977, ενώ στην ΕΟΚ ήταν 146 και 170 στρέμματα κατά τα αντίστοιχα έτη.

Το μικρό μέσο μέγεθος των εκμεταλλεύσεων παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα. Με το μικρό αυτό μέσο γεωργικό κλήρο (α) ούτε οικονομική αξιοποίηση των γεωργικών μηχανών μπορεί να γίνει, (β) ούτε πλήρης αξιοποίηση των διαθέσιμων εργατικών χεριών της γεωργικής οικογένειας και γι αυτό έχουμε τριφαινόμενο της υποαπασχολήσεως και της συγκεκαλυμμένης ανεργίας και γ) ούτε υψηλό ή έστω ικανοποιητικό εισόδημα για τη γεωργική οικογένεια, αφού (i) το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος μιάς γεωργικής οικογένειας (το κατά στρέμμα και το ολικό) προέρχεται από την απασχόλησή της, από την εργασία της, και (ii) υπάρχει θετική συσχέτιση, όπως είπαμε και πιο πάνω, μεταξύ μεγέθους γεωργικού κλήρου και μεγέθους (ύψους) εισοδήματος.

Μετά τη συναγωγή των δύο πιο πάνω συμπερασμάτων τίθενται δύο νέα ερωτήματα:

α) Γιατί έχουμε τόσο μικρό μέσο μέγεθος εκμεταλλεύσεων εν σχέσει προς εκείνο της ΕΟΚ;

Είναι γνωστό ότι το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ΜΜΕ) δίνεται από τον τύπο

$$\text{ΜΜΕ} = \frac{\text{Συνολική γεωργικώς χρησιμοποιούμενη έκταση της χώρας σε στρέμματα}}{\text{Συνολικός γεωργικός πληθυσμός της χώρας σε εκμεταλλεύσεις}}$$

ή, επειδή οι βοσκότοποι, που υπάγονται στη συνολική γεωργικώς χρησιμοποιούμενη έκταση, αφήνουν κατά κανόνα στις Κοινότητες ή το Κράτος και όχι σε ιδιώτες γεωργούς, η ΕΣΥΕ λαμβάνει ως αριθμητή μόνο τη γεωργική γη, οπότε ο τύπος γίνεται

$$\text{ΜΜΕ} = \frac{\text{Γεωργική γη σε στρέμματα}}{\text{Αριθμός γεωργικών εκμ.σεων της χώρας}}$$

Από τους τύπους αυτούς βλέπουμε ότι για να μεγαλώσει το ΜΜΕ, που θα έχει ως συνέπεια την αύξηση του ΜΓΕ, πρέπει ή ν' αυξηθεί ο αριθμητής του κλάσματος ή να μειωθεί ο παρονομαστής του. Και ο μεν αριθμητής δεν είναι πια δυνατό να αυξηθεί, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλέον ελεύθερες γαίες, που με εκτέλεση τυχόν έργων εκχερσώσεως, αποξηράνσεως ή αποστραγγίσεως θα ήταν δυνατό ν' αποδοθούν στην καλλιέργεια και ν' αυξήσουν έτσι το ΜΜΕ (IV, 115-6). Η γεωργική γη, λοιπόν, είναι σταθερή και αμετάβλητη και ο παράγων που προσδιορίζει στο εξής το ΜΜΕ είναι ο παρονομαστής του κλάσματος, δηλαδή ο γεωργικός πληθυσμός ή, αλλιώς, ο αριθμός των γεωργικών οικογενειών - εκμεταλλεύσεων. Στην Ελλάδα ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ήταν κατά τα τελευταία έτη απογραφών ο ακόλουθος:

Έτη απογραφών	1950	1961	1971	1977) 78
Αριθμός γεωργ. εκμ.σεων	1.006.937	1.156.172	1.047.260	954.060
ΜΜΕ σε στρέμματα	35,8	32,2	34,2	34,0

Για να έχουμε μέσα μεγέθη εκμεταλλεύσεων από 32,2 έως 35,8 στρέμματα έναντι 146 και 170 που δίνει ο πίνακας 1 για την ΕΟΚ, αυτό σημαίνει ότι ο αριθμός των υπαρχουσών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και συνεπώς ο συνολικός γεωργικός πληθυσμός στην Ελλάδα είναι

πέρα πολύ υψηλός' μπορούμε δηλαδή να πούμε ότι υπάρχει στη χώρα μας γ ε ω ρ γ ι κ ό ς υ π ε ρ π λ η θ υ σ μ ό ς, που συντελεί στην ύπαρξη μικρού μέσου μεγέθους εκμεταλλεύσεων και κατ' ακολουθούν χαμηλού μέσου γεωργικού εισοδήματος.

Η απάντηση, λοιπόν, στο ειδικό αυτό ερώτημα α είναι η (δια μ' εκείνη που δόθηκε στο αρχικό βασικό ερώτημα: ότι δηλαδή αίτιο κύριο και βασικό του χαμηλού μέσου γεωργικού εισοδήματος και του μέσου μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι ο μεγάλος αριθμός του γεωργικού πληθυσμού, ο γεωργικός υπερπληθυσμός. Και τίθεται τώρα το β' ειδικό ερώτημα:

6) Γιατί έχουμε γεωργικό υπερπληθυσμό;

Πολλοί είναι οι λόγοι για τους οποίους έχουμε γεωργικό υπερπληθυσμό:

(1) Εν πρώτοις, η Ελλάδα καθ' όλον τον 19ο αιώνα και μέχρι της μικρασιατικής καταστροφής (1922) ήταν χώρα γεωργική, με μεγάλο ποσοστό αγροτικού και γεωργικού πληθυσμού, όπως φαίνεται από τα ακόλουθα στοιχεία:

Αγροτικός πληθυσμός, που κατοικεί σε χωριά και κωμοπόλεις κάτω των 5000 κατοίκων, % του συνολικού πληθυσμού (V, 1938)

Έτη	1879	1889	1896	1907	1920	1928
ο)ο	82	79	78	76	73	67

(2) Και πριν, αλλά κυρίως μετά τη μικρασιατική καταστροφή, προστέθηκαν στη χώρα συνολικώς 1.221.849 πρόσφυγες (151.892 πριν και 1.069.957 μετά) (V, 1938, σ. 49), εκ των οποίων 560.136 (σε 145.127 οικογένειες) εγκαταστάθηκαν στο γεωργικό τομέα (VI, 11).

(3) Είχαμε επί πλέον αρκετά υψηλούς ρυθμούς φυσικής αύξησής του γεωργικού και του αστικού πληθυσμού (VII, 18, 79). Ειδικότερα όμως, ο γεωργικός πληθυσμός κατά την προ του 1967)68 περίοδο, αφ' ενός μεν αναπαράγεται με ρυθμό υψηλότερο του ρυθμού μειώσεώς του, αφ' ετέρου δε παρουσίαζε γεννητικότητα υψηλότερη εκείνης του αστικού πληθυσμού, όπως δείξαμε στην ίδια μελέτη μας (VII, 14-15).

(4) Δεν είχαμε μεταπολεμικά αρκετή ανάπτυξη των τομέων δευτερογενούς και τριτογενούς της ελληνικής οικονομίας, όπως άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να μπορούν αυτοί ν' απορροφούν το πληθυσμιακό πλεόνασμα του γεωργικού τομέα.

(5) Είχαμε δέδαια αρκετή εξωτερική μετανάστευση κατά τις δεκαετίες 1950 - 1960 και 1960 - 1970, αλλ' όχι τόσο ώστε να αρθεί ο γεωργικός υπερπληθυσμός.

Τα αποτελέσματα των διαφόρων αυτών μεταβολών εκφράζονται από το επόμενο πινάκιο:

Έτη	1928	1940	1951	1961	1971	1981
ο)ο	68,9	67,2	62,3	56,8	46,8	41,9

που δείχνει ότι το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού ήταν κατά το 1928 (με πρόσφατη διόρθωση) 68,9% του συνολικού πληθυσμού και ότι το ποσοστό αυτό έβαινε ελαττούμενο κατά τα επόμενα έτη για να φθάσει τελικά κατά το 1981 τα 41,9ο). Όπως είναι επόμενο, και ο γεωργικός πληθυσμός έβαινε, μαζί με τον αγροτικό, μειούμενος, για να φθάσει το 1971 τα 40,6ο) ο του συνολικού πληθυσμού κατά δικό μας υπολογισμό. Αντιθέτως, σε πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης και στη Βόρεια Αμερική, ο γεωργικός πληθυσμός έχει κατέλθει πολύ και έχει φθάσει μόλις στα 2,5 - 10ο) του συνολικού πληθυσμού των χωρών αυτών (VII, 25, VIII). Και από τη σύγκριση των στοιχείων αυτών φαίνεται πόσον υπερπληθυσμό παρουσιάζει η ελληνική γεωργία.

B. Μπορούν οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί να λύσουν

το γεωργικό πρόβλημα όπως το ορίσαμε πιο πάνω;

Τα πολιτικά μας κόμματα, και πριν, ίδια όμως από τη μεταπολίτευση του

1974 και δώθε, υποστήριζαν ότι θα στηρίξουν τη γεωργική τους πολιτική πάνω στους γεωργικούς συνεταιρισμούς, με την υπονοούμενη έννοια ότι θα λύσουν το γεωργικό μας πρόβλημα με τη συνεργασία και τη βοήθεια των συνεταιρισμών, χωρίς βέβαια να έχουν προσδιορίσει ρητώς σε τι συνίσταται το γεωργικό πρόβλημα.

Ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, στο λόγο του προς τους Λαρισαίους προ των εκλογών του Νοεμβρίου 1974 είχε πει ότι «ο αγρότης πρέπει να παύσει να είναι προλετάριος και να γίνει σύγχρονος επιχειρηματίας», αλλά δεν το επανέλαβε στις επόμενες εκλογές του 1977. Ο υπουργός του επί της Γεωργίας Ιορδάνογλου, την 26-9-1975 (ως το «Βήμα» της 27-9-75) δήλωσε ότι «οι ομαδικές εκμεταλλεύσεις θα είναι η βάση της νέας γεωργίας της χώρας». Με ειδική μελέτη μας (ΙΧ) δείξαμε πόσο εσφαλμένη είναι η προσπάθεια στηρίξεως της γεωργικής πολιτικής της χώρας πάνω στις εκμεταλλεύσεις αυτές.

Το Αγροτικό Κόμμα της Ελλάδας (ΑΚΕ) και οι παράγοντες αυτού υποστήριξαν «τη συνένωση γης και παραγωγής σε συνεταιριστική βάση, το άπλωμα της δράσης των συνεταιρισμών σ' όλο το κύκλωμα από το γεωργικό εφοδιασμό ως την άσκηση της ίδιας της παραγωγής σε συλλογική βάση και την εμπορία και μεταπολήσή της σε μεγάλες συνεταιριστικές μονάδες», φυσικά «υπό την ώθηση των προοδευτικών δυνάμεων της αλλαγής» (Στ. Καρύδης, Χ).

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα (ΠΑΣΟΚ), εξ άλλου, και προ των εκλογών του 1974 και κατά τις επόμενες εκλογές του 1977 και του 1981 τόνισε ότι «η μόνη λύση του γεωργικού προβλήματος είναι ο (εθελοντικός) συνεταιρισμός νέου τύπου, ο παραγωγικός αγροτικός και αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός, με βάση την ομαδική καλλιέργεια» (ΧΙ, 46).

Σε ειδική μελέτη μας, που στείλαμε δακτυλογραφημένη στον πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου και στον υπουργό Γεωργίας Κ. Σημίτη, το Μάρτιο του 1982, περιγράψαμε τι είναι παραγωγικός συνεταιρισμός και τι αγρο-βιομηχανικός (και όχι αγροτο-βιομηχανικός), δείξαμε τα λάθη που περιέχονταν σε δημοσιεύματα θιασωτών των νέων αυτών τύπων συνεταιρισμού (και που δημοσιεύθηκαν στο 2ο τόμο εκδόσεως του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδος για το «Συνέδριο για την ανάπτυξη της Ελλάδος 25—30 Μαΐου 1981»), αποδείξαμε ότι οι συνεταιρισμοί αυτοί δεν μπορούν ούτε να οργανωθούν ούτε να ευδοκιμήσουν ως εθελοντικοί συνεταιρισμοί υπό καθεστώς ελεύθερης αγοράς, ότι αντιθέτως αυτοί μόνο ως αναγκαστικοί και μόνο υπό κομμουνιστικό καθεστώς μπορούν να υπάρξουν και ότι συνεπώς το ΠΑΣΟΚ έσφαλε αποδεχθόν να στηρίξει τη γεωργική του πολιτική πάνω σ' αυτούς τους τύπους συνεταιρισμού, παρασυρθέν προφανώς από ανθρωπούς που δεν ήξεραν καλά τη γεωργία και τα προβλήματά της. Δεν πήραμε, βέβαια, απάντηση από κανένα, με ικανοποίηση όμως είδαμε ότι στο νέο νόμο 1541) 1985 περί συνεταιρισμών δεν αναφέρεται πουθενά ο «αγροτο-βιομηχανικός συνεταιρισμός». Ευρεία περίληψη της εργασίας μας εκείνης δημοσιεύθηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» της 24 Μαΐου 1984 (ΧΙΙΙ).

Παρόμοια με την πιο πάνω τάση των ελληνικών πολιτικών κομμάτων είχε παρατηρηθεί και κατά τα τέλη του περασμένου αιώνα και κατά τις αρχές του τωρινού και πολλοί μελετητές, θεωρητικοί (ως ο CH. GIDE) και πολιτικοί, είχαν υποστηρίξει την άποψη ότι θα μπορούσε να λυθεί όχι μόνο το γεωργικό, αλλά και όλο το κοινωνικό πρόβλημα με μία κατάλληλη οργάνωση της όλης οικονομίας πάνω σε συνεταιριστικές αρχές, να μεταβληθεί τελείως η κοινωνικο-οικονομική δομή

πάνω στο πρότυπο των συνεταιρισμών. Από την άποψη αυτή, μερικές από τις ιδέες τους έχουν τον ίδιο ουτοπικό χαρακτήρα που μπορεί επίσης να παρατηρηθεί και στον πρώιμο σοσιαλισμό (XII, 9, 296).

Από την πιο πάνω έκθεση των όσων έγιναν και ειπώθηκαν σ' εμάς, φαίνεται ότι από χρόνια τώρα καλλιεργείται ο μύθος ότι δια των γεωργικών συνεταιρισμών θα λύσουμε το γεωργικό μας πρόβλημα. Στο μύθο αυτό, όπως είδαμε, καταφεύγουν (α) όσοι δεν ξέρουν καλά τι θα πει γεωργία και γεωργική οικονομία και ποιά είναι τα προβλήματά τους και (β) όλα τα πολιτικά κόμματα, προφανώς προσπαθώντας έτσι να προσελκύσουν τους συνεταιριστές προς το μέρος τους. Ενώ η αλήθεια είναι ότι καμιά μορφή συνεταιρισμού δεν μπορεί να λύσει μόνη της ούτε το πρόβλημα του μικρού γεωργικού κλήρου, ούτε το πρόβλημα της υποαπασχολήσεως, ούτε το πρόβλημα του χαμηλού γεωργικού εισοδήματος. Και νά γιατί:

(α) Διότι δεν μπορεί ο γεωργικός κλήρος να μεγαλώσει κι αν όλοι ακόμη οι γεωργοί εισέλθουν στους συνεταιρισμούς. Η είσοδος στο συνεταιρισμό των κατοίκων ενός χωριού δεν αυξάνει ούτε το σύνολο των διαθέσιμων (καλλιεργησίμων) στρεμμάτων του χωριού, ούτε τα αναλογούντα κατά κάτοικον στρέμματα, εφόσον παραμένουν στο χωριό όλοι οι υπάρχοντες σ' αυτό άνθρωποι και οι οικογένειές τους.

(β) Δεν μπορεί ο γεωργικός συνεταιρισμός να λύσει το πρόβλημα της υποαπασχολήσεως, διότι, όπως είδαμε στο παραπάνω α, δεν μπορεί ν' αυξήσει το γεωργικό κλήρο· μόνο η αύξηση των αναλογούντων σε κάθε εργαζόμενο στρεμμάτων θα μπορούσε ν' αυξήσει το βαθμό απασχόλησεως μέχρι του σημείου ώστε να αρθεί η υποαπασχόληση. Μπορεί, βέβαια, σε μία συγκεκριμένη μικρή εκμετάλλευση των 10—20 στρεμμάτων να επιτευχθεί πλήρης απασχόληση της γεωργικής οικογένειας (αν π.χ. η συνήθης εκμετάλλευση μετατραπεί σε εκμετάλλευση θερμοκηπίου ή σε ειδική χειρσοτροφική ή αρνιοτροφική), αλλ' όλες οι εκμεταλλεύσεις ενός χωριού και πολύ περισσότερο μιάς χώρας δεν μπορούν να γίνουν τέτοιες εκμεταλλεύσεις. Στο σύνολο της χώρας μόνο η αύξηση των αναλογούντων κατ' απασχολούμενο στρεμμάτων μπορεί να φέρει την πλήρη απασχόληση· αλλ' αυτή είναι αδύνατη χωρίς τη μείωση του απομεινόντος στο γεωργικό τμήμα πληθυσμού.

(γ) Εφόσον, όπως είδαμε στο Α' μέρος, τὸ μ ἔ σ ο γ ε ω ρ γ ι κ ὀ ε ι σ ὀ δ ῆ μ α κατά κεφαλήν ή κατά εργαζόμενο ή κατά οικογένεια ε ί ν α ι σ ε σ η μ α ν τ ι κ ὸ β α θ μ ὸ σ υ ν ἄ ρ τ η σ η τ ο υ μ ε γ ἔ θ ο υ ς τ ο ὦ γ ε ω ρ γ ι κ ὸ κ λ ῆ ρ ο υ, δηλαδή των στρεμμάτων γης που αναλογούν σ' αυτούς που το νέμονται, και εφόσον, όπως είδαμε πιο πάνω στα α και β, με την είσοδο στο συνεταιρισμό δεν αυξάνονται τα αναλογούντα στον καθένα στρέμματα, δεν είναι δυνατόν ν' αυξηθεί το αναλογούν στον καθένα εισόδημα· έτσι, ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημα του χαμηλού γεωργικού εισοδήματος.

Η ανάλυση αυτή δείχνει ότι κανένα από τα ελληνικά πολιτικά κόμματα δεν συνέλαβε την ουσία του γεωργικού προβλήματος της χώρας και γι' αυτό δεν μπορούν να δώσουν την ενδεικνυόμενη και επιδαλλόμενη σωστή λύση.

Γ. Ως πού φθάνουν οι δυνατότητες των Γεωργικών Συνεταιρισμών;

Αφήνοντας τώρα κατά μέρος τις υπερβολές και τις ουτοπιστικές θέσεις και απόψεις που διατυπώθηκαν κατά καιρούς και μελετώντας ουσιαστικά το συνεταιριστικό κίνημα, τα ένωσ' τώρα επιτεύγματά του, που δεν είναι λίγα, και τις δυνατότητες των

συνεταιρισμών, σφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και έφεραν και μπορούν να φέρουν ακόμη σημαντική βοήθεια στο γεωργό, στο να βελτιώσει την εκμετάλλευσή του και την οικονομία του και μαζί μ' αυτήν να βελτιώσει και την κοινωνική και πολιτιστική του κατάσταση (XIV, XV).

Οι δυνατότητες αυτές είναι οι ακόλουθες:

α) Εν πρώτοις, ο συνεργατισμός κατόρθωσε να φέρει ένα υψηλής αποτελεσματικότητας τύπο γεωργίας. Σε χώρες καλά αναπτυγμένες, όπως η Βορειο-Δυτική Ευρώπη και η Ιαπωνία, υπήρξε ένας από τους κύριους παράγοντες που έφεραν την υψηλότερη παραγωγή τροφίμων κατά στρέμμα' η παραγωγή, κατά εργαζόμενον μπορεί να μη είναι τόσο υψηλή όσο σ' ένα μεγάλο αγρόκτημα, αλλά το προκύπτον εισόδημα κατανέμεται ομαλότερα από ό,τι γίνεται μεταξύ ιδιοκτήτη και εργάτη σε ένα μεγάλο αγρόκτημα. Οι χώρες αυτές, οι αναπτυγμένες, υπήρξαν οι πρωτοπόροι στη χρήση της επιστημονικής έρευνας στη γεωργία. Σε όλες αυτές η γεωργική παραγωγικότητα αυξανόταν σταθερά καθ' όλο τον περασμένο αιώνα και τον τρέχοντα, και ταυτόχρονα ο γεωργικός πληθυσμός μειωνόταν δαθμαία, διότι άνδρες και γυναίκες γεωργοί απορροφούνταν όχι μόνο από τις αστικές βιομηχανίες, αλλά και από τις γεωργικές βιομηχανίες και τις εμπορικές δραστηριότητες, τις οποίες ο συνεργατισμός βοήθησε να δημιουργηθούν.

β) Επειδή ο συνεργατισμός στην κλασσική του μορφή αφήνει την ατομική γεωργική εκμετάλλευση ανέπαφη, αφήνει το γεωργό σ' ένα τελείως ελεύθερο πεδίο δράσεως για να αναπτύξει τις επαγγελματικές του επιδεξιότητες, την πρωτοβουλία και την προσωπική προσοχή και ζήλο στη διεξαγωγή της λειτουργίας της παραγωγής, την οποία ο γεωργός πιστεύει — και είναι σωστό κατά μεγάλο μέρος — ότι μπορεί να αντιμετωπίσει μόνος του, χωρίς συλλογική δράση. Του δίνει υπερηφάνεια για ό,τι κάνει και τον καθιστά ικανό να γνωρίσει ότι θα ωφεληθεί υλικά από τις προσπάθειες και τη σκέψη του. Έχει κάθε κίνητρο και συμφέρον να εισαγάγει νέες τεχνικές και να ριψοκινδυνεύσει το χρήμα του πειραματιζόμενος με ό,τι νομίζει ότι του υπόσχεται όφελος. Ταυτόχρονα, του ανοίγονται τιμητικές απασχολήσεις στους συνεταιρισμούς και ηγετικές θέσεις.

γ) Ο συνεργατισμός, ενώ εισάγει μιá νέα μορφή οικονομικής συνεργασίας, με ένα σύστημα ηθικής διαφορετικό από εκείνο του ιδιωτικού εμπορίου, εντούτοις αφήνει ανέπαφη την οικογένεια ως τη βασική μονάδα ανθρώπινης κοινωνίας. Η γεωργική οικογένεια είναι δεμένη μαζί με κανονική ανθρώπινη στοργή και με ένα μοιρασμένο συμφέρον και μια αμοιβαία οικονομική εξάρτηση, έτσι ώστε να σχηματίζει μιá κοινωνική και μιá θιολογική μονάδα. Εξ άλλου, ο συνεργατισμός δεν θέτει ποτέ τη μιá τάξη εναντίον της άλλης, αλλά καθιστά δυνατή την κοινωνική ειρήνη, χωρίς να επιμένει σε απόλυτη κοινωνική ομοιομορφία.

δ) Με το να υπερβάλλουν μερικοί τις δυνατότητες του συνεργατισμού και να τον θεωρούν ως τη μοναδική πανάκεια για τα κακά της κοινωνίας, οδηγούν τελικά σε διάψευση ελπίδων και σε απογοήτευση' διότι ο συνεργατισμός δεν είναι, ούτε μπορεί να φέρει, μόνος αυτός, μιá τέλεια μορφή κοινωνίας. Είναι μιá μέθοδος διεξαγωγής μιας αρκετά ευρείας εκτάσεως δραστηριοτήτων ή λειτουργιών κατά τρόπο που είναι οικονομικά αποδοτικός και που ταυτόχρονα προστατεύει ή δημιουργεί μερικές κοινωνικές αξίες. Μερικές απ' τις δραστηριότητες ή λειτουργίες αυτές είναι ουσιώδεις για την αποτελεσματική του ανάπτυξη. Τέτοιες είναι: οι προμηθευτικές

εργασίες σε είδη χρήσιμα στην εκμετάλλευση και στην οικογένεια των μελών, η υπό κοινού συγκέντρωση, μεταποίηση, αποθήκευση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων των μελών, η προστασία έτσι των τιμών των προϊόντων αυτών, που καταλήγει στην προστασία και αύξηση του γεωργικού εισοδήματος αυτών.

ε) Όμως ο συνεργατισμός μόνος του λίγα πράγματα μπορεί να κάμει για να μειώσει το γεωργικό υπερπληθυσμό. Μπορεί να απασχολήσει λίγο περισσότερα χέρια κάμνοντας δυνατή την εντατικοποίηση της παραγωγής ή παρέχοντας εργασία σε κέντρα συσκευασίας ή εργοστάσια επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων. Άλλ' υπάρχει πάντοτε ένας μέγιστος αριθμός, που μπορεί υπό ορισμένες συνθήκες να απασχοληθεί παραγωγικά και αν υπάρχουν άνδρες και γυναίκες που υπερβαίνουν το μέγιστο εκείνο, κανένας βαθμός συνεργατισμού δεν μπορεί να τους κάμει άλλο τι από αθέλτητα παράσιτα για τις οικογένειές τους και τους συγχωριανούς τους. Το πρόβλημα τότε γίνεται τέτοιο που δεν μπορεί να λυθεί μέσα στο χωριό, αλλ' ανήκει στην εθνική οικονομία ως σύνολο. Αυτή την περίπτωση είχαν υπ' όψη τους εκείνοι που είπαν ότι η λύση του γεωργικού προβλήματος βρίσκεται εκτός της γεωργίας. Χρειάζονται, δηλαδή, πολλά άλλα μέτρα αναπτυξιακής πολιτικής.

στ) Ο συνεργατισμός απαιτεί κάποιο επίπεδο γενικής μορφώσεως και κοινωνικής αλληλεγγύης και ικανό αριθμό ανθρώπων με χαρακτήρα και χαρίσματα ηγετικά. Ο συνεργατισμός είναι ίσως η πιο δημοκρατική απ' όλες τις οικονομικές μορφές, αλλ' η πολλή ελευθερία των διαδικασιών του και η δύναμη που τίθεται στα χέρια όλων των μελών του, μορφομένων και μή, τον καθιστούν ευπαθή και γι' αυτό τότε μόνο αυτός μπορεί να ανθήσει, όταν άνδρες, με ικανότητα και με σύνεση, μπορούν να βρίσκουν την εύνοια των γειτόνων τους για να τους εκλέγουν στις ηγετικές θέσεις του συνεταιρισμού.

Υπάρχουν πολλές χώρες, στις οποίες ο συνεργατισμός έχει εισαχθεί, στις οποίες όμως μερικές ή όλες οι πιο πάνω συνθήκες λείπουν. Γι' αυτό δεν είναι εκπληκτικό το ότι η συνεταιριστική ανάπτυξη στις χώρες αυτές είναι βραδεία και απαιτεί πολλές φορές ενεργότερη επέμβαση και εποπτεία του Κράτους για πιο γρήγορη ανάπτυξη. Γενικότερα όμως ο συνεργατισμός είναι μια κίνηση βραδείας φυσικής προόδου και γι' αυτό χρειάστηκαν δυό ή τρεις γενεές για να φθάσει στο σημερινό του επίπεδο επιδράσεως στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και άλλες χώρες.

Σε άλλες πάλι χώρες, όπως π.χ. η Σοβιετική Ένωση και οι άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η βραδεία πρόοδος κρίθηκε πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αφόρητη και επιδιώχθηκε η ταχύτερη εξέλιξη δια της εφαρμογής της αναγκαστικής κολλεκτιβοποίησης (συλλογικοποίησης) της γεωργίας και των λοιπών τομέων της οικονομίας και η διαμόρφωση του λεγομένου «υπαρκτού σοσιαλισμού» στις χώρες αυτές. Υπό το καθεστώς αυτό διαλύθηκε και εξαφανίσθηκε η γνωστή σ' εμάς οικογενειακή μορφή οργάνωσης της γεωργίας και επιβλήθηκε η υποχρεωτική - αναγκαστική συλλογική οργάνωση αυτής υπό τη μορφή του κολχόζ και η κρατική οργάνωση υπό τη μορφή του σοβχόζ. Η εξέταση, βέβαια, των μορφών αυτών οργάνωσης της γεωργίας και του συνεργατισμού δεν εμπίπτει στα πλαίσια της παρούσας εργασίας μας.

Κλείνοντας εδώ το τμήμα για τις δυνατότητες των γεωργικών συνεταιρισμών οφείλουμε να προσθέσουμε ότι ο συνεργατισμός δεν υπήρξε ποτέ ο μόνος παράγων

προόδου στη γεωργία. Η πρόοδος αυτή εξαρτήθηκε από την παρουσία και άλλων προσδιοριστικών παραγόντων, κυριότεροι των οποίων είναι: το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, γενικής και τεχνικής, η ύπαρξη εκπαιδευμένων ανθρώπων σε ένα αριθμό κλάδων που αποτελούν το θεμέλιο για επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, η σταθερά αυξανόμενη επένδυση κεφαλαίου στη γεωργία, μιά ισορροπία μεταξύ πληθυσμού εξαρτημένου από τη γεωργία και πραγματικών αναγκών του κλάδου σε εργασία και άλλοι. Όταν υπάρχουν όλοι αυτοί οι παράγοντες — πράγμα, βέβαια, δύσκολο στην πράξη — δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η γεωργία μπορεί να εκσυγχρονισθεί πραγματικά και η γεωργική κοινωνία να υψωθεί έως το ίδιο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο με εκείνο στο οποίο βρίσκεται ο υπόλοιπος, ο αστικός πληθυσμός.

Πίνακας 1. Συγκρίσεις γεωργικών στοιχείων Ελλάδας - ΕΟΚ

	1971	1977
1. Μέσο μέγεθος γεωργ. εκμετ/σεων Ελλάδας, στρέμματα	34,2	34,0
2. Μέσο μέγεθος γεωργ. εκμετ/σεων ΕΟΚ, στρέμματα	146,0	170,0
3. Σχέση μέσων μεγεθών εκμ)σεων Ελλάδας : ΕΟΚ	1:4,2	1:5,0
4. Ποσοστό γεωργ. πληθυσμού Ελλάδας ως προς συνολ. πληθυσμό, ο)ο	42,5	37,1
5. Το αυτό ως το 4 για την ΕΟΚ, ο)ο	9,9	7,9
6. Σχέση ποσοστών γεωργ. πληθ. Ελλάδας : ΕΟΚ	4,29:1	4,70:1
7. Ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα (σε ΑΕΠ) γεωργ. πληθυσμού Ελλάδας, δραχμές	13.750	41.400
8. Το αυτό ως το 7 για την ΕΟΚ, δρχ.	48.088	119.532
9. Σχέση των εισοδημάτων Ελλάδας : ΕΟΚ	1:3,50	1:2,89
10. Σχέση γεωργικού : αστικό κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ελλάδα	1:3,24	1:2,92
11. Το αυτό ως το 10 για την ΕΟΚ	1:1,66	1:1,33

Πηγές: ΕΣΥΕ, Στατιστική Επετηρίς της Ελλάδος, Αθήνα — STATISTIQUE DE BASE DE LA COMMUNAUTE.

Πίνακας 2. Συγκρίσεις μεταξύ γεωργικών και μή γεωργικών (αστικών) εισοδημάτων στην Ελλάδα.

Ο: αξίες σε σταθ. τιμές 1970, σε εκατομμ. δραχμών

	1961	1971	1981
1. Ακαθ. Εγγ. Προϊόν της γεωργίας (ΑΕΠγ)	37.836	48.662	59.516
2. Ακαθ. Εγγ. Προϊόν του αστ. τομέα (ΑΕΠα)	105.936	229.889	356.999
3. Σχέση (1) : (2)	1:2,80	1:4,72	1:4,64
4. Γεωργικός πληθυσμός (ολικός)	4.625.000	3.640.000	3.469.000
5. Αστικός (μη γεωργικός) πληθυσμός (ολικός)	3.764.000	5.129.000	6.271.000
6. Απασχολούμενοι στη γεωργία (οικ. ενεργοί)	1.960.446	1.313.336	972.000
7. Απασχολούμενοι στον αστ. τομέα (οικον. ενεργοί)	1.678.155	1.921.660	2.572.000

8. Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων	1.156.172	1.047.260	998.876
9. Αριθμός αστικών νοικοκυριών (= Σύνολο νοικοκυριών χώρας — Αριθ. γεωργικών εκμεταλλεύσεων)	986.796	1.444.656	1.954.765
10. Μέσο γεωργικό εισόδημα κατά κεφαλήν γεωργ. πληθ. (ΜΓΕκκγπ) = Σχέση (1) : (4)	8.181	13.369	17.157
11. Μέσο γεωργικό εισόδημα κατ' απασχολούμενο στη γεωργία (ΜΓΕκαγ) = Σχέση (1) : (6)	19.300	37.052	61.230
12. Μέσο γεωργ. εισόδημα κατά γεωργ. εκμ. μετάλλευση (ΜΓΕκε) = Σχέση (1) : (8)	32.725	46.466	59.583
13. Μέσο αστικό εισόδημα κατά κεφαλή αστικού (μη γεωργικού) πληθυσμού = Σχέση (2) : (5)	28.145	44.821	56.929
14. Μέσο αστικό εισόδημο κατ' απασχολούμενον του αστικού τομέα = Σχέση (2) : (7)	63.126	119.630	138.802
15. Μέσο αστικό εισόδημα κατά νοικοκυριό = Σχέση (2) : (9)	107.353	159.131	182.630

Πηγές: Δημοσιεύματα ΕΣΥΕ, Εθνικών Α)ρμών και ΕΟΚ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- I. Α. Δερμεντζοπούλου, Πρόσοδοι και εισοδήματα εκ της γεωργίας, Θεσσαλονίκη 1954.
- II. Α. Δερμεντζοπούλου, Εγγειοδιαρθρωτικό, εισοδηματικό και πληθυσμιακό πρόβλημα της ελληνικής γεωργίας. (Γεωτεχνικά, τ. 3 1980).
- III. J. CHOMBART DE LAUWE ET AL., NOUVELLE GESTION DES EXPLOITATIONS AGRICOLES. PARIS 1963.
- IV. Α. Δερμεντζοπούλου, Το πρόβλημα του μεγέθους των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων εν Ελλάδι. Αθήναι 1976.
- V. Στατιστική Έπετηρίς τής Ελλάδος 1938. Αθήναι: (1939).
- VI. Μ.Ι. Νουτρά, Η άγροτική αποκατάσταση των προσφύγων. Αθήναι 1934.
- VII. Α. Δερμεντζοπούλου, Η αλήθεια γύρω από το πληθυσμιακό μας πρόβλημα. Αθήνα 1977.
- VIII. F.A.O., PRODUCTION YEARBOOK. ROME.
- IX. Α. Δερμεντζοπούλου, Οι Ομαδικές Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις. (Οικον. Ταχυδρόμος 28-9-1978).
- X. Στ. Καρύδη, Η συγκέντρωση στη γαιοκτησία. (Άγροτ. Αναγέννηση, τ. 69-70, Δεκ. 1980—Ιαν. 1981).
- XI. ΠΑΣΟΚ - Κατευθυντήριες γραμμές κυβερνητικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ. Αθήνα, Νοέμβριος 1977.
- XII. Συγκριτική Εγκυκλοπαίδεια. Μαρξισμός, κομμουνισμός και δυτική κοινωνία. (Αθήνα 1972).
- XIII. Α. Δερμεντζοπούλου, Παραγωγικοί και Αγροδιαμηχανικοί Συνεταιρισμοί. (Οικον. Ταχυδρόμος 24-5-1984).
- XIV. YEAR BOOK OF AGRICULTURAL CO-OPERATION 1962: THE CHALLENGE TO TRADITIONAL CO-OPERATION. OXFORD 1962.
- XV. PH. NICOLAS, A PROPOS D' UN MODELE D' ORGANISATION COOPERATIVE DE L' AGRICULTURE. (ECONOMIE RURALE, No 79—80 1969).

ΚΥΔΕΠ

Προωθεί
την ανάπτυξη
της αγροτικής οικονομίας
Διασφαλίζει τα συμφέροντα
των αγροτών
Βελτιώνει το εισόδημά τους

Συμμετέχουμε, δημιουργούμε, παράγουμε

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Για να βοηθήσουμε — άμεσα και πρακτικά — όσους ασχολούνται με τους Συνεταιρισμούς κάθε μορφής, θα δημοσιεύουμε τακτικά στοιχεία, που αναφέρονται στη συνεταιριστική νομοθεσία και νομολογία.

Τη σχετική επιμέλεια έχει η δικηγόρος κ. Β. Δημητριάδου, που στο τεύχος αυτό δίνει συγκεντρωτικά τη συνεταιριστική νομοθεσία του έτους 1985 με συστηματική κατάταξη.

Ακόμη θα δημοσιεύονται νομικές συνεταιριστικές μελέτες συνεργατών μας.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ 1985

Α) Γενικά Συνεταιριστικά

- Ν. 1541)85 (τ. Α' 68/18.4.85): Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις.
- ΥΑ Γεωργ. 31548 (τ. Β' 406/85) Παράταση προθεσμίας αρ. 68 § 1 ν. 1541)85.
- ΥΑ Γεωργ. 31551)1.7.85 (τ. Β' 406/3.7.85): Καθορισμός διαδικασίας μετατροπής αναγκαστικών Γεωργ. Συνεταιριστικών Οργανώσεων σε ελεύθερες αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις.
- ΥΑ 31624 Γεωργ. 4)10.9.85 (τ. Β' 520/85): Παράταση προθεσμιών για τη μετατροπή αναγκαστικών Συνεταιρισμών σε ελεύθερους.
- ΥΑ 31647 Γεωργ. 27)30.9.85 (τ. Β' 581/85): Παράταση προθεσμιών άρθρου 70 παρ. 1 ν. 1541)85.
- Π.Δ. 590)85 (τ. Α' 206/9.12.85): Τήρηση μητρώου και ειδικών φακέλλων των αγροτικών Συνεταιρισμών.
- ΥΑ Γεωργ. 23270 (τ. Β' 297/16-5-85): Παράταση προθεσμίας αρ. 63 ν. 1541)85
- ΥΑ Γεωργίας 68817 (τ. Β' 168/85): Καθορισμός δικαιολογητικών και διαδικασίας αναγνώρισης Οργανώσεων Παραγωγών Ελαιολάδου και Ενώσεών τους.
- ΥΑ Γεωργ. 330358 (τ. Β' 168/85): Οργανώσεις παραγωγών ελαιολάδου.
- ΥΑ Γεωργ. 55217 (τ. Β' 745/85): Μείωση ελαχίστου αριθμού ιδρυτικών μελών για σύσταση αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.
- Π.Δ. 76 (τ. Α' 27/1.3.85): Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας» των ισχυουσών διατάξεων του δημοτικού και κοινοτικού Κώδικα, όπως τροπ. και συμπληρώθηκε.
- Ειδικότερα: άρθρ. 257 (43 ν. 1416/84): Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα.
- Άρθρ. 258: Ανώνυμες Εταιρείες με Συνεταιρισμούς.

Άρθρ. 259: Δημοτικές Εταιρείες Λαϊκής Βάσης.

Β) Ειδική Πρένεια

- ΥΑ Εθν. Οικον. 1-6)Φ24. 6)Β 1263 (τ. Β' 87/85): Έγκριση Κανονισμού Χρηματοδότησης ΜΜΕ Κοινοπραξιών και Συνεταιρισμών από τον ΕΟΜΜΕΧ.
- Π.Δ. 36)85 (τ. Α' 11/7-2-85): Εκποίηση ή εκμίσθωση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων σε γεωργ. Συνεταιρισμούς.
- ΠΥΣ 69)85 (τ. Α' 123/27.6.85): Έγκριση εγκατάστασης Κονσερβοποιείου θρώσιμης ελιάς σε δημόσια δασική έκταση από την Ένωση Γ.Σ. Αλμυρού Ν. Μαγνησίας.
- ΥΑ Οικον. 5237)206 (τ. Β' 31/85): Παράταση ισχύος εγγύησης Δημοσίου προς ΑΤΕ για τη χρηματοδότηση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων για τη συγκέντρωση αποθεμάτων σταφίδας Εσοδείας 1981.
- ΥΑ Εθν. Οικον. - Οικον. - Γεωργ. 23877/374)84 (τ. Β' 92/21.2.85): Οιονοπνευματοποίηση 4.200 τόννων σύκων και αποσύκων που διαχειρίζεται η ΣΥΚΙΚΗ.
- Πράξη Διοικητού Τραπεζής Ελλάδος αρ. 460/28-2/8.3.85 (τ. Α' 31): Ρύθμιση ληξιπροθέσμων οφειλών γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων προς την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.
- Επιτρ. Νομισμ. Πιστ. Θεμάτων(τ.Α' 84/85): Έγκριση πώλησης οιονοπνεύματος με πίστωση από τον Αυτόνομο Σταφιδικό Οργανισμό σε οιονοπνευματοποιούς.
- Ν. 1554)24.5.85 (τ. Α' 97/85): Ενεργητική προστασία του φυτικού κεφαλαίου, της φυτικής παραγωγής και άλλες διατάξεις. (Επιχορήγηση από τον ΟΓΑ αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων και αναγνωρισμένων ενδοσυνεταιριστικών ομάδων παραγωγών για την προμήθεια και εγκατάσταση μέσων ενεργητικής προστασίας φυτικής παραγωγής ή για την εφαρμογή άλλων προγραμμάτων αποτροπής ή

μείωσης των παρσπώνων Ζημιών).
—ΥΑ Οικον. Ξ 106)596 (τ. Β' 194/85): Έγκριση εξαγωγής τσιγάρων της ΣΕ-ΚΑΠ στην Κύπρο.

Γ) Φορολογικά

—Ν. 1563)17.9.85 (τ. Α' 151/85): Διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις.

Αρ. 19: απαλλαγή από τέλη χαρτοσήμου προμηθειών γεωργικών εφοδίων από Δημόσιο ή ΑΤΕ για διανομή σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ασχολούμενα με την γεωργία κλπ.

—ΥΑ Οικον. Ε 1995)33)11-2-85 (τ. Β' 123/85): Τύπος και περιεχόμενο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος Ν. Π. κερδοσκ. χαρακτήρα οικον. έτους 1985 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται.

Δ) Εργατικά - Υπαλληλικά

—ΥΑ Εργ. 11128)28-1-85 (τ. Β' 81/85): Κήρυξη υποχρεωτικής της με αρ. 96)84 απόφασης ΔΔΔΔ Αθηνών για τους όρους αμοιβής και εργασίας των απασχολούμενων σε πτηνοτροφικές και εκκολαπτικές επιχειρήσεις εμπορίας πουλερικών, συνεταιριστικών οργανώσεων κλπ.

—ΥΑ Εργ. 15163 (τ. Β' 329/85): Δημοσίευση στην Ε.τ.Κ. της από 14.5.85 ΣΣΕ προσωπικού γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

—ΥΑ Εργ. 16038 (τ. Β' 433/10-7-85): Κήρυξη υποχρεωτικής της από 14-5-85 ΣΣΕ του προσωπικού γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

—ΥΑ Κοιν. Ασφαλ. Φ 23)626 Ν. (τ. Β' 16/85): Προσθήκη άρθρου στο τέλος Κατ)ού του ΤΣΕΑΠΓΣΟ.

—ΥΑΦ 23)952 (Κοιν. Ασφαλ.) 5/29.4.85 (τ. Β' 237): Αύξηση συντάξεων των συνταξιούχων του Ταμείου Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού ΓΣΟ

Ε) Ασφαλιστικοί Συνεταιρισμοί

—Αποφάσεις ΙΚΑ για την κατάταξη σε τάξεις και τον καθορισμό των κατά μήνα ημερών εργασίας των μελών Ασφαλιστικών Συνεταιρισμών:

Α 22)920 α.α. (τ. Β' 81/85): Ιχθυοπωλών Β' Ελλάδος, «ο Αγ. Νικόλαος ΣΠΕ» (τ. Β' 106/85): Συνεργατικής Φορτ)τών, «η Ένωση».

αρ. 23 (τ. Β' 63/85): Κιθαριστών του

Ασφ. Συνεταιρισμού Αυτοτελώς Απασχολούμενων Επιτηδευματιών Στερουμένων Επαγγελμα. Στέγης Πατρών.

αρ. 111 (τ. Β' 192/85): Ιχθυοπωλών Κορίνθου, «ο Αγ. Νικόλαος».

αρ. 184 (τ. Β' 393/85): Ιδιοκτητών Χειριστών Οδοποιητικών και Χωματοουργικών Μηχανημάτων Ηπείρου.

αρ. Α' 22/920 (τ. Β' 443/85): Αυτοτελώς Εργαζομένων Αλιεργατών - Ιχθυεργατών Ν. Ρεθύμνης.

αρ. 25 (τ. Β' 63/85): Πωλητών Λαϊκού Λαχείου.

αρ. 24 (τ. Β' 63/85): Συνεργατικής Φορτ)τών Λάρισας.

αρ. 476 (τ. Β' 28/85): Κατάταξη σε ασφαλιστικές κλάσεις και καθορισμός ημερών εργασίας στην ασφάλιση κατά μήνα μελών Σωματείων, Συνεταιρισμών, Συνεργατικών κλπ. του 1985.

—Π.Δ. 118)85 (τ. Α' 35/85): Προσαρμογή των διατάξεων του ν.δ. 400)70 «περί ιδιωτικής επιχειρήσεως ασφαλίσεως «στο Κοινωνικό Δίκαιο (άρθρ. 23 για αλληλοασφαλιστικούς Συνεταιρισμούς)».

ΣΤ) Έγκριση Καταστατικών

—Αποφάσεις Δ.Σ. του ΕΟΦ για την έγκριση Καταστατικού Συνεταιρισμών:

τ. Β' 516/85 0-360: Φαρμακοποιών Ν. Σερρών.

τ. Β' 516)85 0-210: Ασφ. Συνεταιρισμού Φαρμακοποιών Ν. Πιερίας.

τ. Β' 516/85 0-488: Προμηθ. Συνεταιρισμού ΠΕ Φαρμακοποιών Ν. Ροδόπης.

0-814 (τ. Β' 666/85): Φαρμακοποιών Κερκύρας ΣΥΔΕ

Ζ) Γενικά αγροτικά

—ΥΑ Οικον., Γεωργ. 2195)11040)30-1-85 (τ. Β' 75/85): Ρύθμιση λεπτομερειών λειτουργίας των Ταμείων Προστασίας Ελαιοπαραγωγής.

—ΥΑ Εθν. Οικ., Υγείας, Γεωργ. 261533) 30-1-85 (τ. Β' 104/85): Προσθετικά των ζωοτροφών.

—ΥΑ Γεωργ. 100490 (τ. Β' 116/85): Άδεια κυκλοφορίας αγροτ. μηχανημάτων.

—ΥΑ Οικον., Εσωπ., Εθν. Οικ., Γεωργ. Δ. Τάξ. (τ. Β' 134/85): Έγκριση διενέργειας ευρείας δειγματοληπτικής έρευνας επί διαρθρώσεως γεωργ. εκμεταλλεύσεων της χώρας και απασχολήσεως πληθυσμού.

—Αποφ. Γεν. Χημείου Κράτους 279/14-2-

- 85 (τ. Β' 146/85): Τροποποίηση και συμπλήρωση π. δ. 329)83 για ταξινόμηση, ουσκευασία, επισήμανση επικινδύνων ουσιών σε συμμόρφωση με οδηγίες ΕΟΚ.
- ΥΑ Οικον. Τ 570)104)21.2.85 (τ. Β' 151/85): Αρμόδιες Τελωνειακές Αρχές για εισαγωγή υφαντουργικών ειδών.
- Αποφ. Προϊστ. Περιφ. Δ)υση Γεωργ. Αν. Ανατ. Μακεδ. και Θράκης (τ. Β' 167/85): Καθορισμός Ζωνών προώθησης δενδροκηπευτικών και ανθοκομικών καλλιεργειών για 1985 στην Θράκη, Σέρρες.
- ΥΑ Γεωργ., Εμπ. 347769 (τ. Β' 418/85): Περί συστάσεως Οργανισμού Ενισχύσεως Ελαιολάδου.
- ΥΑ Γεωργ. 40243 (τ. Β' 515/85): Έγκριση Κανονισμού λειτουργίας του Δ.Σ. του Οργανισμού Ενισχύσεως Ελαιολάδου και Επιτροπών.

Ε) Διευητητικά

- ΥΑ Γεωργ. 338618 (τ. Β' 367/85): Έξουσιοδότηση Γεν. Γραμματέα για υπογραφή πράξεων «Ε.Υ.» (εντολή Υπουργού)
- Π.Δ. 189)85 (τ. Α' 75/85): Μεταθίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργού Γεωργίας και Προϊσταμένων διανομαρχιακών Υπηρεσιών Υπουργείου Γεωργίας στους Νομάρχες.

Θ) Συνεταιριστική Εκπαίδευση

- Ν. 1566)85 (τ. Α' 167/30.9.85): Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.
αρ. 46: Σχολικοί Συνεταιρισμοί.
αρ. 49: Συμμετοχή εκπροσώπου Ένωσης Γεωργ. Συνεταιρισμών Νομού στη Νομαρχιακή Επιτροπή Παιδείας.
- Π.Δ. 217)85 (τ. Α' 79/7.5.85): Αναλυτικό ωρολόγιο πρόγραμμα ημερησίων, εσπερινών, τεχνικών και επαγγελματικών λυκείων μέσης, τεχνικής και επαγγεμ. εκπαίδευσης. (άρθρ. 11). Στην Β' Τάξη Γεωργικού και Κτηνοτροφικού Τομέα διδάσκεται το μάθημα «Γεωργική και Συνεταιριστική Οικονομία» 3 ώρες εβδομαδιαία και το μάθημα «Τεχνολογία Γεωργ. προϊόντων και γεωργικές βιομηχανίες», που έχει ορισμένες αναφορές στους Συνεταιρισμούς.
(άρθρ. 22) Στην Γ' Τάξη του Γεωργικού και Κτηνοτροφικού Τομέα διδάσκεται το μάθημα «Εμπορία Αγροτ. Προϊόντων» που

έχει ορισμένες αναφορές στους Συνεταιρισμούς και το μάθημα ειδικότητας στα Τμήματα Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και γεωργ. εκμεταλλεύσεων «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί» 3 ώρες εβδομαδιαία. Το τελευταίο περιλαμβάνει και επισκέψεις σε Συνεταιρισμούς και Ενώσεις.
(άρθρ. 31) Όμοια στην Γ' και Δ' Τάξη των Εσπερινών Τεχνικών Επαγγελματικών Λυκείων, στο Τμήμα Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και γεωργ. εκμεταλλεύσεων διδάσκεται σαν μάθημα ειδικότητας «Γεωργική και Συνεταιριστική Οικονομία» 3 ώρες εβδομαδιαία.

- ΥΑ Παιδ. Εργασ. 40207 (τ. Β' 563/85): Διάρκεια εκπαίδευσης και ώρες διδασκαλίας Προγράμματος Μαθητείας με εναλλασσόμενη εκπαίδευση για την ειδικότητα Στελεχών Γεωργ. Συνεταιρισμών (πρόγραμμα ΟΑΕΔ).
- ΥΑ Παιδ. ΣΤ 3)2531 (τ. Β' 293/85): Μαθήματα Κοινού Προγράμματος Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου. Στα Μαθήματα «Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας» και «Εισαγωγή στην Γεωπονία» που διδασκονται στην Α' και Β' τάξη ορισμένα κεφάλαια αναφέρονται στους Συνεταιρισμούς.
- Π.Δ. 91)84 (τ. Α' 35/23.3.84): Ωρολόγιο αναλυτικό Πρόγραμμα Σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαιδύσεως. Στην Γ' Τάξη του Ημερήσιου Λυκείου Γεν. Κατεύθυνσης και στην Δ' Τάξη του αντίστοιχου Εσπερινού διδάσκεται το μάθημα «Μελέτη Διαδικασιών Παραγωγής και Διοίκησης» που περιλαμβάνει και επισκέψεις σε αγροτικό Συνεταιρισμό.
- Αποφ. Υπ. Προεδρ. Εθν. Παιδ. αρ. Φ 150)B3)931)28285 (τ. Β' 135/86): Ιδρύεται Τμήμα Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Επιχειρήσεων στην Σχολή διοίκησης και οικονομίας των ΤΕΙ Ηρακλείου και Μεσολογγίου.
- Αποφ. Πρ. Τμ. Γεωπονίας Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών Αριστ. Παν. Θεσ) νίκης αρ. 3440 (τ. Β' 586/85): Διδάσεται στον Τομέα ΤΑΟ το μάθημα «Συνεργατισμός» και στην κατεύθυνση Αγρ. Οικονομίας ο «Αγροτικός Συνεργατισμός»
- Αποφ. Πρωτ. ΑΣΟΕΕ Αθηνών αρ. 3495 (τ. Β' 511/85): Διδάσεται στο Δ' Έτος το μάθημα «Αγροτική και Συνεταιριστική Οικονομική».

Ιστορικές μνήμες: ΚΙΛΕΛΕΡ

Το φτεινόν τριπλό γιόρτασμα της ιστορικής επετείου που Κιλελέρ, υποβιβάζει τον μεγάλο αγώνα, τις θυσίες και το αίμα των αγωνιστών Θεσσαλών κολλήγων και καθιστά αναγκαίο να γίνει ευρύτερα γνωστό πώς καθιερώθηκε και πού απολήγει η μεγάλη γιορτή.

Η εξέγερση των Θεσσαλών κολλήγων, που κατάληξε στα σιμαπρά γεγονότα της 6 Μαρτίου 1910 στο Κιλελέρ και επισφραγίστηκε με τη θυσία 7 αθών αγροτών, που πότισαν με το αίμα τους τη γη που διψούσε για ζωή, είναι γνωστή.

Στο φτωχό και απέρητο μνήμα, κάτω από τον Ισκιο ολίγων κυπαρισσιών, που δείχνει το ονόματα των μαρτύρων της μεγάλης θυσίας, σύμβολο ενός μεγάλου αγώνα, συγκεντρώνονταν παλιότερα, κάθε χρόνο, λίγοι πιστοί και μνήμονες της θυσίας σ' ένα ευλαβικό προσκύνημα με βαθύτερη πίστη για να τιμήσουν το μεγάλο ιδανικό που οδήγησε στην απελευθέρωση των σκλάβων αγροτών. Ένα τρισάγιο κι ένα ποίημα της διαέγγονης ενός νεκρού αγωνιστή αποτελούσαν την εκδήλωση, κάθε χρόνο, την πρώτη Κυριακή μετά την 6η Μαρτίου. Θυμάμαι τον μακαρίτη Αλέκο Μέρο, αγροτικό ηγέτη, να μου ψιθυρίζει κάθε φορά, τότε επί τέλους θα αποφασιστεί ένα μεγάλο μνημόσυνο και το σπήσιμο ενός αντάξιου μνημείου.

6 Μαρτίου 1960. Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαρίσης έχει τη γενική της συνέλευση. Στη χαιρετιστήριο ομιλία μου — υπηρετούσα τότε Επίθεωρητής Συνεταιρισμών Θεσσαλίας — απόπιασ φόρο τιμής, λόγω της επετείου, στους αγωνιστές της αγροτικής απελευθέρωσης, που ξεκίνησαν, όχι για εκδίκηση, ούτε για αρπαγή, αλλά, ζητώντας να πάντων να είναι απόκληροι της γης, γεμάτοι ζωή για να δημιουργήσουν ένα καλύτερο μέλλον. Χρέος τους θεώρησαν οι Θεσσαλικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις — οι Αγροτικοί Σύλλογοι δεν είχαν τότε αναπτυχθεί — να τιμήσουν τους πρόδρομους της αγροτικής απελευθέρωσης και οι Θεσσαλοί αγρότες να εισφέρουν από το υστέρημά τους για την ανέγερση μνημείου αντάξιου της μεγάλης θυσίας. Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης Χρ. Λαδίκας έκανε αμέσως πρόταση για Πανθεσσαλικό γιορτασμό που έγινε ομόφωνα δεκτή με προϋπόθεση ν' αποτελεί καθαρά αγροτική εκδήλωση χωρίς καμιά ανάμιξη εξωσυνεταιριστικών παραγόντων και πολιτικών κομμάτων.

Η πρώτη εκδήλωση έγινε στις 3 Απριλίου 1960 με πάνδημη συμμετοχή των Θεσσαλών αγροτών και Οργανώσεών τους και με την παρουσία Υπουργών, Βουλευτών όλων των κομμάτων, κληροσώπων των Δημόσιων Αρχών, Κεντρικών Οργανώσεων, Τοπικής Αυτοδιοίκησης κλπ. με εντυπωσιακή επιτυχία. Όλοι οι ομιλητές περιορίστηκαν στο νόημα της θυσίας.

Επακολούθησαν αποφάσεις των Συνεταιρικών Οργανώσεων Θεσσαλίας για την εφ' όπαΕ εισφορά 5 λεπτών κατά κιλό συγκεντρωμένων αγροτικών προϊόντων για την ανέγερση του μνημείου, που όμως δεν πρόλαβε να υλοποιηθεί λόγω της δικτατορίας. Σ' αυτό συνετέλεσε και η παρέμβαση της ΠΑΣΕΓΕΣ για διεθνή διαγωνισμό κλπ. ΑΕΙΖει να σημειωθεί ότι οι αποφάσεις για την εισφορά πάρηκταν σε περίοδο που το φτωχό αγροτικό εισόδημα φαλκιδεύονταν αντί ν' αυξηθεί. Το ετήσιο γιόρτασμα συνεχίστηκε χωρίς παρεκκλίσεις μέχρι την περίοδο της δικτατορίας που το απαγόρευσε.

Μετά τη μεταπολίτευση, η γιορτή πήρε ατυχώς χαρακτήρα κομματικών εκδηλώσεων για ν' απολήξει στη φτεινή τριχρόνη και τριχρωμή μορφή αλλοιώνοντας εντελώς το ξεκίνημά της. Το πολιτικό κόμμα δεν έπρεπε να μεταβάλλουν το Κιλελέρ σε χώρο Κομματικών αναμετρήσεων. Οι Θεσσαλοί αγρότες και οι Οργανώσεις τους έχουν ιερή υποχρέωση να το διατηρήσουν αλώβητο σαν σύμβολο αγροτικής αναγέννησης του αιώνα μας, προσκύνημα όχι μονάχα πανελλήνιο, αλλά και διεθνικό στους μάρτυρες ενός δημιουργικού οραματισμού. Η θυσία με τη φλογισμένη πίστη για το μεγάλο ιδανικό, η μεγάλη ψυχή οδηγήτρια στην αγροτική και κοινωνική πρόοδο που έδωσε την ανθρώπινη υπόσταση, τη χαρά και τη δημιουργία σε χιλιάδες απόκληρους της γης, καθρεφτίζεται στην ολοζώντανη εικόνα που κλείνει στους στίχους του σ ποιητής:

«Σ' ωραίο και ευγενή σκοτωθήκατε αγώνα, του αγρότη το δικίο Ζητώντας.

Λαμπρά λουλούδια στο χώμα σας σκορπάει η λευτεριά,

κι εμπρός σας οι αιώνες θα κλίνουν το γόνα».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ

ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΟΥ

Ένας χρόνος κύλισε από τη βραδιά της 20 Μαΐου 1985, που ο εκλεκτός Πρόεδρος μας έφυγε ξαφνικά από τη ζωή. Είχε φροντίσει λίγο νωρίτερα στη μεγάλη εκδήλωση της 2.4.85 στον Παρνασσό, να χαράξει τις υποθήκες του: «Πιστεύω ότι είναι φυσικό, αλλά και αναγκαίο οι μαθητές να ξεπερνούν τους δασκάλους τους, τους ιδρυτές κάποιας Σχολής. Αλλιώς δεν θα υπήρχε και πρόοδος. Αυτό νομίζω δεν θα υπήρχε και στην περίπτωση των συνεργιστών του έργου των πρωτοπόρων του Συνεργατισμού. Γι αυτό και αποχωρώντας στο τέρμα του δίου μου από το προσκήνιο, φεύγω ήσυχος, επειδή το μέλλον του Συνεργατισμού είναι εξασφαλισμένο, αφού βρίσκεται σε καλά χέρια».

Και λίγο πριν, στην τελευταία συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, την 16.5.85, μας αποχαιρέτησε λέγοντας με το χαρακτηριστικό του χαμόγελο, σαν προαίσημα του ανεπίστρεπτου αποχωρισμού, ότι στον «Παρνασσό» άκουσε ζωντανός τον επικήδειό του.

Έφυγε με την ικανοποίηση ότι δεν έκρυψε την πολυτάλαντη σύνθεσή του, αλλά τη σκόρπισε μ' απλοχεριά στο πλούσιο συγγραφικό του έργο.

Ακόμα δεν μπορούμε να πιστέψουμε ότι πέθανε. Εδώ, στα Πραφεία της Εταιρείας μας, η εικόνα του μένει ολοζώντανη, μας δίνεται η ψευδαίσθηση πως τον βλέπουμε και τον ακούμε. Συνεχίζει ακόμη και τώρα να μας περιβάλλει με την ακτινοβολία του.

Τον αισθανόμαστε φτερουγίζοντα πάνω μας, να δοκιμάζει ικανοποίηση, βλέποντας ένα τελευταίο του όνειρο, την έκδοση ενός συνεργαριστικού περιοδικού, να γίνεται πραγματικότητα.

Στην ανταύγεια από το μικρό δάκρυ μας καθρεφτίζεται η απέραντη λύπη μας για το θάνατο του, που την αισθάνονται μαζί μας και χιλιάδες αναγνώστες του.

ΤΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΟ 5ΕΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Κατά το πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983 - 1987 (ΦΕΚ Α' 5/17.1.1985), ανατίθεται στους Συνεταιρισμούς ένας σημαντικός ρόλος στους περισσότερους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής Κρατικής Πολιτικής. Η αναγνώριση της ιδιαιτερότητάς τους, της αντιμονοπωλιακής δράσης τους και των πολύπλευρων δυνατοτήτων τους είναι σποαδῆποτε ικανοποιητική. Επιφυλάξεις διατηρούνται για τις τυχόν περιπτώσεις προνομιακής ή για λόγους εξωσυνεταιριστικής κρατικής πολιτικής χρησιμοποίησής τους. Η κριτική θα μορφοποιηθεί σε σχέση με τη νομοθετική πραγμάτωση των εξαγγελιών του Προγράμματος.

Τους Συνεταιρισμούς αφορούν κυρίως οι ακόλουθες εξαγγελίες τους 5ετούς Προγράμματος(*)

— «Οι Συνεταιρισμοί και οι Εταιρείες λαϊκής θάσης είναι νέες μορφές κοινωνικών επενδυτικών φορέων που αναμένεται να παίξουν πολύ σημαντικότερο ρόλο στα επόμενα χρόνια. Οι θεσμοί αυτοί, εκτός από τη συμβολή τους στην περιφερειακή ανάπτυξη, στην κάλυψη κοινωνικών αναγκών και στην εκμετάλλευση τοπικών πόρων, μπορεί να εξασφαλίσουν υψηλότερη απόδοση με την κινητοποίηση των ενδιαφερομένων, δημιουργούν οικονομίες κλίμακας ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα όπου υπάρχει κατακερματισμός δυνάμεων και εξασφαλίζουν καλύτερες συνθήκες χρηματοδότησης. Επί πλέον έχουν τη δυνατότητα να καλύπτουν ορισμένα κενά που αφήνουν οι ιδιώτες επιχειρηματίες και να δημιουργούν συμπληρωματικές ευκαιρίες για επιχειρηματική δράση του υπόλοιπου ιδιωτικού τομέα».

Τα ίδια αναφέρονται και για τις Δημοτικές Επιχειρήσεις και τις μικτές επιχειρήσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τους Συνεταιρισμούς, που με τον ν. 1262)82 ενισχύονται προνομιακά σαν νέοι επενδυτικοί φορείς.

— Η αναπτυξιακή παρέμβαση της ΑΤΕ θα εκδηλωθεί και με επέκταση της δραστηριότητας της σε θέματα χρηματοδότησης μεταποιητικών πρωτοβουλιών, που αναλαμβάνουν κυρίως οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις και με την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών μελετητών, οργανωτικού και τεχνικού προσανατολισμού, σ' αυτές.

— Η αντιμετώπιση του εγγειοδιαρθρωτικού προβλήματος μακροχρόνια θα επιδιωχθεί στα πλαίσια της συνεταιριστικής οργάνωσης των γεωργ. εκμεταλλεύσεων.

— Η βελτίωση των συνθηκών παραγωγής, αλλά και διάθεση και επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων θα στηριχθεί στη συνεταιρισμένη οικογενειακή εκμετάλλευση (ΣΟΕ). Γι' αυτό η δημιουργία βιώσιμων και σωστά οργανωμένων γεωργ. Συνεταιρισμών γίνεται βασική επιδίωξη της γεωργικής πολιτικής. Θα ληφθούν για το σκοπό αυτό τα εξής μέτρα:

- Προώθηση του κατάλληλου νομικού πλαισίου.
- Προνομιακή μεταχείριση των Σ.Ο. (χαμηλότοκη δανειοδότηση, ενισχυμένη επιδότηση των επενδύσεών τους, συμμετοχή του Δημοσίου στις δαπάνες συγκρότησής τους κλπ.).
- Επιχορήγησή τους για την πρόσληψη ειδικών επιστημόνων.

(*) Σε όλο το κείμενο, όπου δεν γίνεται αυτοΐσια μεταφορά, διατηρείται και μεταφέρεται σε πιστή απόδοση η ορολογία του συντάκτου του 5ετούς Προγράμματος.

• Προώθηση των δραστηριοτήτων και επενδυτικών πρωτοβουλιών τους με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

• Ενίσχυση των προγραμμάτων συνεταιριστικής εκπαίδευσης, επιμόρφωσης των στελεχών και των αιρετών μελών τους καθώς και της συνεταιριστικής εκπαίδευσης στην ανώτερη και ανώτατη εκπαιδευτική βαθμίδα.

— Στα πλαίσια ανάπτυξης της Κτηνοτροφίας οι γεωργ. Συνεταιρισμοί θα στελεχωθούν με γεωπόνους ειδικής εκπαίδευσης. Επιδιώκεται ακόμη μεγαλύτερη συμμετοχή των Συνεταιρισμών στην Εμπορία και μεταποίηση γάλακτος και κρέατος με την ίδρυση κεντρικών συνεταιριστικών φορέων γι' αυτά.

— Για τη διεύρυνση των δυνατοτήτων εξαγωγών προβλέπεται ενίσχυση των Γ. Συνεταιρισμών για τη συλλογική διαπραγμάτευση της παραγωγής γεωργικών προϊόντων.

— Για τη βελτίωση των δομών εμπορίας και επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων θα προωθηθούν σχετικά προγράμματα με κύριους φορείς τους γεωργ. Συνεταιρισμούς στα πλαίσια του Καν. 355/77 της ΕΟΚ και επιδότηση κατά 50% από το Γεωργικό Ταμείο. Για την ενίσχυση των συνεταιριστικών γεωργικών βιομηχανιών μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων προβλέπεται ακόμη:

• Ενίσχυση των Συνεταιρισμών για τη σταδιακή μεταβίβαση προς αυτές των γεωργικών βιομηχανιών της ΑΤΕ.

• Μετατροπή της ΑΤΕ σε κρατικοσυνεταιριστική Τράπεζα.

• Επιχορήγηση της δαπάνης για πρόσληψη ειδικών στελεχών.

• Επιχορήγηση των δαπανών για την εξυπηρέτηση προβληματικών περιοχών και την συγκέντρωση γάλακτος από ορεινά χωριά.

• Επιχορήγηση δαπανών για την προβολή μεταποιημένων γεωργ. προϊόντων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

— Προβλέπεται η ενίσχυση των δασικών Συνεταιρισμών, ώστε σταδιακά να αποτελέσουν τους κύριους φορείς εκμετάλλευσης των δασών και δασικών βιομηχανιών, η παραχώρηση της εκμετάλλευσης των δασών σ' αυτούς, όπως και των κρατικών δασικών βιομηχανιών, με παράλληλη ενίσχυσή τους για τη δημιουργία νέων καθετοποιημένων μονάδων μεταποίησης.

— Θα δοθεί οικονομική ενίσχυση στους αλιευτικούς Συνεταιρισμούς για την κατασκευή ψυκτικών χώρων και αποθηκών, τεχνική και νομική υποστήριξη για την ανάληψη του έργου της παρεμβάσεως από Οργανώσεις Παραγωγών, ενίσχυση με 5% της αξίας του προϊόντος που εμπορεύθηκαν το προηγούμενο έτος, παραχώρηση κατά προτεραιότητα της εκμετάλλευσης νέων χώρων αλιευτικής δραστηριότητας και τέλος χρηματοδότηση για την πρόσληψη ειδικού προσωπικού.

— Στο γεωργικό τομέα θα επιδιωχθεί η ενίσχυση του ρόλου των Συνεταιρισμών στο εξαγωγικό εμπόριο για να αποφευχθεί η κερδοσκοπία των ιδιωτών εξαγωγέων σε βάρος των παραγωγών και θα αναδιοργανωθούν οι κρατικο - συνεταιριστικοί φορείς εμπορίας ξηρών γεωργικών προϊόντων (ΚΥΔΕΠ, ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ, ΑΣΟ κλπ.).

— Η δημιουργία αγροτοβιομηχανικών συνεταιριστικών συγκροτημάτων είναι απαραίτητη για την πληρέστερη αξιοποίηση των αποθεμάτων του ορυκτού πλούτου της χώρας.

— Στον τομέα της Βιομηχανίας θα επιδιωχθεί η ενίσχυση και προώθηση κοινοπρακτικών και Συνεταιριστικών εξαγωγικών φορέων ομοειδών προϊόντων, για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα και οι αδυναμίες από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

— Θα καθορισθούν όροι και διαδικασίες για την πολεοδόμηση εκτάσεων οικοδομικών Συνεταιρισμών και θα αναμορφωθεί και ενοποιηθεί η σχετική Νομοθεσία. Η ανάπτυξη νέων προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας και παροχής πολεοδομημένης γης σε κοινωνικά πλαίσια με κύριους φορείς τους ΟΤΑ, τους οικοδομικούς Συνεταιρισμούς κλπ.

— Ειδικά μέτρα κατά περιοχές (επιλεκτικά):

- Στην Πελοπόννησο, για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών βασικό μέτρο θα αποτελέσει η εφαρμογή καλλιεργητικών συμβολαίων μεταξύ αγροτών και μεταποιητικών μονάδων, που θα επικυρώνονται από τους αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Για τη δημιουργία αναγκαίας συμπληρωματικής απασχόλησης και εισοδήματος στον πληθυσμό των προβληματικών περιοχών της περιφέρειας θα εφαρμοστούν από τον ΕΟΜΜΕΧ προγράμματα ανάπτυξης χειρονακτικών - βιοτεχνικών συνεργατικών δραστηριοτήτων με συμμετοχή και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Στη Θεσσαλία θα δημιουργηθούν Κέντρα Γεωργικής Ανάπτυξης για έρευνα και παροχή τεχνικών υπηρεσιών σε αγρότες και Συνεταιρισμούς.
- Στα νησιά Ανατ. Αιγαίου θα επιδιωχθεί η παροχή πληροφόρησης για τα πλεονεκτήματα της κοινοπρακτικής ή συνεταιριστικής δράσης για την οργάνωση εξόρυξης ορυκτών και μαρμάρων.

— Στα μέτρα για την ισότητα των δύο φύλων προβλέπεται η ίδρυση αγροτοβιομηχανικών και αγροτοτουριστικών Συνεταιρισμών που θα συμβάλλουν και στην απορρόφηση του πλεονάζοντος γυναικείου δυναμικού που υποαπασχολείται ή εργάζεται εποχιακά. Οι Συνεταιρισμοί θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή της αγρότισσας στις δραστηριότητες και τις διοικήσεις τους, που «θα τις θγάλει από την απομόνωση και θα τις ωθήσει με τη βοήθεια και της λαϊκής επιμόρφωσης σε συλλογικές διαδικασίες, που θα δυναμώσουν την πορεία για το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας μας».

{(Επιμέλεια Β. Δημητριάδου)}

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

(Συνέχεια από τη σελ. 82)

μέχρι τώρα υπέρ των γυναικών δεν αρκούν για να τους εξασφαλίσουν προϋποθέσεις εισδοχής στους συνεταιρισμούς σε σχέση με τους άνδρες. Πολύ περισσότερο δεν μπορούν να τους εξασφαλίσουν την εκπαιδευτική και επαγγελματική υποδομή, που θα τους επέτρεπε να παίρνουν αποφάσεις στους κόλπους των συνεταιρισμών ισότιμα ή ανάλογα με τους άνδρες.

Θα πρέπει χωρίς αμφιβολία να ανανεωθεί για άλλα 10 χρόνια η παρούσα δεκαετία της Γυκαίικας. Κατά τη διάρκεια αυτής της νέας φάσης, τα προγράμματα, που προχώρησαν θα μπορέσουν να δείξουν τα θετικά ή όχι αποτελέσματά τους προς όφελος των γυναικών, ενώ η καλή διάταξη των γνώσεών μας για τα δεδομένα του προβλήματος θα επέτρεπε σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να επεξεργαστούν και να πραγματοποιήσουν προγράμματα ακόμη πιο πρακτικά και αποτελεσματικά.

Αυτό που είναι πιο δύσκολο και θα συνεχίσει να είναι για πολλά χρόνια ακόμη, είναι να συνειδητοποιηθεί η ανάγκη μιας κοινωνικής αλλαγής που θα τροποποιήσει σκέψεις, αισθήματα και πρότυπα συμπεριφοράς που διέπουν τη στάση μας ως προς τη θέση των γυναικών και να αναληφθούν δραστηριότητες για την καλλιτέρευση της στις επιθυμητές διαστάσεις.

(Απόδοση από τα γαλλικά Β. Δημητριάδου)

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ (*) ΟΙ ΝΕΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

Η στρεβλή πορεία που ακολουθήθηκε στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποστασιοποίησε τον αγρότη από τα ουσιαστικά προβλήματα και τα θέματα που τον αφορούν, καθώς και από τις δυνατότητες που έχει ο ίδιος να συμβάλλει στην αντιμετώπισή τους. Συνακόλουθα, για την χάραξη νέων αναπτυξιακών κατευθύνσεων θα έπρεπε πρώτα να καταπολεμηθούν ορισμένες αντιλήψεις πριν χαραχθούν οι βασικές κατευθύνσεις αγροτικής και συνεταιριστικής ανάπτυξης.

Η αντίληψη ότι ο ρόλος του αγρότη περιορίζεται στην παραγωγή των γεωργικών προϊόντων, ενώ η μετέπειτα φροντίδα για τα γεωργικά προϊόντα ανήκει σε άλλους, επιδιώχθηκε να ξεριζωθεί από τη συνείδηση των αγροτών χωρίς τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η μεταποίηση και η εμπορία γεωργικών προϊόντων αποτελεί προέκταση της παραγωγικής δραστηριότητας και κάθε αντίθετη άποψη εξυπηρετεί αποκλειστικά τα εμπορομεσιτικά κυκλώματα που επιδιώκουν όχι μόνο να επιδιώκουν, αλλά και να ευημερούν εις βάρος των συμπεριφερόντων όχι μόνο των παραγωγών αλλά και των καταναλωτών.

Η αντίληψη ότι ο ρόλος των Συνεταιριστικών Οργανώσεων εξαντλείται σε διεκδικητικές συνδικαλιστικές ενέργειες, είναι ξένη προς τον ουσιαστικό και πρωταγωνιστικό ρόλο που ανήκει στους Συνεταιρισμούς. Η σύγχυση αυτή μεταξù του δημιουργικού ρόλου των Συνεταιρισμών και του διεκδικητικού ρόλου των συνδικαλιστικών Οργανώσεων των αγροτών, υποβαθμίζει και αδρανοποιεί τους Συνεταιρισμούς, εφ' όσον υποβαθμίζεται το μεγάλο και ουσιαστικό πρακτικό τους περιεχόμενο.

Η αντίληψη ότι οι διεκδικητικές των συνδικαλιστικών Οργανώσεων εξαντλούνται μόνο στα οικονομικά θέματα είναι εντελώς μωπική, γιατί παραβλέπει τα ουσιαστικά προβλήματα, που έχουν σχέση με τον κοινωνικό και πολιτιστικό περίγυρο, με τις δομές και τους θεσμούς που επικρατούν στον αγροτικό χώρο, με τα ζητήματα παραγωγής, νέων τεχνικών καλλιέργειας καθώς και επαφής με τους άλλους κοινωνικούς χώρους του περιβάλλοντος.

Τέλος η αντίληψη ότι ο αγροτικός χώρος

είναι ξεκομμένος από τους άλλους κοινωνικούς χώρους είναι εντελώς εξωπραγματική. Μόνο με την καταπολέμηση αυτής της αντίληψης θα αποκατασταθεί ο διάλογος που ενώνει και δίνει λύσεις στα προβλήματα. Δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι υπάρχουν κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκες εξίσου μεγάλες (ή και μεγαλύτερες πολλές φορές) από τους αγρότες. Η τάση να αδιαφορούμε για το τί συμβαίνει στους χώρους αυτούς είναι ξεπερασμένη και τυχόν εμμονή μας ο' αυτή μόνο βλαπτικές συνέπειες μπορεί να έχει για τα συμφέροντα των αγροτών.

Με δύο λόγια μπορεί να λεχθεί ότι για να χαραχθούν οι νέες κατευθύνσεις συνεταιριστικής και γεωργικής ανάπτυξης θα πρέπει να γίνουν θεμελιακές μεταβολές στην αντίληψη, τη νοοτροπία, την τακτική και τη συμπεριφορά μας και θα πρέπει να εδραιωθεί η συνεταιριστική αντίληψη και λειτουργία. Θα πρέπει εμείς οι ίδιοι να αναλάβουμε τις ευθύνες μας για δημιουργική προσπάθεια με συνεκτίμηση των συνθηκών που επικρατούν στον οικονομικό και κοινωνικό περίγυρο.

Ατενίζοντας προς το μέλλον μέσα από αυτό το διαφορετικό πρόσωπο μπορεί κανείς να διακρίνει και να εκτιμήσει τη νέα αντίληψη που επικράτησε κατά τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου των Συνεταιρισμών από το Νόμο 1541) 85, του νέου οργανωτικού πλαισίου που θα αποδεσμεύσει τις δημιουργικές δυνάμεις των μελών και θα επιτρέψει την ολόπλευρη ανάπτυξη των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων. Ο Νόμος αυτός:

— Καθιερώνει την ενιαία δομή των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, θέτοντας τέρμα στην μέχρι τώρα αδυναμία προσδιορισμού του ρόλου των διαμίδων συνεταιριστικής οργάνωσης.

— Παρέχει στους συνεταιρισμούς απόλυτη ελευθερία ανάληψης οποιασδήποτε δραστηριότητας για την εκπλήρωση της αποστολής τους, με συνεχή συνειδητοποίηση της διπλής και αδιαίρετης κοινωνικής και οικονομικής υπόστασης του συνεταιρισμού.

— Καταργεί τον πατερναλισμό πάνω στους συνεταιρισμούς και εισάγει την πρωτοβουλία

(*) Από την έκθεση πεπραγμένων του Δ.Σ. που παρουσιάστηκε στην τελευταία Γ.Σ. της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών από τον Πρόεδρο του Β. Σκουλά

και τον αυτοέλεγχο.

— Καθιερώνει σχέσεις συνεργασίας και όχι ανταγωνιστικότητας μεταξύ των συνεταιριστικών Οργανώσεων.

— Κατοχυρώνει τη δημοκρατική λειτουργία και διοίκηση των συνεταιρισμών και το χαρακτήρα τους ως Ενώσεων προσώπων και όχι κεφαλαίου, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί τους οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη της οικονομίας τους.

— Παρέχει σημαντικές οικονομικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής δραστηριότητας.

— Καθιστά το συνεταιρισμό χώρο οικονομικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης της συνεταιριστικής οικογενειακής εκμετάλλευσης.

— Τοποθετεί το θεμέλιο ανάπτυξης των αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών.

Οι βασικές αρχές λειτουργίας και ανάπτυξης των συνεταιρισμών είναι:

● Οικονομική δράση μέσα στην αγορά με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του ως οικονομικού οργανισμού. Παρά την εσωτερική και νομική ιδιοτυπία του συνεταιρισμού ως νομικού προσώπου με εμπορική ιδιότητα που όμως διατηρεί τη μονιμότητα στο προσωπικό και που έχει και κοινωνικό προσανατολισμό παράλληλα με τον οικονομικό, η βιωσιμότητά του εξασφαλίζεται αυτοδύναμα στην αγορά και όχι με τεχνητή στήριξη που θα ισοδυναμούσε με εξάρτηση.

● Εσωτερική λειτουργία με γνώμονα τη δημοκρατία και την αλληλεγγύη μεταξύ των μελών με σκοπό τη μεγιστοποίηση της συλλογικής ωφέλειας. Με βάση την αρχή αυτή, το μέλος όχι μόνο δεν επιτρέπεται να λειτουργεί ανταγωνιστικά προς τον Συνεταιρισμό, αλλά ούτε καν αδιάφορα και ουδέτερα. Έχει υποχρέωση ενεργού στήριξης της συνεταιριστικής προσπάθειας και μόνο ως ελάχιστη δέσμευσή του μπορεί να θεωρηθεί η υποχρέωση παράδοσης των προϊόντων που στον Συνεταιρισμό όπως αυτή εξειδικεύεται με τις διατάξεις του καταστατικού και τις σχετικές αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων.

● Εξασφάλιση μεγέθους που να επιτρέπει στον Συνεταιρισμό να επωφελείται από πλεονεκτήματα που μόνο οι μεγάλες μονάδες διαθέτουν και που δίνει τη δυνατότητα για αυξημένη διαπραγματευτική δύναμη για λογαριασμό των μελών του. Με την πολυδιάσπαση οι

Συνεταιρισμοί αυτοαναιρούν τον ίδιο το λόγο ύπαρξής τους.

● Απαλλαγή από την οικονομική εξάρτηση με την απόκτηση οικονομικής αυτοδυναμίας, στηριζόμενης αρχικά στις συνεταιριστικές μερίδες και στη συνέχεια στη συσώρευση των πλεονασμάτων. Πρέπει να γίνει κοινή συνείδηση ότι η οικονομική αυτοδυναμία αποτελεί το θεμέλιο για την ανεξαρτησία στη δράση.

● Εφαρμογή των αρχών του συνεργατισμού όχι μόνο στο εσωτερικό κάθε συνεταιριστικής οργάνωσης, αλλά και στις σχέσεις μεταξύ συνεταιριστικών οργάνωσεων αφού έτσι ολοκληρώνεται η έννοια της συνεργασίας σε ευρύτερο επίπεδο και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση των συνεταιριστικών επιδιώξεων. Πρόβλεπται η διασύνδεση των αγροτικών με τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς είναι κοινωνικά επιθυμητή και οικονομικά ωφέλιμη αφού συνδέεται με τον ομαλό εφοδιασμό της αγοράς χωρίς αντιπαράθεση αλλά με την συνεργασία των αγροτών με άλλα μη προνομιούχα στρώματα.

● Χρησιμοποίηση των συνεταιρισμών με τη διττή τους ιδιότητα ως κοινωνικών και οικονομικών φορέων. Ως κοινωνικός φορέας ο συνεταιρισμός αποτελεί το μέσο αναβάθμισης της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο και το μέσο έκφρασης και συντονισμού πρωτοβουλιών στο χωριό για ανάπτυξη κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας. Ως οικονομικός φορέας ο Συνεταιρισμός είναι το μέσο οργάνωσης της πρωτογενούς παραγωγής και συνέχισης προσθήκης αξίας στα στάδια μεταποίησης και εμπορίας. Για τον αγροτικό χώρο, ο Συνεταιρισμός αποτελεί τον «κοινωνικό επανδότη», που ιδρύει και διαχειρίζεται μεγάλες οικονομικές μονάδες σύγχρονης τεχνολογίας και υψηλής απόδοσης. Η απόδοση αυτή πρέπει να επαρκεί όχι μόνο για τη δημιουργία τρέχοντος εισοδήματος, αλλά και για αναπαραγωγή του κεφαλαίου. Η ολοκλήρωση της παραγωγικής διαδικασίας οδηγεί έτσι στο ανώτερο στάδιο του αγροτοβιομηχανικού συνεταιρισμού.

● Για την αποφυγή σκόπιμων ή αβέβητων συγχύσεων, θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι κατά την μετεξέλιξή τους οι Συνεταιρισμοί θα κινηθούν από τις απλούστερες μορφές οργάνωσης προς τις πιο σύνθετες και δυναμικές. Κατά την πρώτη και άμεση φάση ως στόχος καθορίζεται η ανάλυση της εμπορίας και βιομηχανοποίησης του προϊόντος, της διαχείρισης

των εισροών και λιγότερο της κοινής χρήσης των μέσων παραγωγής, ή της κοινής καλλιέργειας. Κατά τη δεύτερη φάση θα επιδιωχθεί να επικρατήσει η εξ ολοκλήρου ανάληψη των τομέων εμπορίας και βιομηχανοποίησης των προϊόντων και των εισροών, με έμφαση στην κοινή καλλιέργεια, στον παραγωγικό συνεταιρισμό και στη διαμόρφωση των όρων λειτουργίας και οργάνωσης του αγροτοβιομηχανικού συνεταιρισμού. Τέλος, κατά την τρίτη φάση που χαρακτηρίζεται από την παρουσία και επικράτηση του αγροτοβιομηχανικού συνεταιρισμού, ο έλεγχος των αγροτών θα επεκτείνεται σε όλες τις δραστηριότητες που συντελούνται στον αγροτικό τομέα. Η μετεξέλιξη αυτή των συνεταιρισμών από τις απλές στις σύνθετες μορφές και λειτουργίες εντάσσεται σε μακροχρόνιες διαδικασίες που καθορίζονται κύρια από τον βαθμό ετοιμότητας και εγρήγορης της αγροτικής βάσης.

Ο προσανατολισμός των συνεταιρισμών προς τους στόχους και τις κατευθύνσεις που σχηματίστηκαν στα προηγούμενα, έχει ήδη αρχίσει να μορφοποιείται με συγκεκριμένα θεσμικά και οικονομικά μέσα. Από τον απολογισμό της διοίκησης της ΠΑΣΕΓΕΣ θα φανεί ο ρόλος της κορυφαίας Συνεταιριστικής Οργάνωσης στη διαμόρφωση και στη θέσπιση πολλών από τα μέτρα που έχουν ληφθεί. Χρήσιμο όμως είναι να αναφερθούν εδώ ορισμένες τέτοιες περιπτώσεις.

Για την ενίσχυση του ρόλου των συνεταιρισμών στη διαχείριση των προϊόντων σε στάδια μετά την παραγωγή, καθιερώθηκε το πέραςμα των προϊόντων, που προορίζονται για εξαγωγή ή μεταποίηση, μέσα από τις συνεταιριστικές οργανώσεις. Η διασφάλιση πληρωμής των παραγωγών από τους εξαγωγείς και τους μεταποιητές μέσω των συνεταιρισμών, παρέχει στον παραγωγό την αναγκαία γι' αυτόν εξασφάλιση.

Η προώθηση εφαρμογής του προγράμματος περιφερειακών αγορών θα εξασφαλίσει διαφάνεια στις συναλλαγές, πληρέστερη πληροφόρηση και ομαλή διάθεση των προϊόντων που όλα μαζί καταλήγουν προς όφελος του παραγωγού. Η ενίσχυση του ρόλου του Κεντρικού Φορέα Εξαγωγών και η διεύρυνση του ειδικού εάρους των συνεταιρισμών μέσα στον φορέα αυτό θα ισχυροποιήσει τη διαπραγματευτική θέση των Ελληνικών προϊόντων και των συνεταιρισμών στη διεθνή αγορά, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση των αγορών και την εξασφάλιση κα-

λύτερων όρων πώλησης των προϊόντων.

Η κατάρτιση και χρηματοδότηση τομεακών προγραμμάτων για τη δημιουργία συνεταιριστικών εγκαταστάσεων μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων θα οδηγήσει στη συμπλήρωση σημαντικών κενών που υπήρχαν και θα έχει ευνοϊκές επιπτώσεις τόσο για τον παραγωγό όσο και για τον καταναλωτή. Η ανάληψη της διαχείρισης των λιπασμάτων από συνεταιριστικό φορέα θα οδηγήσει σε ορθολογική χρήση των λιπασμάτων και σε αποφυγή σπατάλης πόρων, ενώ ταυτόχρονα θα συγκρατηθεί το κόστος διακίνησης, και η κοινωνική επιδότηση και θα προστατευθεί το περιβάλλον.

Η προληπτική παρέμβαση για την προστασία του φυτικού κεφαλαίου από τον παγετό, που θεσπίστηκε με τον Νόμο 1554)85 που αναφέρεται σε κάθε μορφής ενεργητική προστασία, δίνει στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις ένα συναισθητικό ρόλο, διαφυλάσσει το εθνικό παραγωγικό κεφάλαιο από την καταστροφή και μειώνει μέχρις εμιθροισμού πολλές φορές, την αβεβαιότητα του παραγωγού ως προς την παραγωγή και το εισόδημά του.

Σε αντίθεση με την επενδυτική απραξία του ιδιωτικού τομέα κατά τα τελευταία χρόνια, οι Συνεταιρισμοί έχουν να επιδείξουν επενδυτική ενεργοποίηση σε βαθμό τέτοιο που σύμφωνα με τις σχετικές εκτιμήσεις, να έχουν μέχρι σήμερα τριπλασιάσει το επενδεδυμένο πάγιο κεφάλαιό τους σε σύγκριση με εκείνο του 1982. Η πραγματοποίηση αυτών των επενδύσεων δεν υπήρξε χωρίς εμπόδια παρά το γεγονός ότι, μετά τη δημοσίευση του νόμου 1541)85, το κεφάλαιο που συσσωρεύουν οι συνεταιρισμοί αποτελεί κοινωνικό κεφάλαιο που σε καμία περίπτωση ούτε στη διάλυση του συνεταιρισμού δεν πρόκειται να μεταβιβαστεί στα μέλη (άρθρο 46 παρ. 6).

Για τη διευκόλυνση των συνεταιριστικών επενδύσεων η ΠΑΣΕΓΕΣ απευθύνθηκε στα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας, καθώς και στο ΕΣΑΠ, ζητώντας βελτίωση των όρων υπαγωγής των επενδύσεων αυτών στις διατάξεις του ν. 1262)82, τονίζοντας την ιδιαιτερότητα των συνεταιριστικών οργανώσεων και τον κοινωνικό χαρακτήρα των επενδύσεών τους. Ταυτόχρονα η ΠΑΣΕΓΕΣ ζήτησε την απαλλαγή από κάθε δαξινό και φόρο των εισχυομένων από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις μηχανημάτων γεωργικών εργασιών και επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων καθώς και

ηλεκτρονικών υπολογιστών, δηλαδή μέσων που θα εκσυγχρονίσουν και θα επεκτείνουν τις συνεταιριστικές δραστηριότητες.

Διαρκής υπήρξε η φροντίδα της ΠΑΣΕΓΕΣ και των άλλων κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων με τις οποίες προβλέπεται να συνεργαστεί, για την προώθηση της μελέτης ανέγερσης του Συνεταιριστικού Μεγάρου στον Περισσό. Πρόκειται για έργο μακράς πνοής και μεγάλης σημασίας για την αποτελεσματικότητά των υπηρεσιών που προσφέρονται από τις εθνικού επιπέδου συνεταιριστικές οργανώσεις. Από τις προκαταρκτικές μελέτες που έχουν υποβληθεί έχει γίνει η επιλογή της αριστερής

από Θμελή επιτροπή με συμμετοχή εκπροσώπων του Πολυτεχνείου και του Τεχνικού Επιμελητηρίου και σύντομα θα ανατεθεί η εκπόνηση της οριστικής μελέτης στα δύο πιο δόκιμα γραφεία.

Η άλλη κτιριολογική φροντίδα της συνεταιριστικής κίνησης αφορά την Συνεταιριστική Σχολή για την οποία προβλέπεται αναβάθμιση. Πραγματοποιήθηκε ήδη η αντικατάσταση του οικοπέδου του οποίου είχε ανακληθεί η παραχώρηση, με άλλο του Υπουργείου Γεωργίας, έκτασης 66 στρεμμάτων. Η σχετική μετ'εγγραφή του οριστικού τίτλου κυριότητας έχει ολοκληρωθεί.

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στην αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης του ανώτατου όργανου της ΠΑΣΕΓΕΣ υπάγεται η χάραξη των κατευθύνσεων πολιτικής της κορυφαίας Συνεταιριστικής Οργάνωσης, γεγονός που αποκτά καθοριστική σημασία για το σύνολο της συνεταιριστικής κίνησης. Για το λόγο αυτό, θεωρώ υποχρέωσή μου να σας απασχολήσω με το σοβαρότατο αυτό θέμα των στόχων και του προγράμματος της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Τα θέματα που απασχολούν την ΠΑΣΕΓΕΣ και στα οποία οφείλει να παίρνει θέση δεν περιορίζονται σε αυτά που θα ονομάζαμε συνεταιριστικά με τη στενή έννοια. Επεκτείνονται και στα γενικότερα θέματα πολιτικής για το γεωργικό τομέα ακόμα, είτε γιατί η ΠΑΣΕΓΕΣ εκπροσωπείται σε όργανα διαμόρφωσης της σχετικής πολιτικής είτε γιατί άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

Ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική γεωργία έχει η πολιτική γης. Για να μπορέσει η ελληνική γεωργία να αποκτήσει ανταγωνιστικότητα και για να στηριχθούν τα εισοδήματά των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών, θα πρέπει να υπάρξει προστασία από την άναρχη μεταβολή χρήσεων και να ενθαρυνθεί με οικονομικά κίνητρα η συγκέντρωση της αγροτικής γης στους κατά κύριο επάγγελμα γεωργούς. Οι παράγοντες που συντελούν στον πολυτεμαχισμό της γεωργικής γης και στη μεταδίδοσή της σε ετεροεπαγγελματίες, θα πρέπει να επισημανθούν και να εξουδετερωθούν. Αριστικός τίτλος πρέπει να παραχωρηθούν στις περιπτώσεις που ακόμη εκκρεμούν και να οριοθετηθούν οι εκτάσεις που είναι ακόμη διαθέσιμες για ενοικιομό ή κοινή χρήση. Η οριοθέτηση μετα-

ξύ δασών και βοσκοτόπων πρέπει να γίνει σιγά σιγά ώστε να μην εμποδίζεται η εκτέλεση έργων υποδομής στους βοσκοτόπους και για να ενισχυθεί η κτηνοτροφία που αντιμετωπίζει ιδιαίτερα οξύ πρόβλημα επιβίωσης με τις γνωστές συναλλαγματικές επιπτώσεις στο σύνολο της οικονομίας. Στην πολιτική γης πρέπει να περιληφθεί και το καθεστώς καθορισμού του ύψους των ενοικίων των χωραφιών, που με την επέκταση των ενοικιασίων επηρεάζει σημαντικά το κόστος παραγωγής, το εισόδημα των παραγωγών αλλά και την ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών προϊόντων. Από την πλευρά του Κράτους πρέπει να επισπευθεί η διάθεση των κοινοχρήστων εκτάσεων με την συνεργασία των συνεταιριστικών οργανώσεων καθώς και η εκμίσθωση των δημοσίων μη δασικών εκτάσεων που ανήκουν σε φορείς του δημοσίου μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία για την παραχώρησή τους. Για τις δασικές εκτάσεις πρέπει να ρυθμιστεί το καθεστώς της ιδιοκτησίας τους με τρόπο που να διευκολύνει το χωροταξικό σχεδιασμό, την οριοθέτηση των δασών καθώς και τη σύνταξη εθνικού κτηματολογίου. Στις περιπτώσεις εγκατάστασης ή επέκτασης μονάδων μεταποίησης του αγροτικού τομέα που αναλαμβάνονται από συνεταιριστικές οργανώσεις ή από φορείς στους οποίους αυτές μετέχουν, θα πρέπει να γίνεται, εφ' όσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, παραχώρηση κατά κυριότητα ή χρήση δημοσίων δασικών εκτάσεων ή ιχθυοτρόφων εκτάσεων του δημοσίου με απλή, σύντομη και αποκεντρωμένη διαδικασία.

Σχετικά με τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού προγράμματος θα πρέπει να επιδιωχθεί η ισόρροπη ανάπτυξη του γεωργικού τομέα σε

συσχετισμό με τους άλλους τομείς της οικονομίας και η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Με τη διασφάλιση του γεωργικού εισοδήματος που θα προκύψει, θα δημιουργηθούν συνθήκες συγκράτησης του αγροτικού πληθυσμού και θα εξυπηρετηθούν οι γενικότεροι σκοποί της αποκέντρωσης για το ξαναζωτάνημα της Ελληνικής υπαίθρου. Η ισόρροπη ανάπτυξη θα πραγματοποιηθεί με την παρέμβαση συνεταιριστικών οργανώσεων και συνεταιριστικών οργανισμών στις εισροές και εκροές της γεωργικής παραγωγής γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει θέσπιση από την πλευρά της Πολιτείας ειδικών κινήτρων για την επίλυση της δημιουργίας και λειτουργίας των προβλεπόμενων από τον Νόμο 1541/85 συνεταιριστικών οργανισμών λιπαρών, φυτοφαρμάκων, εργαλείων, μηχανημάτων, και προϊόντων απαραίτητων για την πρωτογενή και δευτερογενή αγροτική παραγωγή, τη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων στο εσωτερικό και εξωτερικό, την αγορά και αναδιανομή της αγροτικής γης.

Στο θέμα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων στόχος θα πρέπει να είναι η συνεχής επέκταση των συνεταιρισμών στο χώρο αυτό σύμφωνα με τις προτάσεις που έχει υποβάλλει η ΠΑΣΕΓΕΣ, με σκοπό την μετάβαση στους αγρότες της προστιθεμένης αξίας κατά τη μεταποίηση και την εμπορία. Προτεραιότητα έχει η εξυγίανση του κυκλώματος εμπορίας στην εσωτερική αγορά, ώστε να μην βρίσκονται οι συνεταιρισμοί σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους ιδιώτες εμπόρους. Την ανταγωνιστικότητα των συνεταιριστικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά μπορεί σημαντικά να ενισχύσει η καθιέρωση ευνοϊκών όρων προβολής τους από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ιδίως από τα τηλεοπτικά. Η σχετική υποστήριξη υπήρξε μέχρις στιγμής πολύ περιορισμένη.

Στις μεταποιητικές μονάδες υπάγονται και οι κοινές επιχειρήσεις των συνεταιριστικών οργανώσεων με την ΑΤΕ. Πάγιο δε, είναι το αίτημα των συνεταιριστικών οργανώσεων για την μετάβαση σ' αυτές αυτών των μονάδων με όρους ευνοϊκούς που να διασφαλίζουν την διωσιμότητά τους και την αποδοτική λειτουργία τους σε ένα ενιαίο συνεταιριστικό κύκλωμα. Στο σημείο αυτό με πικρά πρέπει να αναφερθεί ότι η προσπάθεια του αγροτουσυνεταιριστικού κινήματος για τη μετάβαση όλων των διώσιμων κοινοπραξιών της ΑΤΕ και των συνεταιριστικών οργανώσεων στις συνεταιριστικές

οργανώσεις, πραγματοποιήθηκε μόνο σε μια περίπτωση: της συνεταιριστικής οργάνωσης Κοπανούς Νάουσας.

Η συνεταιριστική κίνηση εκτιμά τις νέες αποκεντρωμένες διαδικασίες που εφαρμόζει η Α. Υ.Ε. κατά την άσκηση του πιστωτικού της έργου παρότι ακόμη εκκρεμεί η νομοθετική κατοχύρωση των περιφερειακών επιτροπών. Όμως υποστηρίζει και υποστηρίζει τη μετατροπή της ΑΤΕ σε συνεταιριστική Τράπεζα με πρώτη φάση τη μετατροπή της σε κρατικοσυνεταιριστική. Για το σκοπό αυτό η ΠΑΣΕΓΕΣ προτείνει την ενεργαποίηση της διαδικασίας συζήτησης του Προσχέδου Νόμου που είχε δοθεί στους συνεταιρισμούς το 1983 ή να συσταθεί άμεσα ομάδα εργασίας από εκπαιδευμένους των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας, της ΠΑΣΕΓΕΣ και της ΑΤΕ που να έχει ως αντικείμενο την προετοιμασία νέου νομοσχεδίου.

Τα διαθέσιμα για την άσκηση της Αγροτικής Πίστης κεφάλαια εξακολουθούν να είναι ανεπαρκή παρά τη συνεχή αύξησή τους τα τελευταία χρόνια. Η ανεπάρκεια αυτή αφορά τόσο τα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια (που κατευθύνονται κύρια σε επενδύσεις) όσο και τα βραχυπρόθεσμα που καλύπτουν ανάγκες σε κεφάλαιο κίνησης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των συνεταιριστικών φορέων εμπορίας και μεταποίησης της αγροτικής παραγωγής. Όμως η ανάπτυξη πολύπλευρης οικονομικής δραστηριότητας με επιθετικό πνεύμα από τους συνεταιρισμούς προϋποθέτει την χρηματοδοτική στήριξη αυτής της δραστηριότητας. Θα πρέπει επομένως να αυξηθούν οι διαθέσιμοι πιστωτικοί πόροι με ρυθμό που να παρακολουθεί τις πραγματικές αναπτυξιακές δυνατότητες του γεωργικού τομέα και ιδιαίτερα των συνεταιριστικών οργανώσεων, ώστε να ικανοποιούνται ταυτόχρονα οι ανάγκες τόσο σε κεφάλαια για επενδύσεις όσο και σε κεφάλαιο κίνησης. Παράλληλα θα πρέπει να είναι άμεσα η διορθωτική παρέμβαση της ΑΤΕ και του Υπουργείου Γεωργίας για τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες τα επιτόκια με τα οποία επιβαρύνονται οι Συνεταιριστικές οργανώσεις είναι υψηλότερα από τα αντίστοιχα των ιδιωτών.

Η πραγμάτωση των διατάξεων του Ν. 1541/85 για την ανάπτυξη των συνεταιριστικών Οργανώσεων πάνω σε νέες βάσεις έχει συνδεθεί και με τη χορήγηση κινήτρων και ενισχύσεων προς τις συνεταιριστικές Οργανώσεις, τους συνεταιριστικούς οργανισμούς και τις συνεταιρι-

στικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 60 τα κίνητρα αυτά θα καθορισθούν με Προεδρικά Διατάγματα (και όχι με διατάξεις του ίδιου του νόμου 1541) 85 ως είχε ζητήσει η ΠΑΣΕΓΕΣ) των οποίων όμως η έκδοση δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη.

Στόχος των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι η οριστική αντιμετώπιση της προβληματικότητας ορισμένων μονάδων με την εφαρμογή συγκεκριμένου προγράμματος εξυγίανσης. Οι προβλεπόμενοι για την εξυγίανση όροι δεν έχουν αποδειχθεί λυσιτελείς, όπως αποδεικνύεται από τον ελάχιστο αριθμό συνεταιριστικών οργανώσεων που έχουν υπαχθεί στη σχετική διαδικασία. Χρειάζεται επανεξέταση των όρων και των διαδικασιών σε συνεργασία με την ΠΑΣΕΓΕΣ και τις ενδιαφερόμενες συνεταιριστικές οργανώσεις.

Συναφές είναι το θέμα των ανενεργών μεταποιητικών μονάδων ιδιωτών των οποίων το δυναμικό μένει ανεκμετάλλευτο, γεγονός που αντιστοιχεί με σπατάλη εθνικών πόρων. Για την καταγραφή, εξέταση και διαπίστωση της θωσιμότητας αυτών των μεταποιητικών μονάδων η ΠΑΣΕΓΕΣ προτείνει να συσταθεί επιτροπή στην οποία να μετέχουν εκπρόσωποι της και εκπρόσωποι της ΑΤΕ και του Οργανισμού Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων για την υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων σε τακτό χρόνο. Στο θέμα αυτό θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί για να μην τυχόν «φορτωθούν» οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις, βιομηχανίες - νεκροταφεία.

Μεταξύ των μέτρων που πάρθηκαν για τη σταθεροποίηση της οικονομίας είναι και η επιβολή χρηματικών προκαταβολών που κύριο σκοπό έχουν να παρεμποδίσουν την αλόγιστη και μη αναγκαία εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό. Εξαιτίας της γενικής φύσης του μέτρου, έχουν υπαχθεί σε αυτό και έμμεσες εισροές του γεωργικού τομέα των οποίων οι εισαγωγές πραγματοποιούνται από συνεταιριστικές οργανώσεις (όπως μοσχίδες, λιπάσματα κλπ.) και πάγιος εξοπλισμός μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων. Οι εισαγωγές αυτών των ειδών από συνεταιριστικές οργανώσεις θα πρέπει να εξαιρεθούν από το γενικό μέτρο για να μην αποδειχθεί αναίρετικό αντίθετων μέτρων της εφαρμοζόμενης πολιτικής στο γεωργικό τομέα.

Η σταδιακή κατάργηση πολλών κατηγοριών επιδοτήσεων προς τον γεωργικό τομέα αποδυναμώνει την ανταγωνιστικότητα των γεωργι-

κών προϊόντων. Στην προσπάθεια περιορισμού αυτής της αποδυναμώσεως είναι σκόπιμο να εξετασθεί η καθιέρωση ειδικών γεωργικών τιμολογίων από τους οργανισμούς κοινής ωφέλειας, με τη συλλογική ότι η συναλλαγματική ωφέλεια από την αύξηση της ανταγωνιστικότητας θα αντισταθμίσει το δημοσιονομικό πρόβλημα που θα προκληθεί.

Η σημασία της κατάρτισης μητρώου αγροτών στην πιο ορθολογική εφαρμογή της αγροτικής και κοινωνικής πολιτικής είναι τόσο μεγάλη ώστε παρέλκει οποιοσδήποτε τονισμός. Όμως, παρά την συγκρότηση ειδικής επιτροπής για το σκοπό αυτό, παρατηρείται μια ανεξήγητη στασιμότητα. Η θεσμοθέτηση της επιτροπής και η ενεργοποίηση της είναι εντελώς αναγκαίο να γίνει για να μην θραδώνει η παραγωγή των σχετικών αποτελεσμάτων.

Ο αγροτουρισμός μπορεί να εξασφαλίσει συμπληρωματικό εισόδημα στην αγροτική οικογένεια, ιδίως στην Ελλάδα που χαρακτηρίζεται από μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων και από σημαντικές τουριστικές δυνατότητες. Οι μέχρι τώρα δυνατότητες ανάπτυξης του αγροτουρισμού περιορίζονται στις διατάξεις που περιέχει ο αναπτυξιακός νόμος 1262) 82 που όμως κρίνεται ότι δεν επαρκούν για μια ανάπτυξη με οργανωμένη μορφή. Είναι προφανής η ανάγκη ύπαρξης ενός ευέλικτου συστήματος κινήτρων καθώς και σύστασης συντονιστικού Συμβουλίου Αγροτουρισμού, όπως είχε συμφωνηθεί κατά το 1984 από τους φορείς που αποτελούσαν τότε την Επιτροπή Αγροτουρισμού.

Στα πλαίσια της ολοκληρωμένης αντιμετώπισης του αναπτυξιακού προβλήματος των Ελληνικών περιφερειών με βάση τα ολοκληρωμένα μεσογειακά προγράμματα οι συνεταιριστικοί φορείς θεωρούν υποχρέωσή τους να ενεργοποιήσουν όλες τις δυνατότητές τους προς αυτή την κατεύθυνση αλλά και θεωρούν ότι πρέπει να δοθεί η ανάλογη βαρύτητα στις απόψεις τους για δραστηριοποίηση σε συνεταιριστική βάση, αφού οι συνεταιρισμοί από τη φύση τους αποστέλλουν φορείς οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Σχετικά με την προτεινόμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής πρέπει να εκφράσουμε τις ανησυχίες μας γιατί σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που έχει εισήγει η Κομισιόν θίγεται τα συμφέροντα των Ελλήνων αγροτών και περιστελλονται δραστηρικά και κοινωνικές εισροές

προς την γεωργία.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι και η ισχύουσα Κοινή Αγροτική Πολιτική δεν κατάφερε να προστατεύσει αποτελεσματικά τα γεωργικά εισοδήματα σε επίπεδο Κοινότητας με συνέπεια να ενταθούν οι εισοδηματικές ανισότητες μεταξύ του γεωργικού και μη γεωργικού τομέα καθώς και μεταξύ των Κρατών - Μελών.

Αλλά και η διαρθρωτική πολιτική που ακολούθησε στα πλαίσια της ισχύουσας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής αποδείχθηκε ανεπαρκής μέχρι ακατάλληλη για να δελτιώσει τις δομές των προβληματικών περιοχών στον αγροτικό τομέα, έτσι ώστε να φανούν σταδιακά τα ανταγωνιστικά τους στοιχεία.

Ιδιαίτερα πρέπει να μας ανησυχήσει η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εφαρμογή εξαιρετικά περιορισμένης πολιτικής τιμών που θα συρρικνώσει τα εισοδήματα των Ελλήνων αγροτών και πιθανότατα να οδηγήσει στην καταστροφή πολλές μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις μας. Τέλος θα πρέπει να επισημάνουμε ότι πρέπει να ενισχυθούν οι μικρές παραγωγές και τα οποιαδήποτε περιοριστικά μέτρα στα πλαίσια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής να υφίστανται εκείνους που είναι υπεύθυνοι για την υπερπαραγωγή των πλεονασματικών προϊόντων όπως τα γαλακτοκομικά και το εοδινό κρέας.

Η εφαρμογή της επιδιωκόμενης αναπτυξιακής πολιτικής για τους συνεταίριστους προϋποθέτει επαρκή υποδομή των συνεταίριστων οργανώσεων σε στελεχειακό δυναμικό καταρτιζόμενο και ικανό να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις. Ως τομείς προτεραιότητας θεωρούνται η μεταποίηση των προϊόντων, με έμφαση τους τομείς στρατηγικής σημασίας και υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης καθώς και η εμπορία των προϊόντων. Οι συνεταίριστοι θεωρούν ότι θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις, με την ενίσχυση τους να αποκτήσουν δικιά τους υπηρεσιακά στελέχη και όχι με την απόσπαση γεωτεχνικών από το Υπουργείο Γεωργίας που δεν είναι δυνατό να ταυτισθούν με τις βλέψεις και τις προοπτικές του προσωρινού «εργοδότη» τους. Εξάλλου η απασχόληση στη συνεταίριστική Οργάνωση αποτελεί καθυστερημένη επένδυση της Οργάνωσης που χάνεται όταν οι υπάλληλοι που έχουν αποσπασθεί μετακινούνται για την εξυπηρέτηση υπηρεσιακών αναγκών.

Η συνεταίριστική και η γεωργική εκπαιδευ-

ση και επιμόρφωση αποτελούν πάντα την υψίστη σημασία αφανή επένδυση. Ο ευρύτατος χώρος που σφείλει να καλύψει η ΠΑΣΕΓΕΣ με τα εκπαιδευτικά της προγράμματα, επιβάλλει την αναβάθμιση της Συνεταιριστικής Σχολής Θεσσαλονίκης και την αύξηση του αριθμού των περιφερειακών εκπαιδευτικών κέντρων.

Με τη συμπλήρωση της στελέχωσης και με την επιμόρφωση των συνεταίριστων στελεχών θα μπορέσει να τεθεί στις σωστές του βάσεις ο προγραμματισμός των συνεταίριστων δραστηριοτήτων και κυρίως των συνεταίριστων επενδύσεων με σκοπό την αλληλοσυμπλήρωση των αναγκών και την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής οικονομίας συνεταίριστων πόρων. Ο προγραμματισμός των συνεταίριστων επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο συνδέεται στενά και με την οργανωτική διασύνδεση της ΠΑΣΕΓΕΣ και των εθνικού επιπέδου συνεταίριστικών οργανώσεων, ώστε να αποφευχθεί ο πολυκεντρισμός στη λήψη αποφάσεων που θα καταλήξει στην αποδυνάμωση του συνεταίριστικού οικοδομήματος. Ο αυτονομικός και ο ενιαίος προγραμματισμός θα αποδείξουν ότι οι συνεταίρισμοί δεν αποτελούνται από ανεξάρτητους θύλακες προσωπικής επιδιόρθωσης και αναγνώρισης ικανοτήτων, αλλά από ένα αρμονικά δεμένο σύνολο που με το μέγιστο εαθμίο αποκέντρωσης επιδιώκει ένα κοινό στόχο, την κοινωνικοοικονομική άνοδο της μεγαλύτερης τάξης εργαζομένων. Εξάλλου ο ενιαίος και ορθολογικός προγραμματισμός των συνεταίριστικών επενδύσεων θα δημιουργήσει τη δυνατότητα όχι μόνο για την εξασφάλιση της αναγκαίας υψηλού επιπέδου τεχνικής υποστήριξης αλλά και τη μείωση του κόστους και την καθιέρωση «εξέφαντων» διαδικασιών όπως ταιριάζει στη φύση του συνεταίριστικού θεσμού.

Τέλος η οργανική σύνδεση και η ενιαία δράση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων θα δημιουργήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την καθιέρωση του ενιαίου σήματος των συνεταίριστικών προϊόντων η έλλειψη του οποίου σήμερα αποστερεί τον συναιδηγό καταναλωτή από τη δυνατότητα εύκολης επίσημανσης και επιλογής των συνεταίριστικών προϊόντων.

Αγαπητοί Συνάδελφοι, κανενός την προσοχή δεν διαφεύγει η ιστορική αλήθεια ότι οι συνεταίριστικές ιδέες απασχάλυπτονται κάθε φορά που συσσωρεύονται προβλήματα. Πολλοί θεωρούν τους συνεταίρισμούς σαν σωσίβια για τις

(Συνέχεια στη σελ. 114)

ΘΕΣΕΙΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

ΠΑΡΑΝΟΗΣΕΙΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Στο προηγούμενο τεύχος είχε επισημανθεί η ανάγκη οριοθέτησης της επωνυμίας του Συνεταιρισμού για ν' αποφευχθεί διαστροφή της αληθινής του έννοιας. Σήμερα θα σημειώσουμε ενδεικτικά μερικά προβλήματα που ανακύπτουν από πλήρη παρανόηση του περιεχόμενου και των επιδιώξεών του.

— Το Συμβούλιο Επικρατείας (Γνωμ. 665/83) αποφαινεται για τους Οικονομικούς Συνεταιρισμούς, ότι «η επιδίωξη εξασφάλισης στέγης για τα μέλη τους αποτελεί κερδοσκοπικό σκοπό, αφού επιζητείται με την εξασφάλιση κατοικίας παροχή στα μέλη υλικής ωφέλειας που προστίθεται στην περιουσία τους και προάγει την οικονομία των μελών τους». Με την άποψη αυτή αφαιρείται από το Συνεταιρισμό το βασικό χαρακτηριστικό του γνώρισμα της έλλειψης κέρδους, με τα δυσμενή επακόλουθα χωρίς να θεμελιώνεται με ποιά θεωρία η θελτώση της οικονομίας του ατόμου ταυτίζεται με την έννοια του κέρδους.

— Τα τελευταία χρόνια καθιερώθηκε φορολογία των μελών Συνεταιρισμών στο εισπραττόμενο «μέρισμα» από τις συνεταιρικές μερίδες (με έκπτωση ορισμένου ποσού). Αγνοείται ότι σε καμιά περίπτωση δεν υπάρχει νομοθετική ή καταστατική διάταξη για διανομή μερίσματος στις Συνεταιρικές Οργανώσεις, ούτε φυσικά ενεργείται τέτοια διανομή. Οι συνεταιρικές μερίδες απολαμβάνουν τόκο που με τις γενικές διατάξεις του ΚΦΝ είναι αφορολόγητος. Άλλως τε ο Συνεταιρισμός δεν πραγματοποιεί κέρδος. Είναι δυνατό στο τέλος της χρήσης να προκύπτουν πλεονάσματα που αποδίδονται στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το Συνεταιρισμό με τη μορφή

των επιστροφών (ριστούρν). Αν προκύπτουν ελλείμματα επιβάλλονται εισφορές στα μέλη για την κάλυψή τους. Ο διεθνικός όρος RISTOURNE δεν μπορεί να μεταφράζεται σε μέρισμα και να φορολογείται. Το θέμα είχε λυθεί με το Ν. 3843) 58 «περί φορολογίας εισοδήματος Ν.Π.» που εξαιρεί από την φορολογία το διανεμόμενο εισόδημα ή κέρδος στα μέλη Συνεταιρισμών και Ενώσεων με συμπληρωματική διευκρίνιση των απαλλαγών από το Ν. 12) 1975, γιατί δεν αποτελεί φορολογητέα ύλη. Εξ άλλου ο Ν. 148) 1967 που καθιέρωσε το φόρο επί μερισμάτων δεν αναφέρεται στους Συνεταιρισμούς.

— Τελευταία το Υπουργείο Οικονομικών (Εγκ. Γεν. Λογ. 10605/972/28. 1.86) χαρακτηρίζει περιέργως το Συνεταιρισμό «σαν ιδίτυπο Οργανισμό κοινής ωφέλειας με τις παρεπόμενες συνέπειες. Δυστυχώς η ένταξη του Συνεταιρισμού στον κοινωνικοποιημένο τομέα της οικονομίας έχει εκστομισθεί και από άλλα επίσημα χείλη.

Σε άλλη σελίδα μας αναλύεται το νόημα του Συνεταιρισμού, όπως έχει γίνει διεθνικά αποδεκτό και διδάσκεται στα ειδικά επιστημονικά συγγράμματα. Για να εκλείψουν οι επιζήμιες παρερμηνείες που επιδρούν αρνητικά στη συνεταιριστική ανάπτυξη θα ήταν χρήσιμη η οργάνωση ειδικών σεμιναρίων για τα στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης που ασχολούνται με συνεταιριστικά θέματα, για ν' αποφεύγονται αλλοιώσεις που μας εκθέτουν γενικότερα, αφού μάλιστα η Κυβέρνηση διακηρύσσει ότι αποδίδει προέχουσα θέση στους Συνεταιρισμούς για την ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η κυβέρνηση χαράζοντας την πολιτική της τόνισε απαρχής ότι αποδίδει στην ανάπτυξη της συλλογικής δραστηριότητας με βάση τους Συνεταιρισμούς. Αυτό διακήρυξε επανειλημμένα και ο Πρωθυπουργός, γιατί εναρμονίζεται με το γενικότερο πρόγραμμα αποκέντρωσης - αυτοδιαχείρισης για την καταπολέμηση της κρατικής γραφειοκρατίας και την επιτυχία αναπτυξιακής δραστηριότητας.

Μια κατηγορία Συνεταιρισμών αποτελούν οι Οικοδομικοί και μερικοί απ' αυτούς παρουσιάζουν αξιόλογη δραστηριότητα. Ανάμεσά τους ο Οικ ο δο μι κ ό ς Σ υ ν ε τ α ι ρ ι σ μ ό ς Υ π α λ λ ή λ ω ν ΑΤΕ που περιλαμβάνει το σύνολο σχεδόν των προσωπικού της και κατόρθωσε στην 35χρονη δραστηριοποίησή του να συμβάλει αποτελεσματικά στην επίλυση του στεγαστικού προβλήματος των μελών του δημιουργώντας και υποδειγματικό οικισμό στην Ανάβυσσο και παρέχοντας πιστωτικές ενισχύσεις με σύμφωνη δαπάνη από την Τράπεζα, αλλά και από δικά του κεφάλαια που δημιούργησε προσθετικά.

Είδαν όμως το φως της δημοσιότητας διαμαρτυρίες του Συνεταιρισμού για προθέσεις της Τράπεζας να καθορίζει στο εξής η ίδια την επιλογή των μελών και το

πρόσ του δανείου στέγασης, καθώς και τον τρόπο χορήγησής τους αφαιρώντας κάθε πρωτοβουλία του Συνεταιρισμού. Μια τέτοια τακτική όμως καταλύει την αυτοτέλεια και αυτεθύνη του Συνεταιρισμού δημιουργώντας επέμβαση στην εσωτερική λειτουργία του και είναι αντίθετη προς το πνεύμα του Συνεργασιισμού και τις παραπάνω κυβερνητικές κατευθύνσεις.

Σχετικά επισημαίνεται και ο εξακολουθητικός τρόπος δανεισμού των Γεωργικών Συνεταιρισμών στις θραχυπρόθεσμες καλλιεργητικές ενισχύσεις στα κατ'ιδίαν μέλη, αντί του νομικού προσώπου του Συνεταιρισμού.

Θέλουμε να πιστεύουμε, ότι η Αγροτική Τράπεζα, που συνέβαλε αποτελεσματικά επί 60 χρόνια σχεδόν στην ανάπτυξη γενικότερα της συνεταιριστικής κίνησης και έχει τη σχετική εμπειρία, θα μελετήσει πληρέστερα το θέμα και θ' αναθεωρήσει τις αποφάσεις της αφήνοντας το Συνεταιρισμό απερίσπαστο στη λειτουργία του, αφού άλλωστε τον ελέγχει, αποφεύγοντας κάθε ανάμιξη στα εσωτερικά του θέματα. Κι ακόμη ότι θα ενισχύσει τη δημιουργική του δραστηριότητα αποφεύγοντας τέτοιες επίζημιες ενέργειες, που είναι και αντίθετες προς τη συνεταιριστική πολιτική του Ιδρύματος, αλλά και δεν εναρμονίζονται προς τις κυβερνητικές κατευθύνσεις.

ΔΟΛΙΧΟΔΡΟΜΙΕΣ ANTI ΤΗ ΡΗΤΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΕΣΦΑΛΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Β' 747/12.12.1985) η με αρ. 55217 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας κ. Ι. Πατάκη, με την οποία μειώνεται στο μισό ο ελάχιστος αριθμός μελών 1508 αγροτικών συνεταιρισμών, που έχουν ή θα έχουν περιφέρεια σε ονομαστικά σ' αυτήν αναφερόμενους δήμους-κοινότητες 49 νομών της Χώρας. Σ' αυτούς περιλαμ-

βάνονται γενικού σκοπού συνεταιρισμοί ορεινών, γημορεινών και νησιωτικών περιοχών, των οποίων ο ελάχιστος αριθμός τους μειώνεται σε 10 (από 20). Η απόφαση αυτή βασίζεται σε σχετική εξουσιοδότηση του άρθρου 5 παρ. 3 του ν. 1541) 1985.

Μετά την απόφαση αυτή, οι υπάρχοντες συνεταιρισμοί στους αναφερόμενους δήμους

και Κοινοότητες, εφ' όσον δεν υπάρχει άλλος παρόμοιος συνεταιρισμός στην ίδια περιφέρεια, δεν υποχρεώνονται να συγχωρευθούν με συνεταιρισμό γειτονικού δήμου ή κοινότητας, ή άλλως να διαλυθούν, όπως απαιτούσαν οι διατάξεις του άρθρου 63 παρ. 5 και 8 του ίδιου νόμου, εκτός αν δεν συγκεντρώνουν και τον μειωμένο πλέον ελάχιστο αριθμό μελών.

Σύμφωνα όμως με την Έκθεση Πραγμάτων 1984 της Διεύθυνσης Συνεταιρισμών της ΑΤΕ, κατά το τέλος του 1984 λειτουργούσαν μόνο 2190 συνεταιρισμοί με αριθμό μελών κάτω των 50, στους οποίους περιλαμβάνονται και Συνεταιρισμοί ειδικού σκοπού πάνω από 20 μέλη που δεν διαλύονται σύμφωνα με το νόμο.

Είναι εύλογη η υπόθεση, ότι οι ολιγομελείς αυτοί συνεταιρισμοί υπάρχουν κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές κοινότητες και στα μικρά νησιά. Επομένως στο σύνολό τους σχεδόν διατηρούνται με την παραπάνω απόφαση του Υπουργού Γεωργίας σε επίπεδα, που φυσιολογικά, χωρίς νομοθετικό εξαναγκασμό, είχαν φτάσει.

ΟΙ ΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΙΞΕΙΣ ΣΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ

Γράφηκε στον τύπο, χωρίς να προωλέσει διάψευση, ούτε γ' αποτελέσει αντικείμενο διαμαρτυρίας, ότι πρέπει μάλλον γ' αγασμένεται «αντικατάσταση» του Προέδρου της ΠΑΣΕΓΕΣ, επειδή τα αιτήματα που έθεσε κατά την επέτειο του Κιλελέρ, δείχνουν μείωση του κυβερνητικού ενδιαφέροντος για τον αγροτικό κόσμο.

Αυτή η μικρή είδηση δείχνει ότι η κορυφαία οργάνωση των Συνεταιρισμών, εξομοιώνεται προς κάποιο οργανισμό του Δημοσίου, αφού με κυβερνητική επέμβαση μπορεί να αντικαθίσταται ο Πρόεδρος της όταν δεν θεωρούνται αρκετά στην Κυβέρνηση τα λεγόμενά του.

Δεύτερο είναι ότι αυτή η τοποθέτηση

Ακόμη είναι εύλογο, το 50% των Κοινοτήτων, στις οποίες δεν έχουν ιδρυθεί ακόμη Συνεταιρισμοί, και για τους οποίους θεσπίστηκαν οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 1 και 2 για 50 και 20 ιδρυτικά μέλη, να είναι Κοινοότητες ορεινών κλπ. περιοχών, που οι περισσότερες όμοια θα περιλαμβάνονται στην παραπάνω απόφαση μείωσης του αριθμού ιδρυτικών μελών.

Έτσι, ουσιαστικά, έμμεσα ανατρέπεται ο νόμος, λίγους μήνες μετά την ψήφισή του, με την αδρανοποίηση των παραπάνω διατάξεων των άρθρων 63 παρ. 5 και 8 και 5 παρ. 1 και 2, που παλλά προβλήματα προκάλεσαν εξ αιτίας της αναγκαστικότητάς τους και του ανέφικτου της εφαρμογής τους.

Όμως αντί της δολιχοδρομίας αυτής, θα ήταν πιο ειλικρινής μια κατάρτιση των σχετικών διατάξεων, που είναι αδόκιμες για συνεταιρισμούς, καθώς και των άλλων για τις Ενώσεις. Η αναγκαστική αριθμητική μείθυνση δεν συνεπάγεται απαραίτητα επιτυχία για τους συνεταιρισμούς.

του θέματος δεν ενόχλησε και δεν εμφάνισε, όπως θα έπρεπε, αντιδράσεις της συνεταιριστικής κίνησης, που όφειλε σύσσωμη να θροναιοφωνάξει, ότι όλα τα μέλη της Διοίκησης της ΠΑΣΕΓΕΣ και κατά συνέπεια και ο Πρόεδρος της είναι αρεστά, δηλαδή εκλέγονται από τους συνεταιρισμένους αγρότες και μόνο αυτοί μπορούν να τα αντικαλέσουν και να τα αντικαταστήσουν. Εκλέγονται για να υπεραπέχονται και να προωθούν τα συμφέροντα των Συνεταιρισμών και όχι για να είναι αρεστά στην εκάστοτε Κυβέρνηση. Δεν είναι διορισμένοι από την Κυβέρνηση για να μπορούν και να αντικαθίστανται με διάφορες εξωτερικές επεμβάσεις.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 1541/85 ΠΟΥ ΠΕΡΙΠΛΕΚΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ανακοινώθηκαν προτεινόμενες από τον Υπουργό Γεωργίας τροποποιήσεις του Νόμου για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς με προσθήκη στο Ν) Σ «για τη ρύθ-

μηση ειδικών εποικιστικών θεμάτων». (Βλ. αναλυτικά σε άλλες σελίδες μας).

Με τις ρυθμίσεις που προτείνονται, στα περισσότερα σημεία όχι μόνο δεν τακτοποιούνται οι αντίστοιχες διατάξεις του νόμου, αλλά δημιουργούνται και άλλα προβλήματα, ενώ δεν περιλαμβάνονται διατάξεις για την τακτοποίηση θεμάτων, που προβλήθηκαν στην τελευταία Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ, με ουσιαστικό περιεχόμενο.

Κατά τη διατύπωση του ΝΣ για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς η Εταιρεία των Φίλων του Συνεργατισμού, διατυπώνοντας έγκαιρα και λεπτομερειακά τις απόψεις της στις καθέκαστα διατάξεις του, είχε τονίσει, ότι η τροποποίηση ή αντικατάσταση διατάξεων θεσμικών νόμων, όπως είναι ο νόμος για Συνεταιρισμούς, απαιτούν επιστημονική και πρακτική ειδικευση, ιδιαίτερη επιμέλεια και εμπειρία για να μην απολήγουν σε αρνητικά αποτελέσματα. Και οι παραπάνω τροποποιήσεις δεν νομίζουμε ότι είναι στο σύνολό τους εποικοδομητικές.

Οι αρμόδιοι ως τις προσέξουν και εκτιμήσουν καλύτερα πριν ψηφιστούν, αλλά και ως διευρύνουν τον κύκλο της έρευνας για τ' αδύνατα σημεία του νόμου, για να μη χωλαίνει εξακολούθητικά η εφαρμογή του ή θρίσκειται αντίθετη με την ελεύθερη έκφραση των συνεταιρισμένων αγροτών που απολήγει σε δικαστικούς αγώνες.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣΤΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΙΝΑ

Η Κινέζικη φιλοσοφία είναι γνωστή σαν βαθυστόχαστη και ρεαλιστική. Γι αυτό μελετάται και γίνεται αποδεκτή από πολλούς.

Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Βιομηχανίας και Εμπορίου της Κίνας LIANG CHUANTUN, σε ομιλία που έκανε στην Αθήνα καθόρισε την ορθή τοποθέτηση του Συνεταιρισμού στο πλαίσιο της συλλογικής πρωτοβουλίας που μαζί με την ατομική αποτελούν τον τομέα ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που διαχωρίζεται από την κρατική πρωτοβουλία.

Σε ερώτηση δημοσιογράφου στο τέλος της ομιλίας του αν οι Συνεταιρισμοί στην Κίνα τελούν υπό καθεστώς κρατικής κηδεμονίας, απάντησε ότι τα κολχός ανάγονται στην ιστορία και αν οι Συνεταιρισμοί δεχόντουσαν κρατική επέμβαση αντίθετη και με το πνεύμα της αποκέντρωσης, θα έπαιναν να είναι Συνεταιρισμοί. Όταν το κράτος, είπε, δημιουργεί συνθήκες ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα για στήριξη της οικονομίας, είναι αδιανόητη η κρατική παρέμβαση στην εσωτερική λειτουργία του Συνεταιρισμού, γιατί τότε θα έπρεπε να μιλούμε για κρατική και όχι συνεταιριστική ανάπτυξη. Ας προσεχθεί κι εδώ η Κινέζικη φιλοσοφία.

ΣΥΓΧΥΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΜΙΞΗ ΠΟΛΛΩΝ «ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΩΝ»

Πληροφορούμαστε ότι γίνονται συνεννοήσεις μεταξύ Υπουργείου Γεωργίας και Πανεπιστημίου Αθηνών για την ίδρυση Ινστιτούτου που θα αναλάβει την εκπαίδευση αγροτών και συνεταιριστικών στελεχών σε θέματα συνεργατισμού. Το Ινστιτούτο αυτό θα έχει την ευθύνη της εκπαίδευσης επιστημονικών γνώσεων για τη συνεταιριστική ιδέα στους αγρότες και στα συνεταιριστικά στελέχη, με την οργάνωση σεμιναρίων, διαλέξεων και μαθημάτων στην περιφέρεια. Την ευθύνη της ύ-

λης θα έχει το Πανεπιστήμιο, ενώ το Υπουργείο Γεωργίας θα παρέχει τεχνική υποστήριξη.

Η πρώτη εντύπωση που προκαλείται από την είδηση αυτή είναι ότι δεν εμφανίζεται πουθενά η ΠΑΣΕΓΕΣ, η οποία όμως, σύμφωνα με το νόμο 1541) 85 (άρ. 56 παρ. 5): «Ιδρύει κέντρα εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα Υπουργεία Γεωργίας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, κάτω από τον προγραμματισμό και την εποπτεία των οποίων λειτουργεί η εξωσχολική επαγγελματική γεωργική εκπαίδευση και τα επαγγελματικά γεωργικά λύκεια αντίστοιχα». Εξάλλου, η ΠΑΣΕΓΕΣ διατηρεί Υπηρεσία Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης και Συνεταιριστική Σχολή στη Θεσσαλονίκη, με ιστορία πάνω από 30 χρόνια. Δεν πρέπει να έχει λόγο η ΠΑΣΕΓΕΣ σε μια πρωτοβουλία που αναφέρεται στη συνεταιριστική εκπαίδευση;

Ευχής έργο θα ήταν να ασχοληθεί και το Πανεπιστήμιο καθώς και οι άλλες ανώτατες οικονομικές σχολές με θέματα συνεταιρισμών. Θα περίμενε όμως κανείς ότι πρώτα θα καθιερώσουν τη διδασκαλία των σχετικών συνεταιριστικών μαθημάτων στις Σχολές τους και μετέπειτα θα αναλάβουν και την εκπαίδευση των επισημονικών γνώσεων.

Θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή όσων ενδιαφέρονται για τη διάδοση των συνεταιριστικών ιδεών και γνώσεων, ότι με την πληθώρα των φορέων που ασυντόνιστα ασχολούνται με τη συνεταιριστική διαφώτιση (ΠΑΣΕΓΕΣ, ΕΑΚΕΠΑ, ΝΕΛΕ, Ελεύθερα Ανοικτά Πανεπιστήμια), περισσότερη σύγχυση έχει δημιουργηθεί παρά ενημέρωση. Οι καλές προθέσεις δεν είναι πάντοτε αρκετές για την επίτευξη καλών αποτελεσμάτων.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΠΑΣΕΓΕΣ

(Συνέχειο από τη σελ. 108)
 τρικυμίες και τους ξενοούν όταν οι δυσκολίες ξεπεραστούν. Όμως εμείς οι συνεταιριστές, έχουμε διαπιστώσει ότι η συμβολή των συνεταιρισμών είναι απλόχερη σε κάθε περίπτωση, εφ' όσον η υποσείρωση των μελών τους είναι μόνιμη και σταθερή. Όταν αυτό συμβαίνει, το

συνεταιριστικό οικοδόμημα δεν κλονίζεται από τις αρνητικές οικονομικές συγκυρίες. Αλλά και όταν αυτή η χαρακτηριστική για τους συνεταιρισμούς σταθερότητα δεν έχει επιτευχθεί όπως στη δική μας περίπτωση, κάθε δυσκολία μπορεί να λειτουργήσει σαν αφετηρία για ένα καινούργιο ξεκίνημα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Τα κείμενα που υπογράφονται ή για τα οποία αναφέρεται η προέλευση, δέν απηχούν κατ' ανάγκη και τις θέσεις της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Οι εργασίες να είναι όσο το δυνατό συνοπτικές και συνεκτικές και η έκτασή τους, πλην εξαιρέσεων, να μη ξεπερνά το ισοδύναμο 8 τυπωμένων σελίδων. Η Συντακτική Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα δημοσίευσης ή μη εργασιών που της παραδίδονται καθώς και καθορισμού του χρόνου δημοσίευσης, ανάλογα με τις δυνατότητες. Κείμενα που δημοσιεύονται ή όχι, δέν επιστρέφονται.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΚΑ ΤΟ Ν. 1541) 85

Κατατέθηκε στη Βουλή πρόταση με την οποία προτείνονται οι παρακάτω προσθήκες στο Ν) Σ «Ρύθμιση ειδικών εποικιστικών θεμάτων» που αφορούν το Ν. 1541) 85 «Περί Αγροτικών Συνεταιρισμών».

Οι τροποποιούμενες διατάξεις

1. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 16 του Ν. 1541) 85 αντικαθίσταται ως εξής:

«Με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, η οποία εκδίδεται με σύμφωνη γνώμη της ΠΑΣΕΓΕΣ, η συνεταιριστική μερίδα μπορεί να μειωθεί έως το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δρχ., εφόσον πρόκειται για αγροτικούς συνεταιρισμούς ορεινών ή ημιορεινών ή προβληματικών περιοχών ή μικρών νησιών ή συνεταιρισμούς θαλασσοκτημόνων».

2. Η παρ. 2 του άρθ. 25 του Ν. 1541) 85 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Για τη λήψη απόφασης σχετικά με την παράταση της διάρκειας του συνεταιρισμού, τη διάλυσή του, τη μεταβολή των σκοπών του, τη συγχώνευση του συνεταιρισμού, τη συμμετοχή του σε κοινές επιχειρήσεις, τη σύσταση ή συμμετοχή σε συνεταιριστικές εταιρείες, σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 4 και 59 αντίστοιχα, την ανάκληση του διοικητικού συμβουλίου, του εποπτικού συμβουλίου ή μελών αυτών, την ανάκληση αντιπροσώπων σε συνεταιριστικές οργανώσεις ανωτέρου βαθμού, σε συνεταιριστικούς οργανισμούς ή στην ΠΑΣΕΓΕΣ την τροποποίηση του καταστατικού του, την επιδίωξη των μελών για κάλυψη τυχόν ζημιών, την επιβολή ειδικής εισφοράς στα μέλη, την εκποίηση ή δωρεά ακινήτων και για κάθε άλλο θέμα, όπου ο νόμος αυτός ή το καταστατικό του συνεταιρισμού απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία, απαιτείται παρουσία των δύο τρίτων (2/3) των παρόντων κατά την ψηφοφορία συνεταίρων».

3. Η παρ. 5 του άρθρου 29 του Ν. 1541) 1985 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του».

4. Η παρ. 2 του άρθρου 32 του Ν. 1541) 85 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Το σώμα συγκροτείται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Γεωργίας, ύστερα από γνώμη της ΠΑ-

ΣΕΓΕΣ. Το σώμα εποπτεύεται από τον Υπουργό Γεωργίας και διοικείται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας που δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

α. Τρία (3) μέλη, που προτείνονται με τους αναπληρωτές τους, από το διοικητικό συμβούλιο της ΠΑΣΕΓΕΣ και

β. Τρία (3) μέλη που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τον Υπουργό Γεωργίας με την απόφαση συγκρότησης του διοικητικού συμβουλίου.

γ. Ένα (1) μέλος, που προτείνεται με τον αναπληρωτή του από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ).

Ως Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του σώματος ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας ένα από τα μέλη του. Με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας ρυθμίζονται τα θέματα λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου.

Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου είναι τριετής.

5. Μετά την παρ. 7 του άρθρου 63 του Ν. 1541) 85 προστίθεται νέα παράγραφος 8, ενώ η παρ. 8 αριθμείται ως παρ. 9 η οποία έχει ως εξής:

«9. Η γενική συνέλευση συνεδριάζει έγκυρα για τη λήψη απόφασης συγχώνευσης αγροτικών συνεταιρισμών και ενώσεων αγροτικών συνεταιρισμών ή προσαρμογής των καταστατικών τους στις διατάξεις του νόμου αυτού, σύμφωνα με τις παρ. 1, 2 και 7 του άρθρου αυτού, εφ' όσον στην αρχή της συνεδρίασης είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστον μέλη.

Αν στην πρώτη σύγκληση της γενικής συνέλευσης, που συνέρχεται με τον ανωτέρω σκοπό, δεν υπάρχει απαρτία συνέρχεται επαναληπτική γενική συνέλευση, σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 24 του νόμου αυτού και βρίσκεται σε απαρτία ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρόντων μελών.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης στα πιο πάνω θέματα λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών».

6. Η παρ. 1 του άρθρου 73 του Ν. 1541)85 αντικαθίσταται ως εξής:

1. Από τις υπάρχουσες αναγκαστικές συνεταιριστικές οργανώσεις διατηρούνται μόνο οι συνεταιρισμοί δασοκτημόνων (α. ν. 1527/1939 ΦΕΚ 64) οι ΤΟΕΒ, οι ο:νοποιητικοί Σάμου (α.ν. 6085/1934 ΦΕΚ 85), οι μαστίχης Χίου (α.ν. 1390/1939 ΦΕΚ 364), ο κροκοπαρωγών (ν.δ. 818/1971 ΦΕΚ 9), οι σύνδεσμοι κ:τροπαραγωγών (ν. 4873/1931 ΦΕΚ 54), οι διαχειρίσεις ακινήτου συνιδιοκτησίας και κοινής χορτονομής (ν.δ. 11.7.1923 ΦΕΚ 195Α) και οι συνεταιρισμοί Θήρας - Θηρασίας (Ν. 359/1947 ΦΕΚ 144/1947).

Διατηρούνται επίσης και οι υπάρχουσες ενώσεις αυτών των συνεταιρισμών. Τα μέλη αναγκαστικών συνεταιρισμών που διατηρούνται δικαιούνται να είναι συγχρόνως τακτικά ή ειδικά μέλη αγροτικού συνεταιρισμού, εφόσον έχουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις.

7. Η παρ. 4 του άρθρου 73 του Ν. 1541)85 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Οι διατάξεις των άρθρων 21 παρ. 2 και 3 και 43 παρ. 2 του νόμου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως στους αναγκαστικούς συνε-

ταιρισμούς και τις ενώσεις τους που διατηρούνται.

«Στους συνεταιρισμούς ακινήτου συνιδιοκτησίας αν και κατά την επαναληπτική γενική συνέλευση δεν επιτευχθεί η απαρτία που προβλέπεται στα άρθρα 24 και 25 του νόμου αυτού, συνέρχεται χωρίς νέα πρόσκληση νέα επαναληπτική συνέλευση σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 24. Η συνέλευση αυτή βρίσκεται σε απαρτία ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρόντων μελών.

Κατά τα λοιπά, παραπομπή των διατάξεων της ειδικής νομοθεσίας, από την οποία διέπονται οι διατηρούμενες αναγκαστικές συνεταιριστικές οργανώσεις, στη νομοθεσία των ελευθέρων γεωργικών συνεταιρισμών, νοείται ως παραπομπή στις διατάξεις του νόμου αυτού».

8. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 76 του Ν. 1541)85 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

«Με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατή η μετάθεση της προθεσμίας διεξαγωγής των εκλογών στις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις μέχρι ένα χρόνο από τη λήξη της».

Παρατηρήσεις και Προτάσεις της Ε.Φ.Σ.

Σχετικά με τις παραπάνω προτάσεις η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ με έγγραφό της προς τη Βουλή των Ελλήνων και τον κ. Υπουργό Γεωργίας επιστημαίνει:

1. Ά ρ θ ρ ο 16 π α ρ. 2: Με την προτεινόμενη τροποποίηση περιλαμβάνεται και η κατηγορία των Αναγκαστικών Συνεταιρισμών Δασοκτημόνων στο δικαίωμα του Υ.Γ. να μειώνει την αξία συνεταιρικής μερίδας έως το ποσό 10.000 δραχμών.

Σε κάποια άλλη χρονική στιγμή ίσως διαπιστωθεί ότι και μια άλλη κατηγορία Συνεταιρισμών αντιμετωπίζει ανάλογα προβλήματα π.χ. Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί Διαχ. Ακινήτης Συνιδιοκτησίας, Κ:τροπαραγωγών, Μαστίχης κλπ. που τα μέλη τους αφήνουν και σε άλλους Συνεταιρισμούς και θα χρειασθεί νέα τροποποίηση, γιατί η συλλογιστική βάση της κρατικής παρέμβασης παραμένει.

Η τροποποίηση αντίθετα παρείχε την ευκαιρία ολοκληρωτικής κατάργησης της κρατικής παρέμβασης, που δεν συμβιβάζεται με τη συνεταιριστική αυτονομία και καθορισμό της αξίας συνεταιρικής μερίδος με απόφαση της Γεν. Συνέλευσης.

2. Ά ρ θ ρ ο 25 παρ. 2: Αντί της επέκτασης της αυξημένης απαρτίας και στην περίπτωση της μεταβίβασης ή δωρεάς ακινήτου θα έπρεπε να επανεξετασθεί σφαιρικά το θέμα με τον περιορισμό σε βασικές διατάξεις και μείωση του ποσοστού γιατί όπως κατάδειξε και η μέχρι σήμερα εφαρμογή του νόμου η επίτευξη του είναι πρακτικά αδύνατη και αποβαίνει αργητική στη συνεταιριστική ανά-

πτυξη.

Αντίθετα ο περιορισμός της απόλυτης πλειοψηφίας στη λήψη αποφάσεων επί των μελών που λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία, όχι μόνο εξουδετερώνει την απαρτία των 2)3 ήταν 1)2 του συνόλου των μελών, αλλά οδηγεί σε επικίνδυνες συνέπειες και μπορεί ν' αποθεί πρόξενος δεινών για τους Συνεταιρισμούς, όταν ένας ελάχιστος αριθμός συνταίρων που παραμένει στην ψηφοφορία μπορεί να λάβει σοβαρές αποφάσεις. Το θέμα καλυπτόταν με τη διάταξη του Ν. 602 (άρθρ. 44 παρ. 6) που καθόριζε ότι όσοι αποχωρούν πριν από την ψηφοφορία θεωρούνται ότι αρνούνται ψήφο και πρέπει να επαναφερθεί σε συνδυασμό με τη μείωση της απαρτίας και περιορισμό στην απόλυτη πλειοψηφία.

3. Άρθρο 32 παρ. 4: Με την τροπολογία δεν μεταβάλλεται μόνο ο τρόπος διορισμού του Προέδρου του Σώματος Ελεγκτών, όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση, αλλά και η σύνθεσή του με περιορισμό των εκπροσώπων της ΠΑΣΕΓΕΣ από 4 σε 3 και ισάριθμη αύξηση των εκπροσώπων του Υ.Γ., κατάργηση του επιστημονικού μέλους και αντικατάστασή του από εκπρόσωπό της ΑΤΕ. Έτσι το Σώμα ελέγχεται απόλυτα από τον Υπουργό Γεωργίας με κατά πλειοψηφία υπαλληλική συγκρότηση και η όλη φιλοσοφία του Ν. 1541)85 για την κατάργηση της κρατικής κηδεμονίας αναιρείται, αφού οι αιρετοί εκπρόσωποι μεταβάλλονται σε μειοψηφία. Επανέρχονται ουσιαστικά μετά 55 χρόνια η άμεση κρατική εποπτεία και έλεγχος.

4. Άρθρο 63 παρ. 7: Με την προτεινόμενη προσθήκη επιδιώκεται η λήψη αποφάσεων συγχώνευσης «πάση θυσία» (κατά την έννοια ο σκοπός αγιάζει τα μέσα) των λειτουργούντων Συνεταιρισμών και η εξαφάνιση κάθε τρόπου επίλογής, παρέχοντας το δικαίωμα σ' ελάχιστο αριθμό μελών ν' αποφασίζει για ένα τόσο σημαντικό θέμα. Αντί το Υπουργείο Γεωργίας να προβληματισθεί από τις αντιδράσεις κατά της υποχρεωτικής συγχώνευσης, που εκδηλώθηκαν έντονα και στην τελευταία Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ, οδηγεί τους Συνεταιρισμούς σε πλήρη άρνηση βασικών συνεταιριστικών αρχών, προβάλλοντας στην εισηγητική έκθεση δικαιολογητικούς λόγους που ισχύουν και για άλλα σοβαρότερα θέματα Γενικών Συνελεύσεων, χωρίς ν' αντιμετωπίζονται με ανάλογες διατάξεις.

5. Άρθρο 73 παρ. 4: Η εξαιρετική ρύθμιση με την προτεινόμενη προσθήκη δεν δικαιολογείται μόνο για τους Συνεταιρισμούς ακινήτου Συνιδιοκτησίας, γιατί ανάλογα προβλήματα παρουσιάζονται και σε άλλους Συνεταιρισμούς αυτής της κατηγορίας.

6. Άρθρο 76 παρ. 2: Επαναλαμβάνεται το ερώτημα πως δικαιολογείται η εξακολουθητική παρέμβαση στη χρονολογία διεξαγωγής των εκλογών και παράταση της θητείας Συμβουλίων, ενώ θα μπορούσε ελεύθερα κάθε Οργάνωση να διενεργεί αρχαιρεσίες, όπως απαιτεί η αρχή της συνεταιριστικής ελευθερίας και αυτοδιοίκησης.

Με έγγραφό της προς τον κ. Υπουργό Γεωργίας η Ε.Φ.Σ. επισημαίνει την ανάγκη, όπως κατά την μελετώμενη τροποποίηση - συμπλήρωση του Ν. 1541)85 αντιμετωπισθεί η αναθεώρηση της διάκρισης των μελών σε τακτικά και ειδικά μέλη που προκαλεί αποχώρηση επιστημόνων από τους Συνεταιρισμούς.

Σ. Ε. Κ. Ε.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ιδρύθηκε το 1947 - Έδρα ΑΘΗΝΑ
Μέτοχοι: Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών
Κύριο έργο: Εμπόριο και βιομηχανία καπνών
Πρόεδρος Δ.Σ.: Κώστας Σωτηριαννίδης
Γενικός Διευθυντής: Αντώνιος Βιδάλης

Οικονομικά Στοιχεία & Δραστηριότητες των δύο τελευταίων ετών (σε δρχ.)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ - ΠΑΓΙΟ

	1984	1985
Αξία ακινήτων - εγκαταστάσεων (*)	155.287.000	205.569.000
Συμμετοχές	194.084.000	300.959.000

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Εμπορεύματα	3.197.769.000	2.670.305.000
Απαιτήσεις εν γένει	1.215.508.000	1.331.181.000

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Ταμείο - Καταθέσεις σε Τράπεζες	160.124.000	341.399.000
---------------------------------	-------------	-------------

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Κεφάλαια και Αποθεματικά	662.089.000	752.415.000
Υποχρεώσεις εν γένει	4.260.683.000	4.096.992.000
Σύνολο εσόδων	472.510.000	468.039.000
Σύνολο εξόδων και αποσβέσεων	198.381.000	278.295.000

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ : Κέρδη 274.129.000 189.744.000

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2.420.000.000 2.396.000.000

Απασχολούμενο τακτικό προσωπικό 75 75

(*) Η πραγματική αξία των ακινήτων και εγκαταστάσεων είναι πολλαπλάσια από την απεικονιζόμενη λογιστική.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Ιδρύθηκε το 1978 - Έδρα ΑΘΗΝΑ

Μέτοχοι: Γεωργικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Κύριο έργο: Γενικές Ασφάλειες

Πρόεδρος Δ.Σ.: Αλέξανδρος Μπαλτατζής

Γενικός Διευθυντής: Νικ. Γεωργακόπουλος

Οικονομικά Στοιχεία & Δραστηριότητες των δύο τελευταίων ετών (σε δρχ.)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ - ΠΑΓΙΟ

	1984	1985
Αξία ακινήτων - εγκαταστάσεων	36.530.480	38.690.528
Συμμετοχές	14.405.000	13.359.800

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Απαιτήσεις εν γένει	411.875.103	489.280.120
---------------------	-------------	-------------

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Ταμείο - Καταθέσεις σε Τράπεζες	69.225.665	49.301.069
---------------------------------	------------	------------

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Κεφάλαια και αποθεματικά	381.676.387	426.417.772
Υποχρεώσεις εν γένει	136.155.995	164.213.745
Σύνολο εσόδων	100.115.671	287.519.910
Σύνολο εξόδων και αποσβέσεων	57.810.355	246.912.314

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ: Κέρδη	42.305.316	40.607.596
-----------------------------	------------	------------

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	146.650.000	157.373.000
---------------------------	-------------	-------------

Απασχολούμενο τακτικό προσωπικό	33	33
---------------------------------	----	----

ΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Η Σ.Π.Ε. ΚΑΙ Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Σχετικά με την Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση (ΣΠΕ, δόθηκε από τον Υπουργό Γεωργίας η εξής απάντηση:

(Πρακτ. Βουλής σ. 31815)

«1. Η Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση (ΣΠΕ), δεν είναι συνεταιριστική οργάνωση, ούτε κατά τις διατάξεις του Ν. 602/14 και 921/79, ούτε του Νόμου 1541/85. Είναι ανώνυμη εταιρεία που έχει συσταθεί από αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις.

Το γεγονός αυτό (σύσταση από συνεταιριστικές οργανώσεις) δεν μεταβάλλει το νομικό καθεστώς που διέπει τη λειτουργία και εποπτεία της.

Η παραπάνω εταιρεία, διέπεται από τις διατάξεις των νόμων για τις ανώνυμες εταιρείες. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν. 2190/1920 «Περὶ Ανωνύμων Εταιρειών», η εποπτεία επί των Ελληνικών Ανωνύμων Εταιρειών ... ασκείται από τον Υπουργό Εμπορίου. Η εποπτεία αφορά αποκλειστικά τα θέματα που αναφέρονται στα άρθρα 52 και 53 του ανωτέρω νόμου (εξακρίβωση καταβολής του

εταιρικού κεφαλαίου, τήρηση διατάξεων νόμου, καταστατικού και αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, εξακρίβωση της αλήθειας του ισολογισμού κλπ.).

Έλεγχος της οικονομικής διαχείρισης και λειτουργίας, μπορεί να γίνει μόνο κατά τις διατάξεις των άρθρων 40-40α του νόμου 2190/1920. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, δικαιώμα να ζητήσουν τον έλεγχο από τον Πρόεδρο του Εφετείου της έδρας της Εταιρείας έχουν:

α) Μέτοχοι της εταιρείας, αντιπροσωπεύοντες το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου και

β) Ο Υπουργός Εμπορίου, εφόσον συντρέχουν σοβαροί λόγοι.

2. Δεν υπάρχει διάταξη που να επιτρέπει την άσκηση εποπτείας από τον Υπουργό Γεωργίας.

3. Η χρηματοδότηση της ανωτέρω εταιρείας γίνεται από την ΑΤΕ, επειδή οι δραστηριότητες της καλύπτουν το γεωργικό τομέα και γίνεται με τραπεζικά κριτήρια».

Η ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ - ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Με αφορμή ερώτηση δουλευτή, ο Υπουργός Γεωργίας κ. Ποιτάκης διατύπωσε τα επόμενα σχετικά με τη νομική θέση των Συνεταιρισμών. (Πρακτ. Βουλής σ. 5463):

«1) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 5 του Συντάγματος «οι συνεταιρισμοί αυτοδιοικούνται κατά τους όρους του νόμου και του καταστατικού των, τελώντας υπό την προστασία και εποπτεία του Κράτους».

Τη συνταγματική αυτή αρχή της αυτοδιοίκησης των συνεταιρισμών κατοχυρώνει η συνεταιριστική νομοθεσία, τόσο αυτή που ίσχυε κατά την εκδήλωση της πυρκαϊάς (8.6. 1984) στις αποθήκες του εκκομιστηρίου βάμβακος της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Α... (Ν. 921/79), όσο και η νομοθεσία που ισχύει σήμερα (Ν. 1541/85). Ειδικότερα η νομοθεσία προσδιορίζει και τη νομική μορφή των συνεταιρισμών ως Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου με εμπορική ιδιότητα. Η νομική αυτή μορφή επιτρέπει στις συνεταιριστικές οργανώσεις την ανεμπόδιστη άσκηση των οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους. Η εποπτεία του Κράτους περιλαμβάνει τον κατα-

σταλτικό έλεγχο την νομιμότητας των πράξεων των οργάνων διοίκησης των συνεταιρισμών.

Τα θέματα που τίγονται στην αναφορά, είτε αναφέρονται στις εμπορικές δραστηριότητες της Ένωσης, είτε στις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των μελών της. Ενδεχόμενες διαφορές από τις σχέσεις αυτές αποτελούν ιδιωτικές διαφορές, οι οποίες μόνο ενδοσυνεταιριστικά ή δικαστικά μπορούν να επιλυθούν. Για τα θέματα που ενδεχομένως εμπέπτον στις διατάξεις ποινικών νόμων ασκήθηκε ήδη ποινική δίωξη από τις αρμόδιες αρχές.

2) Ειδικά για κάθε ένα από τα ερωτήματα της ερώτησης παρατηρούμε τα εξής:

α) Η διαπίστωση αν η πυρκαϊά ήταν τυχαία ή σκόπιμη και η ποινική δίωξη των υπαιτιών, στην περίπτωση που θα διαπιστωθεί εμπρησμός, είναι αρμοδιότητα των δικαστικών αρχών, στις οποίες όπως προαναφέρεται, έχει ήδη υποβληθεί μήνυση κατ' αγνώστων τόσο από την αρμόδια κατά νόμο πυροσβεστική Υπηρεσία που διενήργησε προκαταρκτική εξέταση,

όσο και από την Ασφαλιστική Εταιρεία και την Ένωση.

β) Τα θέματα 3, 8 και 9 της ερώτησης αναφέρονται στις σχέσεις συνεταιρισμού και συνεταιρίων και όπως αναφέρθηκε, αποτελούν ιδιωματικές διαφορές για την επίλυση των οποίων αρμόδια είναι τα όργανα του συνεταιρισμού και τα τακτικά δικαστήρια.

Σύμφωνα πάντως με τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 5 του Ν. 1541/85 τα μέλη της Ένωσης έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν πληροφορίες για την πορεία των υποθέσεων της Ένωσης. Αν το διοικητικό συμβούλιο αρνηθεί να δώσει τις πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να συγκαλέσουν τη γενική συνέλευση, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 3 του πιο πάνω νόμου.

γ. Τα θέματα 4 και 7 της ερώτησης ανάγονται στις εμπορικές δραστηριότητες της Ένωσης. Η σκοπιμότητα των ενεργειών της διοίκησης αποτελεί αντικείμενο ελέγχου μόνο

των οργάνων του συνεταιρισμού (εποπτικού συμβουλίου, γενικής συνέλευσης).

3) Όπως αναφέρθηκε βασική αρχή της νομοθεσίας, που είναι και βασική συνεταιριστική αρχή, είναι η αυτοδιοίκηση των συνεταιρισμών. Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα όργανα διοίκησης του συνεταιρισμού εκλέγονται από τη γενική συνέλευση και την παραμονή στη θέση τους οφείλουν στην εμπιστοσύνη της γενικής συνέλευσης.

Η γενική συνέλευση μπορεί οποτεδήποτε (άρθρ. 22 παρ. 2 εδ. ε' του Νόμου) να ανακαλέσει τον Πρόεδρο, αν κρίνει ότι δεν ασκεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με τα συμφέροντα της Ένωσης. Το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Ένωσης είναι και υπάλληλος του Οργανισμού Β... δεν επηρεάζει τη θέση του, γιατί η ιδιότητα του υπαλλήλου δεν αποτελεί κώλυμα εκλογής του κατά τη συνεταιριστική νομοθεσία. Εξ άλλου, από... έπαψε να έχει την ιδιότητα του υπαλλήλου».

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Σε σχετικό ερώτημα βουλευτή, δόθηκε από τον Υπουργό Γεωργίας η εξής απάντηση. (Πρ. Βουλής σ. 5468):

«1. Τα θέματα προσωπικού των αγροτικών συνεταιριστικών οργάνωσεων ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Νόμου 1859/44 και του Β. Δ. της 23/30 Ιουλίου 1946 σε συνδυασμό με τον ειδικό κανονισμό εσωτερικής υπηρεσίας κάθε συνεταιριστικής οργάνωσης. Ειδικά τα θέματα πειθαρχικών παραπτώματων των συνεταιριστικών υπαλλήλων διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 13—15 του διατάγματος αυτού. Τις πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται ο πιο πάνω διατάξεις, επιβάλλει το διοικητικό συμβούλιο της κάθε οργάνωσης.

2. Πληροφορικά και μόνο σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έδωσε η Δ'νση Συνεταιρισμών (Υπήμα Ενώσεων) της ΑΤΕ το ιστορικό της υποθέσεως του πιο πάνω υπαλλήλου της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Α... έχει ως εξής:

Ο υπάλληλος τέθηκε σε τριών (3) μηνών κργία με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης για ατασθαλίες που διαπιστώθηκε ότι έγιναν απ' αυτόν στη διαχείριση των αποθηκών της. Το ίδιο το Διοικ. Συμβούλιο μετέτρεψε την ποινή του σε χρηματικό πρόστιμο 50.000. Την ποινή αυτή δεν ανέκρινε το επο-

πτικό συμβούλιο της Ένωσης και τελικά ο υπάλληλος τιμωρήθηκε με τρίμηνη κργία.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του πιο πάνω διατάγματος, πειθαρχική ποινή βαρύτερη της προσωρινής απολύσεως ενός μηνός δεν έχει ισχύ και δεν εκτελείται, αν δεν επικυρωθεί προηγουμένως από το Πειθαρχικό Συμβούλιο της ΠΑΣΕΓΕΣ. Η επικύρωση αυτή δεν έγινε ακόμη και επομένως ο υπάλληλος νόμιμα ασκεί τα καθήκοντά του.

3. Η διαπίστωση των ατασθαλιών του υπαλλήλου έγινε από επιτροπή που συγκροτήθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Ένωσης και την αποτελούσαν ο Δ'ντης της Ένωσης, ο προϊστάμενος του λογιστηρίου της, ένας λογιστής της Ένωσης, ένα μέλος του Διοικητικού της Συμβουλίου και ο Επόπτης συνεταιρισμών της ΑΤΕ, δηλαδή ήταν εσωτερικό όργανο της Ένωσης.

Το πόρισμα της Επιτροπής το απαδέχθηκε το Δ.Σ. της Ένωσης στη συνεδρίαση που έγινε στις... και εκτός απ' την πειθαρχική ποινή που αναφέραμε πιο πάνω, καταλόγισε σε βάρος του υπεύθυνου υπαλλήλου το ποσό των... δραχ. που αποτελεί το έλλειμμα της διαχείρισής του και έθεσε προθεσμία για την καταβολή του μέχρι....

Επίσης το Δ.Σ. αποφάσισε να παραπέμψει την υπόθεση στον αρμόδιο Εισαγγελέα...»

Ε Λ Σ Υ Διανομές

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΔΙΑΝΟΜΩΝ - ΕΞΑΓΩΓΩΝ - ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

Ιδρύθηκε το 1978 - Έδρα ΑΘΗΝΑ

Μέτοχοι: Γεωργικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Κύριο έργο: Διάθεση προϊόντων Γεωργικών Συν)κών Βιομηχανιών

Πρόεδρος Δ.Σ.: Ηλίας Μαντούβαλος

Γενικός Διευθυντής: Λάσκαρης Κοκκονιάς

Οικονομικά Στοιχεία & Δραστηριότητες των δύο τελευταίων ετών (σε δρχ.)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ - ΠΑΓΙΟ

	1984	1985
Αξία ακινήτων - εγκαταστάσεων	50.056.305	44.965.700
Συμμετοχές	41.643.000	42.176.000

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Εμπορεύματα	15.398.764	2.529.537
Απαιτήσεις εν γένει	152.806.427	272.749.972

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Ταμείο - Καταθέσεις σε Τράπεζες	54.684.175	62.004.957
---------------------------------	------------	------------

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Κεφάλαια και Αποθεματικά	116.378.070	116.378.070
Υποχρεώσεις εν γένει	198.210.601	321.485.157
Σύνολο εσόδων	196.827.552	181.265.661
Σύνολο εξόδων και αποσβέσεων	168.592.475	195.232.260

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ : Κέρδη	28.235.077	13.966.600
------------------------------	------------	------------

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	1.210.000.000	1.455.000.000
---------------------------	---------------	---------------

Απασχολούμενο τακτικό προσωπικό	98	100
---------------------------------	----	-----

ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΕΑΝΘΗΣ

Ιδρύθηκε το 1926 - Έδρα ΕΑΝΘΗ

Μέλη: Γεωργικοί Συνεταιρισμοί Νομού

Κύριο έργο: Πιστωτικό, Προμηθευτικό, Συγκέντρωση και Διάθεση
Γεωργικών Προϊόντων.

Πρόεδρος Δ.Σ.: Ευάγγελος Κουρτίδης

Διευθυντής: Χρήστος Κιντζονίδης

Οικονομικά Στοιχεία & Δραστηριότητες των δύο τελευταίων ετών (σε δρχ.)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ - ΠΑΓΙΟ

	1984	1985
Αξία ακινήτων - εγκαταστάσεων	54.979.144	51.909.563
Συμμετοχές	178.730.240	178.001.240

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Εμπορεύματα	102.182.402	134.319.941
Απαιτήσεις εν γένει	324.359.645	378.200.940

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Ταμείο - Καταθέσεις σε Τράπεζες	88.867.183	88.364.652
---------------------------------	------------	------------

ΠΛΑΘΗΤΙΚΟ

Κεφάλαια και Αποθεματικά	167.434.833	183.897.933
Υποχρεώσεις εν γένει	559.931.917	623.813.487
Σύνολο εσόδων	152.920.457	184.820.276
Σύνολο εξόδων και αποσβέσεων	141.368.913	172.699.102

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ : Κέρδη

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	11.551.544	12.121.174
Απασχολούμενο τακτικό προσωπικό	4.117.022.000	4.304.418.000*
	73	73

(*) Διάθεση Γεωργ. Εφοδίων-Λιπασιμάτων 900.000.300

Προμηθευτικές εργασίες 573.336.700

Συγκέντρωση Γεωργικών προϊόντων 2.831.082.000

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— Α. ΙΩΣΗΦ, Ε. ΚΟΥΣΟΥΛΑΚΟΥ, Π. ΔΑΖΑΡΙΔΗΣ, Μ. ΠΟΥΛΑΚΟΥ, Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΗΣ: «ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ». (ΑΤΕ, Δ) νση Μελετών και Προγραμματισμού, Τμήμα Στατιστικής) Αθήνα 1985.

Μια πολύ χρήσιμη για τους μελετητές έκδοση. Περιλαμβάνει χρονολογικές σειρές στατιστικών στοιχείων για τα βασικά χαρακτηριστικά της γεωργικής οικονομίας. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται τα γενικά στοιχεία της οικονομίας και κυρίως της γεωργικής οικονομίας (Αναθάριστο Εγγώριο Προϊόν και Εθνικό Εισόδημα, Επενδύσεις, Κατανάλωση, Εξωτερικό Εμπόριο, Δείκτες Τιμών) καθώς και πίνακες στοιχείων για την παραγωγή, τους συντελεστές παραγωγής και τη χρηματοδότηση του γεωργικού τομέα. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται πίνακες για επιμέρους γεωργικά προϊόντα, που περιέχουν εκτάσεις, παραγωγή, τιμές και στρεμματικές αποδόσεις για τα φυτικά προϊόντα και ύψος παραγωγής και τιμές για τα προϊόντα κτηνοτροφικής παραγωγής.

Οι μακρές χρονολογικές σειρές και η αξιοποίηση στατιστικών στοιχείων που προέρχονται από επίσημες πηγές, καθιστούν αυτή την έκδοση της ΑΤΕ απαραίτητη για όλους όσους ασχολούνται με την πορεία της γεωργικής οικονομίας.

— ΑΤΕ «ΟΔΗΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ», Αθήνα 1985, σελ. 510.

Παρα προϊόν μιας έρευνας που διεξήγαγε η ΑΤΕ μεταξύ 1978-80 σχετικά με τις γεωργικές βιομηχανίες της χώρας, αποτελεί ο Οδηγός Γεωργικών Βιομηχανιών. Σ' αυτόν περιλαμβάνονται όλες οι μονάδες που χαρακτηρίζονται ως γεωργικές βιομηχανίες κατά νομό, υποκατάστημα της ΑΤΕ, κλάδο, νομική μορφή και με διάκριση σε συνεταιριστικές και ιδιωτικές. Οι δραστηριότητες αναφέρονται κατά καταστήματα και όχι κατά φορέα και για το λόγο αυτόν οι φορείς που έχουν περισσότερα από ένα καταστήματα εμφανίζονται περισσότερες από μία φορές.

Τα παρουσιαζόμενα στοιχεία, που συγκεντρώθηκαν από τις υπηρεσίες της ΑΤΕ, περιλαμβάνουν 8106 μονάδες έναντι των 10963 μονάδων που αναφέρει η ΕΣΥΕ για το 1981 έτος που επαληθεύτηκαν και τα στοιχεία της

έρευνας της ΑΤΕ. Η διαφορά αποδίδεται από τους ερευνητές στο ενδεχόμενο να έχουν παραλειφθεί μικρές μονάδες οικογενειακού τύπου, που δεν μπόρεσαν να τις εντοπίσουν οι υπηρεσίες της ΑΤΕ.

Παρά τον μεγάλο όγκο του τόμου, οι πληροφορίες που παρέχονται για κάθε μονάδα είναι πολύ περιορισμένες (επωνυμία, νομική μορφή, διεύθυνση, τηλέφωνο). Οι ερευνητές είναι γνώστες αυτού του γεγονότος και γι' αυτό στον πρόλογο αναφέρουν ότι θα γίνουν και άλλες εκδόσεις με πιο ουσιαστικά στοιχεία.

Για την κατάρτιση του Οδηγού συνεργάστηκαν τα στελέχη της ΑΤΕ: Βικτωρία Μανιάτη - Αλιμπρούλου, Γιάννης Καζάκος, Γιώργος Αναμερίτης και Λάμπρος Λαμπρόπουλος.

— ΚΟΙΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ICA) ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ, ΜΕ ΤΙΤΛΟ «RESEARCH REGISTER OF STUDIES ON COOPERATIVES IN DEVELOPING COUNTRIES AND SELECTED BIBLIOGRAPHY» (Μητρώο Ερευνών για Μελέτες επί των Συνεταιρισμών σε αναπτυσσόμενες χώρες και επιλεγμένη βιβλιογραφία). BULLETIN No 11 - 14, Έκδοση 1985, σελ. 304.

Πράκτεται για μια συλλογική προσπάθεια, που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της Δεκαετίας Συνεταιριστικής Ανάπτυξης, που είχε αποφασίσει η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση. Στην έκδοση αυτή περιλαμβάνονται οι τίτλοι μελετών και ερευνών για τους συνεταιρισμούς.

Πολύτιμο βοήθημα για τους μελετητές των συνεταιριστικών θεμάτων τόσο από τη θεωρητική όσο και από την πρακτική άποψη.

Η βιβλιογραφία συγκεντρώθηκε από την COPAC (Επιτροπή για την Προώθηση Βοήθειας προς τους Συνεταιρισμούς). Την επεξεργασία του υλικού έκανε το Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών της Πολωνίας ενώ το αντίστοιχο Ινστιτούτο της Ουγγαρίας προετοίμασε τα ευρετήρια και επιμελήθηκε την εκτύπωση. Στην ίδια σειρά θα παρουσιαστεί κατάλογος των φορέων που ασχολούνται με τη συνεταιριστική έρευνα.

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

(Συνέχεια από τη σελ. 12 του τεύχους 1) 1986)

Μετά την έγκριση από το Πρωτοδ. Αθηνών (απόφ. 4693/73) του καταστατικού της Εταιρείας και την εγγραφή αρκετών νέων μελών (παρά τις αντιδράσεις των διορισμένων τότε «εκπροσώπων» της ΠΑΣΕΓΕΣ (1)), συγκλήθηκε η πρώτη Γεν. Συνέλευση στις 26 Απριλίου 1974 σε αίθουσα του ξενοδοχείου «Εσπέρια» με πρόεδρό της τον Ακαδημαϊκό Νικόλαο Ρουσόπουλο και εκλέχθηκε το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο που το αποτέλεσαν (26.4.74 - 24.2.76) οι:

Νικόλ. Ρουσόπουλος, (Ακαδημαϊκός) ως Πρόεδρος

Δημ. Πάνος, ως Αντιπρόεδρος

Παν. Παπαγαρυφάλλου, ως Γεν. Γραμματέας (μέχρι Σεπτ. 1974)

Αριστ. Κλήμης, ως μέλος και στη συνέχεια ως Γεν. Γραμματέας από Σεπτέμβριο 1974)

Κ. Παπακωνσταντίνου, ως Ταμίας

Γ. Ινιωτάκης, ως μέλος

Ν. Πολύζος, ως μέλος

Προτού να δοθούν στοιχεία για τις δραστηριότητες της Εταιρείας κατά την πρώτη 10ετία της λειτουργίας της(2), παραθέτουμε τη σύνθεση του Διοικητικού

(1) Αποτελεί ιστορική ανάγκη να γραφεί (ως απόδειξη του κακού που επιφέρουν οι εξωτερικές επεμβάσεις — κρατικές, κομματικές, κλπ. — στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις) ότι στελέχη της τότε ΠΑΣΕΓΕΣ, όχι μόνο απουσίασαν στο προσκήνιο για την ίδρυση του σωματείου, αλλά εκδήλωσαν χαρακτηριστικά όχι φιλική στάση απέναντι της Εταιρείας από τα πρώτα της βήματα. Χαρακτηριστικά είναι τα δημοσιεύματα στο επίσημο δημοσιογραφικό όργανό της και μάλιστα κατ' εξακολούθηση μετά τη μεταπολίτευση, με υπεύθυνη προέλευση από τον τότε επί κεφαλής των υπηρεσιών της και άσκηση σφοδρής πολεμικής κατά της Εταιρείας και εναντίον εκείνων που είχαν την τόλμη να είναι αντίθετοι προς τις ολοκληρωτικές απόψεις τους και τις διατάξεις του δικτατορικού νόμου. Έγγραφαν λοιπόν στο περιοδικό της Συνομοσπονδίας: «οί διαφωνούντες κατέστησαν υπηρέται των έμποροβιομηχανικών συμφερόντων έμποδίζοντας την ανάπτυξιν των Συνεταιρισμών» (Φ. Σ. 10/1973)!! και ότι «μόνον όλ(γοι) άπολιθωμένοι όπαδο! του κατεστημένου, αυτοανακηρυχθέντες θεωρητικοί του θεσμού, υπό άπληρωμένην μορφήν και άπασχόλησιν ... εξακολουθούν να υποστηρίζουν ότι ο ρυθμός ανάπτυξεως του άγροτικού συνεργατισμού είναι ικανοποιητικός και εστάθην αντίθετοι προς το νέον νομικόν πλαίσιον» (Φ. Σ. 4/1974). Ακόμη στη συνέχεια «κρίνεται έπιβεβλημένη να τονισθεί ή θρασυτης ένίων συνεταιριστικών παραγόντων να περιφέρωνται εις τούς προβαλλόμενους προσφέροντες τάς υπηρεσίας των διά τόν εκδημοκρατισμόν του άγροτικού συνεργατισμού, άφού προηγουμένως μέ πán θεμιτόν και άθέμιτον μέσον κατέβαλλον πάσαν δυνατήν προσπάθειαν διά την μη έπιψήφισιν του Ν. 227)73 και έπέτυχον κατόπιν την άκυρωσίν του, διά του όποίου καθίστατο δυνατή ή πλήρης εκδημοκράτισις του θεσμού»!! (Φ. Σ. Αύγουστος 1974). Ένα ακόμη δείγμα της εξακολουθητικής νοστορίας της ΠΑΣΕΓΕΣ και μετά τη μεταπολίτευση. Δυστυχώς ο νόμος αυτός, 227)73, άφησε τις ρίζες του και στη νεότερη συνεταιριστική νομοθεσία. Οι εραστές της εξουσιαστικής δύναμης είναι φυσικό να μη κατανοούν, ότι μόνο ο δρόμος της ελεύθερης σκέψης και της πειθούς αποτελεί το ισχυρό θεμέλιο στήριξης και ανάπτυξης του συνεργατισμού. (Τα παραπάνω σημειώθηκαν για να καταδειχθεί η σημασία της ύπαρξης ελεύθερης ακοιμιμάτιστης συνεταιριστικής επιστημονικής - ιδεολογικής φωνής).

(2) Αναλυτικό κείμενο μπορούν να ζητήσουν οι ενδιαφερόμενοι από τα Γραφεία της Εταιρείας.

Συμβουλίου κατά τα διάφορα χρονικά διαστήματα:

Από 25.2.76 — 24.1.77

Νικ. Ρευσόπουλος, Πρόεδρος
Δημ. Πάνος, Αντιπρόεδρος
Αρ. Κλήμης, Γεν. Γραμματέας
Νικ. Πατρίκιος, Ταμίας
Νικ. Κολύμβας, Μέλος
Αγ. Μιχαηλίδης, Μέλος
Νικ. Πολύζος, Μέλος

Ανδρ. Σιθρόπουλος, Μέλος
Ιωσ. Αλεξανδρόπουλος, Μέλος
Την 28.11.80 μετό το θάνατο του Γεν.
Γραμματέα Αγ. Μιχαηλίδη στη θέση
του Γ. Γραμματέα εκλέχτηκε ο Γιάν.
Στρογγύλης.

Από 19.5.81 — 26.4.83

Από 25.1.77 — 11.4.79

Δημ. Πάνος, Πρόεδρος
Γεώργ. Παπαδόπουλος, Αντιπρόεδρος
Αγ. Μιχαηλίδης, Γεν. Γραμματέας
Νικ. Πατρίκιος, Ταμίας
Γιάν. Στρογγύλης, Μέλος
Ιωσ. Αλεξανδρόπουλος, Μέλος
Διον. Μαυρογιαννης, Μέλος

Δημ. Πάνος, Πρόεδρος
Κων. Δραγώνας, Αντιπρόεδρος
Γιάν. Στρογγύλης, Γεν. Γραμματέας
Νικ. Πατρίκιος, Ταμίας
Ανδρ. Σιθρόπουλος, Μέλος
Ιωσ. Αλεξανδρόπουλος, Μέλος
Παν. Κολύρης, Μέλος

Από 27.4.83

Από 12.4.79 — 18.5.81

Δημ. Πάνος, Πρόεδρος
Κων. Δραγώνας, Αντιπρόεδρος
Αγ. Μιχαηλίδης, Γεν. Γραμματέας
Νικ. Πατρίκιος, Ταμίας
Γιάν. Στρογγύλης, Μέλος

Δημ. Πάνος, Πρόεδρος
Κων. Δραγώνας, Αντιπρόεδρος
Γιάν. Στρογγύλης, Γεν. Γραμματέας
Νικ. Πατρίκιος, Ταμίας
Ανδρ. Σιθρόπουλος, Μέλος
Παν. Κολύρης, Μέλος
Βικρ. Δημητριάδου - Λαμπροπού-
λου, Μέλος

Την ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ κατά τις αντίστοιχες περιόδους αποτέλεσαν τα μέλη της Εταιρείας:

Α' Σπ. Βουρλούμης — Μαρ. Δέδε — Ιωσ. Αλεξανδρόπουλος
Β' Μαρ. Δέδε — Παν. Παπαγαρυφάλλου — Γεώργ. Τζωρτζάκης
Γ' Μαρ. Δέδε — Γεώργ. Τζωρτζάκης — Κων. Δραγώνας
Δ' Γεώργ. Τζωρτζάκης — Παν. Παπαγαρυφάλλου — Μαρ. Δέδε
Ε' Γεώργ. Τζωρτζάκης — Παν. Παπαγαρυφάλλου — Μαρ. Δέδε
ΣΤ' Παν. Παπαγαρυφάλλου — Κων. Αρχοντάκης — Γεώργ. Τζωρτζάκης

Από τις δραστηριότητες της Εταιρείας κατά την πρώτη δεκαετία της

Τα Διοικητικά Συμβούλια κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για την πραγματοποίηση των επιδιώξεων της Εταιρείας μέσα στις δυνατότητες που της παρέιχαν τα περιορισμένα οικονομικά μέσα (3).

Οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν κατά τις 6 περιόδους Διοίκησης στην πρώτη δεκαετία λειτουργίας της Εταιρείας έχουν περιληπτικά ως εξής:

(3) Για μεγάλο χρονικό διάστημα τα Γραφεία της Εταιρείας φιλοξενήθηκαν σε δωμάτιο των Γραφείων του περιοδικού «Θέματα Συνεταιρισμών» (Ηκπέρου 27) των Απ. Οικονομοπόουλου και Αρ.στ. Κλήμη, που της πρόσφεραν και το βασικό γραφειακό εξοπλισμό.

A' Περίοδος

1. Εγκατάσταση Γραφείων.
2. Άμεση επικοινωνία με τον Υπουργό Γεωργίας για την τόνωση του ενδιαφέροντος προς τη συνεταιριστική κίνηση.
3. Σύσταση Επιτροπών για τη μελέτη των παρακάτω θεμάτων:
 - α) Η μόρφωση και ενημέρωση των μελών και στελεχών, καθώς και του κοινού για την έννοια, σημασία, προβλήματα και εφαρμογή του Συνεργατισμού.
 - β) Το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να κινείται ο Συνεργατισμός.
 - γ) Ο Καταναλωτικός Συνεταιρισμός.
 - δ) Οι ομαδικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και ο Συνεργατισμός.

Τα σχετικά πορίσματα διατυπώθηκαν σε ειδικά κείμενα.

4. Επιζήτηση στενής συνεργασίας και εγκατάστασης των Γραφείων της Εταιρείας στην ΠΑΣΕΓΕΣ για αμεσότερη επαφή και οικονομία δαπανών, $\chi \omega \rho \iota \varsigma$
 $\alpha \nu \tau \alpha \pi \acute{o} \kappa \rho \iota \sigma \eta$.
5. Μελέτη και υποβολή υπομνήματος επί του άρθρου 25 του υπό ψήφιση Συντάγματος του αφορά το Συνεταιρισμό.
6. Σύναξη και υποβολή υπομνήματος για τη μελετώμενη τροποποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας.
7. Οργάνωση ομιλίας με θέμα «Οι Ναυτικοί Συνεταιρισμοί και η συμβολή τους στον αγώνα του 1821» με ομιλητή τον κ. Παναγ. Παπαγαρυφάλλου.
8. Ενέργειες για τη σύσταση έδρας Συνεταιριστικής Οικονομίας στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών.
9. Ραδιοφωνική παρουσίαση του Συνεργατισμού στην ΕΡΤ.

B' Περίοδος

1. Προκήρυξη διαγωνισμού μεταξύ φοιτητών Ανωτάτων Σχολών με θέμα «Η συμβολή του Συνεργατισμού στην επίλυση των σύγχρονων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων της Ελλάδας» με απονομή βραβείων.
2. Επαφή και επιζήτηση συνεργασίας με ΠΑΣΕΓΕΣ.
3. Ενέργειες και επαφή με Υπουργό Γεωργίας για το θέμα της συνεταιριστικής νομοθεσίας.
4. Ομοίως με το Υπουργείο Απασχολήσεως για την οργάνωση και ανάπτυξη Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.
5. Συμμετοχή στο 26ο συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης στο Παρίσι (με τον Γ. Γρ. Αγ. Μιχαηλίδη και με δαπάνη του ιδίου).
6. Συμμετοχή στο Πανθεσσαλικό Αγροτικό Σεμινάριο στη Λάρισα με ομιλία του Γενικού Γραμματέα.
7. Συμμετοχή στο Σεμινάριο για τους Συνεταιρισμούς, του Υπουργείου Γεωργίας με ομιλητές 16 μέλη της Εταιρείας.

(Το τέλος στο επόμενο τεύχος)

«SINETERISTIKI PORIA»

Cooperative Review - Published by the 'FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY', 25 Koumoundourou Str., 104 37 Athens, Greece.

CONTENTS of No 2/1986

	page
- J. Strogylis, The essence of cooperation and its impact on the economy	65
- N. Kolympas, The independance of the cooperative movement	69
- C.L. Papageorgiou, The evolution of cooperatives in Greece	73
- D. Mavroyannis, The place of women in the cooperatives of developing countries	77
- A. Dermentzopoulos, The agricultural cooperatives and our agricultural problem	83
- V. Dimitriadou, Cooperative legislation	95
- J. Strogylis, Historical note: Kileler	98
- In memoriam: D. Panou	99
- V. Dimitriadou, Cooperatives in the 5 year plan	100
- Views and positions of PASEGES	103
- Our views	110
- The Minister of Agriculture amends partly Law No 1541 of 1985	115
- Cooperative issues in Parliament	120
- New books	124
- The Friends of Cooperation Society and the chronicle of its activity	125

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ — ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Γραφεία: Κουμουνδούρου 25 (4ος όροφος) Αθήνα 10437 (τηλ. 52.47.162)

Ιδιότητα - Έκδοση: Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού

Υπεύθυνος κατά νόμο: Γιάννης Στρογγύλης (Πρόεδρος της Εταιρείας)
οδός Αιγίνης 62-64 Αθήνα 113 62 τηλ. 82.39.502.

Διεύθυνση για τη Σύνταξη: Αριστ. Ν. Κλήμης, Ασκληπιού 37, Γλυφάδα
16675 (τηλ. 89 49 123)

Συντακτ. Επιτροπή: Β. Δημητριάδου - Κ. Παπαγεωργίου - Γ. Σελλιανάκης

Εισφορές 1986: Για Νομικά Πρόσωπα δρχ. 2.000. Για άτομα δρχ. 1.000.

Εμβάσματα: Στον Ταμία κ. Νικ. Πατρίκιο, οδός Καλλιρρόης 12
Αθήνα 117 43 (τηλ. 92.26.777)

Τυπογραφείο: Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανίου 7 - Τηλ. 52 33 965
Κυκλοφορία 20 Ιουνίου 1986

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

φτιάχνει το σήμερα χτίζει το αύριο!

Η Αγροτική Τράπεζα σήμερα υλοποιεί τα όνειρα και τις ελπίδες του λαού μας. Η προοπτική μιας Ελλάδας οικονομικά και πολιτιστικά αναπτυγμένης είναι κυρίαρχος στόχος της Αγροτικής Τράπεζας. Για την επιτυχία του στόχου αυτού η Αγροτική Τράπεζα κινεί, χωρίς κερδοσκοπική αντίληψη, τα χρήματα όλων μας, δυναμικά και αποδοτικά για όλους τους Έλληνες.

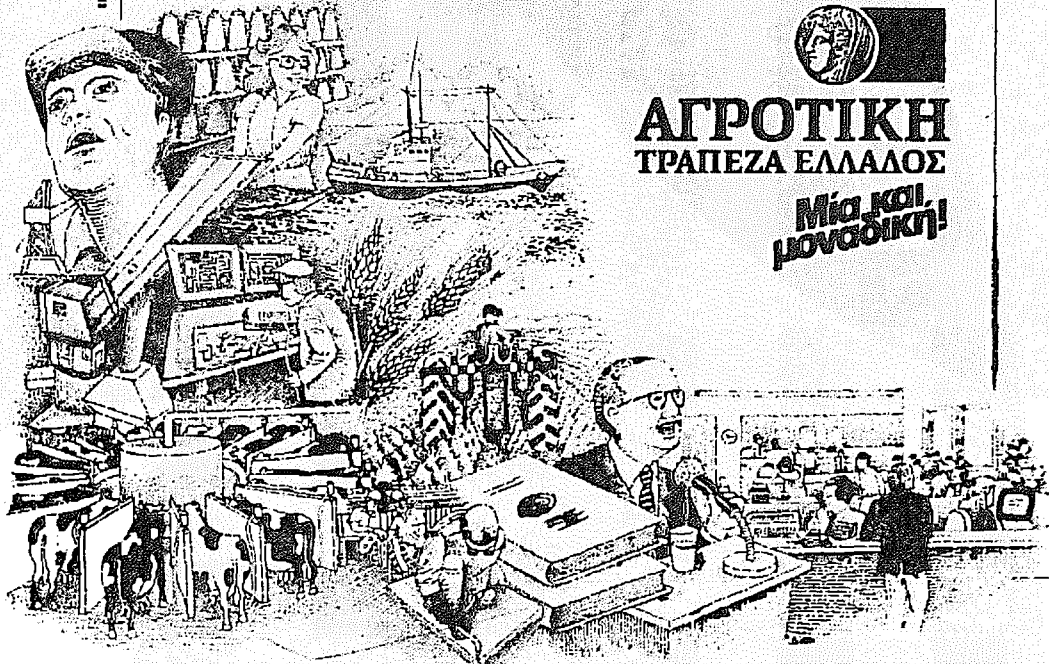
Έτσι, η Αγροτική Τράπεζα εκουγχρονίζει και βιομηχανοποιεί την παραδοσιακή γεωργική παραγωγή. Ίδρύει Συνεταιριστικές Βιομηχανίες

που τις στελεχώνει με ειδικούς, ενώ παράλληλα παρέχει προηγμένη τεχνολογική στήριξη και χορηγεί δάνεια με νέα Αντίληψη για την Αγροτική Πίστη.

Αλλά η συμμετοχή της και σε άλλους παραγωγικούς τομείς της δημόσιας ζωής της χώρας είναι σημαντική και ουσιαστική, όπως σημαντική και ουσιαστική είναι η παρέμβασή της και στον αγώνα για την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

Αυτή είναι η Αγροτική Τράπεζα, σήμερα!

Β. Μ. Α. Α. Α. Α. Α.

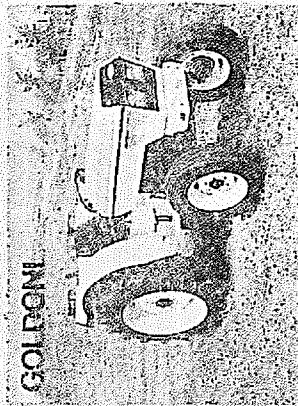
**ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**Μία και
μοναδική!**

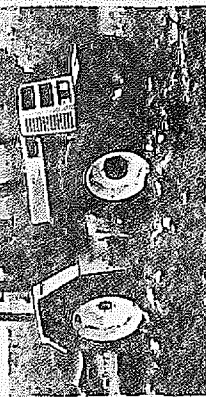
20.000 τρακτέρ

έχουν πουληθεί από τη
ΣΠΕΚΑ
και οργώνουν σήμερα
την Ελληνική γη

RENAULT

Επισκεφθείτε την Έκθεση μας.
Εκεί θα μιλήσουμε να διαλέξετε από τις
4 μαρκες τρακτέρ που αντιπροσωπεύουμε.
Το τρακτέρ που θα καλύπτει τις δικές σας
ανάγκες.

Με την εγγύηση της ΣΠΕΚΑ
της μεγαλύτερης Ελληνικής
Εμπορικής και Τεχνικής
Συνεταιριστικής Επιχείρησης.

120

εξουσιοδοτημένοι
αντιπρόσωποι της ΣΠΕΚΑ
είναι στη διάθεσή σας
για κάθε εξυπηρέτηση.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΑΓΟΓΕΙΣ

ΣΠΕΚΑ Α.Ε.

ΑΘΗΝΑ - Σολωμού 55-57, Τηλ. 51.45.913
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Γιαννιτσών 113 Τηλ. 515.660
ΛΑΡΙΣΑ - Τέρμα οδού Σκαραματίου, Τηλ. 237.266

σέβεται τον αγρότη